

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Skjoldborg, Johan.; af Johan Skjoldborg.
Titel Title:	<u>I Skyggen : 7 Noveller</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Nestved : trykt hos C. V. Petersens Sønner, 1897
Fysiske størrelse Physical extent:	125 s.

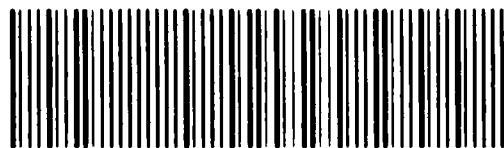
DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

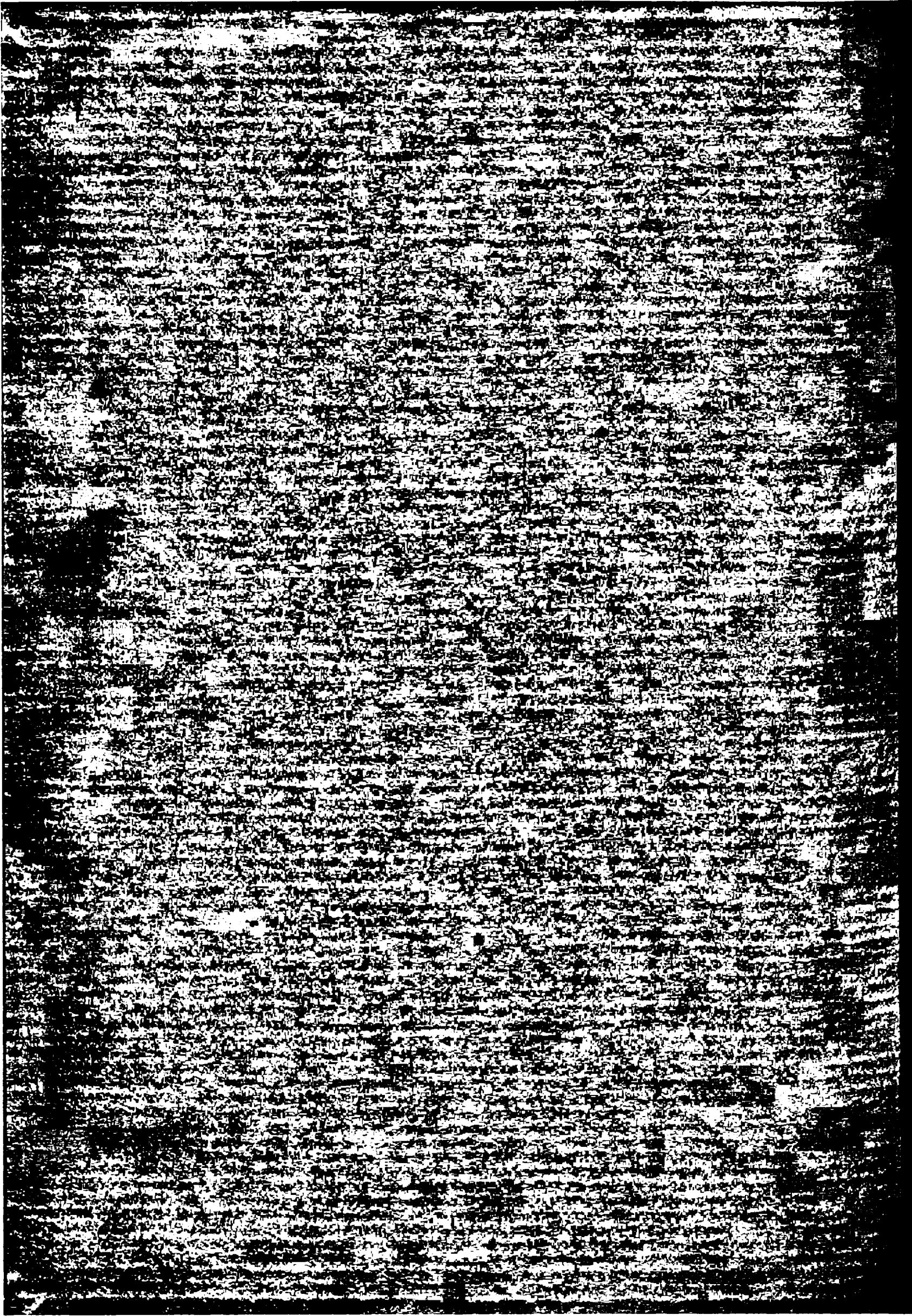
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021699188

I Skyggen.

7 Noveller

af

Johan Skjoldborg.

Føljeton til Næstved Tidende.

Trykt hos C. B. Petersens Sønner, Næstved
1897.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN

1961. K. 318

Indhold.

	Side
Det bristede]	3
Slid E.	25
En Fæstning	44
Paa Grund	56
I Fristelse	88
Kamp .f.	96
Knuds Saga	114

Det bristede.

I.

Jens Rods firskaarne Krop, der omsluttedes af en rød- og grønsribet Høvergarnsvest med hvidt Bagstykke, sad paa et Par Hjulben, der gjemte sig i hjemmenvævede Buger, som faldede i det grønne, med store, mørke Lapper paa Knæerne. Usarvede Hoser, strikkede Trøjeærmer, der var bødede paa Albuerne, og en laaden Lue fuldendte hans daglige Dragt. — Det blonde Rundstjæg, der var tæt og stift som Haarene paa en Børste, omgav et udpræget Ansigt med en kraftig Næse, en stejl Pande og et Par kloge, graa Øjne, der sad lunt gjemte under ualmindelig bukkede Bryn.

Jens Rod gik i Træsko, han selv havde skaaret, og spillede paa en Violin, han selv havde bygget. Hænderne kunde gjøre alt det, Øjnene saa, og det Hus, han boede i, var da ogsaa hans eget Værk lige fra Grunden og op til Møningen.

Haandværkssjolkene kom nemlig ikke den Dag, de havde lovet. Og da Jens Rod en otte Dages Tid havde gaaet og set paa Stenene, der stod i Stabler, Tagbunterne, Tømmeret, alt det, der med Møje var slæbt sammen om den jævne Grund — uden at de lod sig se, og da det var Jens's Vilje, at Huset skulde rejses nu, saa tænkte han: „Fanden skulde vente længere paa dem," og saa tog han selv fat paa Mursten. Sine, hans unge Kone, og gammel Mikkel Kræmmer gik ham til Haande, og da Haandværkssjolkene endelig mødte, sagde Jens Rod, at han havde ingen Brug for dem.

I Skyggen.

Alle sagde ellers, at det var ikke mange, der byggede et smukkere og bedre Hus, og dog havde han ikke lært Byggeriet. Der blev rigtignok for saa Sten til den ene Ende; den stoppede han saa op med Tørv og Lhng, og siden blev der i mange Aar aldrig rørt en Haand ved Huset, mere end den allerhaardeste Nødvendighed krævede.

Fra den Tid fik Jens Rod Lust til at bygge Huse. Især naar gamle Bygninger skulde flyttes, eller der var noget Arbejde, andre rystede paa Hovedet af, var Jens Rod Manden i mange Miles Omkreds. Og nyttig var han paa mange Maader at have i Gaarde. Han murede, tømrede, tækkede lige nemt, lige godt og lige glad, og hvis Konen havde en Kaffejedel, Bunden var gaaet af, eller Manden havde et Ur, der trængte til Estersyn, saa sagde Jens Rod: „Kom her!“ Ved Gilderne kunde han slet ikke undværes, da han var den vildeste Spillemand langt og nær.

Derfor havde han Arbejde nok og tjente stundom mange Penge.

Men det traf ogsaa, at han blev borte fra Arbejdet i flere Dage. Det var, naar Nykkerne kom over ham, mente Folk. Saa gik han derhjemme og gjøgledede med Hjul og Møller og Maskiner, alt det Væsen, han vilde opfinde — Lufkasteller naturligvis! — Men det var da sært, Menneket ikke havde saa megen Tid, han kunde skjønne, at det at gaa og pille med saadant Makværk i den bedste Arbejdstid, det var da tordnende galt og uden Spor af Fornuft.

Men Jens Rod tog ingen Hensyn, naar Idcerne kom. Saa smøg han Arbejdsselen af sig, hans Afsyn lyste, og det var hans Livs Festerdage, naar han luskede sig inde og gav sig over det, der vældede op i hans Tanker. Han kunde sidde timevis i Bænketrogen, blinke med Øjnene og drage sig i Skjægget; saa kunde han rejse sig brat op, snitte, tegne og gjøre en Masse Kunst, der

var uden Mening for andre Menneſter. Han mælede næppe et Ord og hørte knapt, hvad der ſagdes til ham. Saaledes gif Dagen. Om Natten laa han urolig, ſmaaſnakkede med ſig ſelv, ſprang ſaa op, ſkjød Børnene ſlidte og ſtoppede Klæder, der laa paa Bordet, til Side, og ved en lille ofende Petroleumſlampe ſad han ſaa i ſine lappede Underbuſer og ſyſlede med Planer, der ſkulde bringe Menneſteſlægten et Stykke fremad.

Sine lod ham i Ro i ſaadanne Stunder og holdt Børnene ude det meſte muligt. Hun havde ſtærk Tro til det, der arbejdede bag denne ſtejle Pande. Hver Gang hun kom gjennem Stuen, ſkottede hun til ham og ſnusede Luften lydelig ind gjennem Næſen, menſk hun traf Underanſigtet nedad — et Tegn paa, at hun var intereſſeret. „Vare han dog maatte hitte paa det!“

Naarlig ved ſaadanne Lejligheder funde det hende, at der ikke var mere Brød i Huſet; og naar der ſaa kom Bud, om Jens Rod vilde have med ſit Arbejde at gjøre eller ikke, ſaa gif hun hen, lagde ſin Arm over hans Arel og ſagde: „Nu ſaar Du af Sted, bitte Jens!“ — Han ſaa ſkræmt op. „Ja, det er ſlem, Du ikke har fundet det“ — ſagde hun og ſtrøg ham over Haalet — „men . . .“

Han ſlog ſine Arme om hende, ſaa paa hende med et ømt Blik og kyſſede hende. Saa ſkyndte han ſig ſyd paa ad Moſevejen. Hun ſtod og ſaa efter ham, ſaa længe hun ſkimtede hans hvide Veſterhag.

II.

Paa suagtigt Tuetjær og ensomme Overdrev havde Jens Rod vogtet Bondens Kvæg. Og naar han mange Gange maatte løbe langt og vidt omkring, havde han ofte grundet over, om det ikke var muligt at ride eller kjøre paa noget Hjulværk, som man kunde træde med Fødderne for at komme hurtigere og lettere af Sted. Men hans spinkle Tanke kunde ingen Vegne komme dermed.

Ungdomsaarene gik med Bondeshjæl paa Alger og i Lade. I flere Aar tjente han Peder Sand. En Formiddag kom denne ud i Boen, hvor Jens stod og grublede ved Haffelsemaskinen.

„Men hvad i Alverden! Du har jo ikke skaaret den mindste Smule endnu!“ udbrød Husbonden.

„Jeg staar just og tænker paa, at vi maa kunne komme meget nemmere fra dette her, naar vi fik noget Trædeværk anstillet, der kunde virke sammen med Svinget!“

Husbonden lo og sagde: „Mens Du staar og spekulerer paa det, kunde Du jo have skaaret Haffelse til en 3—4 Dage!“

Jens Rod havde flere Planer til Forbedring af mange Ting, mens han tjente Peder Sand. Men saa kom Tiden, da han skulde til Kjøbenhavn og være Soldat.

Hele Natten stod han og stirrede paa Dampmaskinens Gang. Med stor Ørbødighed betragtede han disse blanke Stænger, Stempler, Hjul og Skiver, der passede saa nøje ind i hinanden, og han søgte at hille Rede i dette underlige Værk, der bar ham selv og alt det, som var i Skibet, gennem den mørke Nat over Havet til fremmede Egne. Det var som et Eventyr. Han kiggede fra den ene Side og fra den anden Side; og naar han opdagede Sammenhængen paa et enkelt Punkt udbrød

han halvhøjt i glad Overraskelse: „Det er godt! det er godt!“ — „Ja, Gu' er det godt!“ sagde Vesteren, der kom op ad Tærutrappen fra Mastinrummet, og viste sine hvide Tænder i det mørke Ansigt.

Men til den lyse Morgen stod Jens der, hældende sig til Eugens Kant og rystede af Kulde i sin tynde Frakke.

Hovedstadens Liv, der brimede mellem himmelhøje Huse, ilede gennem Gaderne, fortættedes ved Stationer og Torvepladser og væltede ind i Lysthaverne, naar Lamperne tændtes, — fangede hans Opmærksomhed. De tusinde Traade, der slyngede sig gennem den store By's Forretningsliv og Industri, fulgte hans Øje med stigende Umdren, men det var dog især Opfindsomhedens og Snillet's Værksteder, Værster og Fabrikker, der fængslede ham.

Det var en hel ny Verden, der dukkede op i hans Synsrand, en Verden, som vinkede ham med alle sine Herligheder. Men alligevel droges han med øget Vængsel mod sin Hjemstavns Klitter, hvor der gik en blussende frisk Bondepige og hvistede hans Navn til hver en Fugl, som fløj forbi.

Og de var snart bleone giste; saa var Huset bleven rejst, assides ude ved Klitterne, hvor Jorden var billig, og det varede heller ikke længe, inden der blev flere Munde om det Brød, han kunde fortjene. Han gik ud paa Arbejde, og hun fødte Børn og røgtede Tørv for Folf i Sommertiden. Saaledes gik Aarene. — Over Aften, hun kunde vente ham, spejdede hendes Æje ud over Sletten, og hvis Børnene ikke var gaaet til Ro, stormede de ud af Døren og løb ham i Møde langt borte, hængte sig paa ham som Burrer og støjede glade omkring ham.

Til Huset var der nok nogle Tønder Land, som kunde opdyrkes, men de fik ligge, som de altid havde ligget. Roen og Faarene drev om i Klitbækkerne og

Tørvegravene, hvor de havde Lyst, og Børnene gjorde ligesaa; barhovede og barbenede væltede de sig i det gule, brændende Flyvesand mellem Marehalmens Buske, plukkede Blaabær mellem dustende Bors og slættede sig Hatte af de fristgrønne Siv i Gravene, — indtil de blev saa store, at de kunde tjene deres eget Brød som Hyrder.

Uagtet Havet var over en Mil borte, strakte der sig dog tæt nord for Huset en mægtig Klitkjæde. Mod Syd og Øst bredte sig vidtstrakte Mosedrag; ældre jævne Tørvegrave med mange Sivbuske, hvor Haren holdt af at ligge, og ny Tørvegrave med glat skaar, sorte Bægge og Balser omkring mørkt Mosvand. Her var livligt om Sommeren, naar travle Hænder stablede tallose Tørv i Skuer. Men den meste Tid af Aaret boede Ensomheden paa den mennesketomme Strækning, der adskilte Husets Beboere fra Byens Larm og Liv. Lyng og Bors flettede sig sammen med smaa Birke, Pil og Graaris til en lille Urskov, hvor glade Sangere boede. Her var kæmpestore Myretuer, og myslrende Insektliv under de lave Buske. Paa sumpige Steder naaede Rørtaget Mands-højde, og i Mosehulleene svømmede Vildænderne med deres Ullinger. Om Formiddagen mødtes Brushanerne paa deres Samlingsplads og brystede sig, om Eftermiddagen holdt Ræven Dvælske med sine Unger. — Naar Solen stod op en Sommermorgen, glimtede dens Straaler paa Duggen, der hang i de vaade Kviste, og lyste paa Edderkoppens Væv, der spandt sig fra Gren til Gren. Lærker, Solsorter, Gjerdesmutier . . . de svang sig op i Luften, som de fyldte med jublende Tonestrømme, eller de sad og kvadrede paa Risene og ghyngede i Rørtagets Top. Solen steg højere og højere over et summende og murrende Naturliv med Grøde, Trivsel og Livsglæde, med furrende Elskov, Strid, Saar og Sukke.

Her talte Naturens Stemmer til det oprindelige i Jens Røds Sind, og han kunde ligge og grunde herude

Søndag Estermiddage, mens hans Hustru sad hos ham og bandt paa en Hose, og Børnene legede længere borte.

Ved Aftenstide, mens Hustruen malte de Roen, kunde han tage sin Violin og sætte sig udenfor paa en Huggestol. Paa de blaatslørede Bjerge i Vest var Solens Baal tændt, Flammerne luede højt op og blinkede paa Rudernes Glar. Jens Rod jog Buen over den brune Violin, saa det lyse Harpiksstøv lagde sig under Strengene. To Børn stod ved hans Knæ, et mindre hældede sig sovende mod sin ældre Søster, der sad paa Grønningen, og en pluskjæbet Fyr lod sin buttede Haand stryge kjærtegnende hen ad Ryggen paa Mids, der kjælent bøiede sig efter Haandens Bevægelser.

Solen sank i Bjerge, Baalet sluktes, og Dagen gled tykt ind i Nattens mørke Rige.

III.

Naar Vinteren kom med Driver og flygende Sne, der slydte alle Bytter og Grave og luede Huset ved at tætte alle Revner, sad de inden Døre i Mosehuset, en lille fattig og lykkelig Verden for sig. Saa var der Tid til Granskning for Jens Rod, og for øvrigt havde han fra i Aar og i Fjor hundrede Smaating, der skulde klinkes og loddes for Folk. Sine stoppede og bødede, og desuden søgte hun at løse den vanskelige Opgave at faa det sparsomme Gul til at strække ud over den kolde Aarstid.

Men naar den unge Baar rystede sig, saa Is og

Sne flød i Strømme til Hav og Fjord, da saa man aarle og silde Jens Rod færdes mellem sit Hjem og Fjordbyerne med sin Redskabstaske paa Raffen.

Syd for Mosedraget laa det tætbyggede Øster- og Vester-Fjordby paa gammel Mark, og bag dem hævede Himmerlandets Banke sig hinsides Fjorden som mørke Skydannelser i Himmelbrynet.

Det var hos disse Byers Gaardmænd, at Jens Rod tjente sine fleste Penge, og det var med dem han mundhuggedes, for hans Menning var som oftest paa tværs af andres, og han havde ikke det smidige Sindelag, der let kan sno sig.

Hvor han kom, tirrede man ham mestendels med hans Opfindelsesforetagender, og han løb stadig med Spydhedens Spidser. Naar han kunde faa Ram, huggede han henjynslost igjen. Men han var ene mod mange, og naar Gaanlatterens kolde Byger hoglede ned over ham, bragte de Gysninger til hans Hjærte. Ingen tænkte vel over, hvor stærkt han jaaredes, men i Aarenes Løb affatte den ene Braad sig efter den anden i hans Sind, saa han blev ru og vranten af Væsen. Ved hvert nyt Sammenstød trykkes Braaddene længere og længere ind, saa det blev pinefulde Aar for Jens Rod.

Men under hans Gustrus milde Blif smæltede det stive Væsen, og derfor følte han sig kun tryk og lykkelig i hendes Nærhed. Hun var hans eneste virkelige Ven i Verden.

I femogtyve Aar havde alle drillet ham med hans Opfindelser, og i femogtyve Aar havde han drillet igjen.

Det var mange Nap, han havde givet dem, men det var, som han for hvert, han uddelte, blev mere fattig og ene . . . Og havde de ikke Ret, de Menneſter, han kaldte dumme? Kunde han ikke have haft det roligere, hyggeligere, rigeligere, hvis han havde ævnet at rive denne indre Drift ud af Sjælen, denne Ilro, der aldrig lod ham

i Fred? — Var den fra Himlen, eller var den fra Helvede? . . . Og hvad blev det forresten med hans Planer? — Spot og Grin og ingen Ting andet — Var dei ikke Indbildskhed det hele? — Ja, hvis han i sine unge Dage var bleven i Hovedstaden og havde gaaet paa Værksteder og Skoler, eller hvis han ikke nu var pistet til at hænge i Selen for Brødets Skyld . . . De forbandede Penge!

Det var mange Tanker, der jog gjennem Jens Rods Hjerne, naar han gik hjem fra Byerne om Aftenen. Men naar han saa tænkte paa sin Hustru, der troede paa ham, og han kom ud ad Mosevejen, hvor alt var stort og stille, og Aftenens Fred hvilede, saa lagde de stride Tanker sig til Ro.

Mosevandet, der var indrammet af Tørvejordens Bægge, laa aldeles blifstille med Maanelyset over sig — som et blankt Spejl, hvorover de lave Brinke og Sivbuske kastede deres Skygger. En Horjegommer jnurrede med skarpe Vingeflag gjennem Lusten og slogrede. Gaardhundene gæde i Byerne, men Lyden, der bares den lange Vej over Mosen, lød saa afdampet, at den kun forhøjede Stilheden. Havets Drøn naaede Øret fra det fjærne. Vandet piblede og rislede, og enkelte Steder, hvor der var stærkt Fald, brusede det, naar man kom i Nærheden.

Kulturen havde ikke naaet herud med sine Grøfter og Kanaler, det vældede og gjærede i Grunden.

Jens Rod sølte sig sølsom til Møde. Det var, som dunkle Kræfter lønlige rislede, vældede og gjærede i hans eget Bryst.

IV.

En Søndag Formiddag laa Jens Rod ved en Tørnegrav og fiske. De smaa Rod'er lejrede sig deromkring og stirrede ned i Dybet, opmærksomme ved ethvert lille Flask. Solen stod højt paa Himlen, og Børnene kunde se deres eget Billede i det stille Vand. Det var morsomt! Saa spyttede de i Vandet og sparkede med de bare Ben i Luften; men hver Gang Faderen halede en blank Fisk i Vejret, streg de af Glæde.

„Lykke med Arbejdet, Hr. Professor!“ sagde en munter Stemme.

Alle væltede sig om paa Siden og saa „Markus med Liren“ for sig med hans Violinpose af sort, oliet Løj under Armen.

Han saa ud, som han var klædt paa i en Marstaudierbod; et Par lystige, men glansløse Dine spillede i hans magre, skjægløse Ansigt, i hvilket en rød Næse dannede Midtpunktet.

Markus havde staaet øverst paa Kirkegulvet ved Jens Rods Side Konfirmationsdagen. Siden havde han strøget vidt om Land og tjent Opholdet ved sit Spil. Paa sine Strejstog forshnede han Landsbymusikanterne med sine egne Kompositioner, der v. r ganske ejendommelige, og et Par Gange om Aaret kom han over denne Egn. Altid gjæstede han saa Jens Rod. Han havde gjerne en Flaske Brændevin iommen, og mens Glasene tømtes, sad de to hos hinanden undertiden baade Nat og Dag.

Disse Besøg var et Brud paa Jens Rods ensformige Tilværelse, og de blev ham en kjærkommen Lejlighed til ligesom mere fuldt og frit at drage Aande i de Tanter og Fremtidsdrømme, han ellers kun delte med sin Hustru, thi Markus var en opmærksom og undrende Tilhører.

Børnene tog altid mod den fremmede Spillemand

med straalende Dine, for naar han kom, saa vidste de, at der blev stort Hus og livligt Spil. —

De kom alle ind i Dagligstuen, hvor der stod et Bord og en Bænk under Vinduet, intet mere. Hverken dette eller noget andet derinde var malet. Kalkpudsen var falden fra ved Dørene, saa de graa, ubrændte Sten grinede frem. Der hang en Violinpose af rødbroget Kalveskind paa Bæggen, og i Vinduet laa der nogle Pinde og Hjul og smaa Møllevinger som til et Legetøj.

„Goddag, Madam!“ sagde Markus og rakte sin tynde, flamme Haand til Jens Rods Hustru, der kom gjennem Stuen. Hun smilede lidt og fik fat i Fisten, der snart kom i Gryden, mens et Par raske Drenge kom afsted til Høkeren.

„Naa!“ — sagde Markus, idet han drak den første Dram — „hvor langt er Du saa kommen med Tingene, Du gamle?“

„Ja, Du ved jo nok, at jeg ikke spærmer for Dampen og disse kunstige Kræfter. Nej, Binden, Lusttrykket, Spændkraften og Binden, saadan noget som er lige ved Haanden, som er Tingene i naturlig Tilstand. Ikke alle disse kunstige Maskiner, de er for indviklede og for kostbare. Nej, ser Du . . .“

Jens Rod udviklede sine Planer saa flydende og med en Ordrigdom, man ikke skulde have tiltroet ham. Imens tegnede han paa Bordet, svingede med Armene og slog Streger i Luften. Sine kom ind, naar hun havde Tid, for hun holdt af at se ham, naar han var i Lag med de Dele.

Markus sørgede for Skjænkningen og lyttede til Jens Rods Fremstilling. Han nikkede bifaldende og sagde en Gang imellem: „Du er Drollen splide mig en Tamp, Jens!“ eller: „Dersom vi havde Tænge, Jens. — Død og Pine! — — Skaal!“ Hans Indvendinger tog Jens

Klod op til grundig Behandling, og det tog lang Tid, inden han blev færdig.

Sine satte med venlige Djne den dampende Fiske paa Bordet.

„Fisken skal spille mig svømme!“ sagde Markus og skjænkede.

Jens grinte: „Der er saadan Slag i Dig, Markus! — Skaal da!“

Børnene hængte i med, at de skulde spille for dem, og saa maatte jo Violinerne frem af Poserne. De to Venner spillede i flere Timer, saa det klang i Huset, et underligt, vildt Spil. Børnens Djne tindrede, en lille Pige trippede om paa Gulvet med en ganske lille Broder, og Sine stod i Sovestammerdøren med udbredte Fingre paa Maven og lyttede efter. —

Det var over Sengetid. De to Mænd sad i den forreste Stue ved den fjerde Kaffe-punsch, og Sine laa over Buggen i Sovestammeret og gav Bryst. Saa hørte hun Markus sige:

„Hvad var det, Du sagde til Rigsdagsmanden forleden? Jeg hørte noget om det oppe i Byen.“

„Ja, se, Søren Kristian spurgte jo i sin Tale oppe fra Forhøjningen, hvorledes noget kunde være lovligt og dog sørgeligt. Og saa var det, jeg sagde til ham med det samme, da han gjorde et bitte Ophold: „Det skal jeg sige Dig, Søren Kristian! Du er vor Rigsdagsmand; det er lovligt, men det er Fanden pine mig sørgeligt!“ — He! he!“

Markus lo, saa han nær var bleven kvælt i et Hosteanfald. Sine smilede og tænkte: „Hvor det ligner Jens!“

„Du er et Jærn!“ — sagde Markus med Djuene fulde af Vand, da han kom til sit Bejr igjen. — „Der er spille mig lige saa megen Logik i Dig som i hele Fjordebj Pastorat!“

„Der er heller ikke ret mange af den Slags!“

„Ha! ha! ha! — Staal! . . . Hvis vi havde Penge, Jern, Død og Pine! . . . Men hvad er nu det for noget, der ligger i Vinduet; — er det Vindplogen?“

„Ja! — Det er ligegodt den, jeg er nærmest ved at hitte ud af endnu. Den Vindkraft, Markus, den maa der ske noget med en Gang; saadan en Masse Styrke og Kraft, som der gaar vor Næse forbi hver evige Dag!“

Han tog Modellen frem.

„Dersom denne her ikke kan gaa, saa maa Du styde mig paa Pletten! Men jeg har ogsaa spekuleret paa den i tredive Aar . . . Ja Gu', i tredive Aar! — Jeg har vaaget mange Nætter over den Tingest, mens de inde i Fjordbj har ligget og suuet i tykke Dynner. De Hoveder, der griner af mig, og saa har de ikke mere Tankkraft i Hjærnen end jeg i min Lillefingers Negl . . . Ja, vel er det harmeligt, men jeg kan ikke lade være, om det saa skulde gjælde min Hals. Ja, se den skal ogsaa gaa ved Vind, forstaar Du — —“ og Jerns Rod fortsatte Undervisningen.

Den lille, skjæve Lampe kastede sit sparsomme Lys over de to Mænd, en Brødevinsflaske og to halvhjldte, hankeløse Kopper, der stod paa Bordet. Sommetider støjede de, fortalte muntre Historier, lo og klinkede. Sommetider sad de og døsede, og Rusen virkede paa Næle og Miner. Det var sent paa Natten.

„Ja, de tror nok, at jeg kan gjøre, hvad det skal være, naar det da kan gøres med Hænderne, men saadan ligesom opfinde noget mærkeligt, der kan komme i Historien, det tror de ikke, jeg kan“ — sagde Jerns og grinede — „men det kan være, de kommer til at tro det alligevel. — Sov: Du, Markus?“

„Nei, jeg tænker!“ svarede han.

„He! he! Skjænt vos en Dram!“

„Det skal jeg!“ svarede han og tog sig sammen.

„De tror ogsaa nok, at Du kan spille de fleste Musikanter sønder og sammen ved Legeestuerne, men de tror ikke, at Du kan spille saadan, som Du sommetider kan, saadan ud af Dit eget Hovede og saadan, at det kan trykkes paa Noder og spilles af svære Folk, det tror de ikke! — Tak! Skaal! — aah giv mig Olkruket — Ah! — Nej, det tror de sgu ikke!“

„Nu skal Du høre noget nyt!“ udbød Markus med Liv og stemte Violinen. Og saa spillede han saa længe og saa vel, at Jens Rod fik Taarer i Øjnene.

„Naar jeg tænker paa, hvad Du kunde blevet til, Markus . . .“

De to Mænd fortsatte til den lyse Morgen. Saa sov de; derefter stak „Markus med Liren“ nord over Klitterne ud i den vide Verden; og Jens Rod gik til Fjordebh paa Arbejde.

V.

Det var paa Foranledning af Lærer Johansen, Fjordebh, der var Sekretær i Landbosforeningen og Referent til „Folkebladet“, at Jens Rod fremstillede sig med sin Vindplov ved Landmandsudstillingen i Na Kro den 20de Juni.

Et dejligt Sommervejr lyste ned over en lang Række præmieæstende jydsk Kvæg, der stod uroligt, brølende og gnuddende sig op ad det rystende, midlertidig opførte Stænge, det lyste over Hørs- og Hingstehyr, hvis blanke Saarlag glinsede, og hvis løstede Hoveder og spilede Næsebor vidnede om de usædvanlige Forhold, — og det

lyste over blanke Blæseinstrumenter henne i Nærheden af den „med Flag og grønt pyntede Talerstol“.

Ved et Word stod Windplovens Opfinder med sin Model.

„Jeg tror Jannemie, Jens Rod staar der henne ved Bordet med sit Mechanik-Væsen. Et! st! st! Han gaar saamænd fra „Snøvsen“ med det første“ var der en, der sagde til sin Nabo.

Som Folkestrømmen steg, kom mange drivende forbi Jens Rod. Ungkarle, der var øre og overstadige af Drik, vilde købe hans Mølle for 25 Ore; sommetider trængte mange sig om ham. Det var ikke saa Spydigheder og drilleborne Ord, han maatte bide i sig, og mange haanste Blik og Ugeldrag maatte han indvendig bide sig under. — Men der kom ogsaa mange, der undrede sig over den sindrige Windplov, viste ham Agtelse og talte fornuftigt med ham. Flere fine Folk, deriblandt Landbosforeningens Formand, Godsejeren, Landsthingsmanden, Ridderen, den høje, statelige Herre stod ikke saa kort en Stund hos ham og skiftede Ord om Windplovens Sammensætning og Virkemaade. De hilste ham anerkjendende og haabede, han vilde saa noget ud af sin Opfindelse.

Men Jens Rod bandte paa, at saadan noget som den Udstilling, skulde det vare noget, inden man skulde saa ham med til at at gaves paa og glos paa og udgrines. — Nej, hvis Landmændene havde sagt til ham: „Den Plov er godt lavet; Du er en Knop; den Plov skal til Binden, her er Pengene, og er det for lidt, saa er her flere“ — se det var der Mening i. Han havde tænkt, han skulde have faaet saadan noget ud af det paa en Maade. Men dette her! — nej, nu gaar det ad Hekkenfeld til med hele Skibtet . . .

„Men se dog her, Jens, hvor „Folkebladet“ skriver pænt om Dig!“

„Ja Herregud, bitte Sine! pæne Ord og Talemaa-

der! — men Pengene! — Nu staar jeg med en Opfindelse, der ikke er Nøge til, og mangler blot disse Lømpene Skillingen. — Men jeg ser nok min Skjæbne; jeg kan lige saa stille huse i Muldet igjen med min Vindplov. Jeg kan godt gaa hen og lægge mig, og saa kan min Opfindelse raadne og ruste op. Saa, naar jeg er væk, vil man sige: „Det var forresten en underlig Fyr, den Jens Rod! — Hvordan — opfandt han ikke noget?“ — og saa kan de lede efter Stumperne.“

„Men hvad vilde Du da . . .“

„Jeg vilde gjøre et Bærf, der skulde gaa over i Folks Brug og tage mit Navn med sig!“

„Nej, jeg mener, hvad vilde Du, de andre skulde gjøre andet end omtale Din Opfindelse godt? — Jeg synes, Udsigterne er bedre end nogen Sinde.“

„Pengene? — Pengene til at lave en virkelig Vindplov, der kan arbejde i den virkelige Jord, saa alle Fæhoveder kan se det og tage og føle paa det? Saadan en koster Penge, kan Du tro. — Nej, det synker, Du!“ sagde han og drog sig i Skjægget.

„Skulde det være mange Penge?“ spurgte hun og satte sig hos ham.

„Ikke saa saa!“

„Jeg har et Par Skilling!“ vedblev hun og tog hans Haand.

„Har Du!“

„Jeg har lagt dem til Side i flere Aar, lidt efter lidt, for jeg lyktes nok, det anede mig, at der vilde komme saadan en Dag, da Du vilde trænge grulig haardt til dem. Sommetider har jeg haft flere, men naar det har knebet . . .“

„Sine! Sine! Hoor Du er en prægtig Kone!“ udbrød han med Varme og lyskede hende. Havde Du ikke været, saa havde min Vindplov ikke været det den er!“

„Ikke?“ spurgte hun med lyst Nalshn.

„Hvor mange har Du saa?"

„Der skulde være 75 Kroner!" svarede hun, idet hun hentede dem inde i Sovestammeret.

„Men det er vel for lidt?" spurgte hun og saa paa ham.

„Ja, for lidt er det, for der skal flere hundrede til!" svarede han smilende. „Hvor jeg holder af Dig, Sine!" udbrød han som i Fortsættelsen af en anden Tanke og knugede hende. — „Du skal have Tak! — Du har altsaa hele Tiden for Alvor ment, at der virkelig vilde komme en saadan Dag! — Ja, saa! ja, saa! . . . Det er godt! . . . Hør Du! Vi kunde jo sælge Huset?"

„Ja, hvad saa?"

„Der kunde jo nok blive saa meget tilovers, som jeg behøver, naar jeg nu har disse her."

„Saa skulde vi af med Roen?"

„Ja, det skulde vi!"

„Og saa skulde vi bort her fra?"

„Det skulde vi vel ogsaa!"

„Jens, jeg tykkes, vi har haft det saa rart her i mange Aar!"

„Det har vi ogsaa, Sine!" —

„Hvorhen saa?"

„Ja, vi maatte vel sidde til Leje i Fjordby eller et andet Sted, for det første!"

Der var stille en Stund. Saa fik hun travlt ude i Røffenet, og der blev ikke talt mere om Sagen i nogen Tid. Saa en Dag, han sad og grublede ved Bordenden, kom hun hen til ham og spurgte, hvad der kunde ske, om de solgte Huset?

„Der sker det" — udbrød han med ungdommelig Joer — „at Jens Rods Vindplov kommer paa Støberiet og kommer til at gaa rundt med rigtige, store Binger ude paa Markerne for Næsen af Fjordbyerne. Saa har Jens Rod sejret, og de andre kan holde mig deres Kjæft!"

I Styggen.

„Lad os i Guds Navn prøve paa det, Jens!“

„Ja, men kan Du være glad ved det, Sine? ellers skal det — saa bandte han — aldrig ske!“

„Jeg kan ikke være glad, uden vi gjør det!“

Han sprang op, vippede med Brynene og sagde, idet han løftede hende i Bejret:

„Nu skal det igjennem, om det saa skal knage!“

Den Gang var Jens Rod 58 Aar gammel.

VI.

I „Folkebladet“ stod at læse, at der paa Finansloven var bevilget Husmand Jens Rod Pedersen af Sandmosen 1500 Kroner til Udsørelse af hans Vindplov.

Fjordbysterne tørrede deres Briller, de, der brugte saadanne, og læste om igjen, og Nyheden løb fra Mund til Mund, frem og tilbage og rundt: den vidste næsten ikke, i hvilken Krog i det gamle, stikkelige Fjordby, den maatte være.

Men Jens Rod svingede med „Folkebladet“ og sagde: „Nu gaar vi ind i Historien, i den rigtige Historie! — 1500 Kroner! Sikken et Arbejde det kan blive! 1500 Kroner af Staten til min Vindplov! — Nu gaar vi ind i Historien!“

Naar Jens Rod saa ind over sin Fremtid, var det, som Grøet vældede frem under mørke Skyer, og den dejlige Dag sødtes af Dæmringen. Han havde saa travlt, som han var kommen for sent op, han ilede og jagede, og Tanterne løb endnu raskere, langt frem, hvor der var en stor Fabrik med forfærdelig store Bygninger og saadan

en Masse store og smaa Møllevinger, der alle løb rundt over Tagene, og paa denne store Fabrik lavedes ikke andet end „Jens Rods patenterede Vindplove“. Men tilsidst løb selve Tanterne rundt . . .

Der blev meget at foretage for ham den følgende Tid paa Støberiet og hos Møllebyggeren. Han blev nødt til at bøje sig i mange Stykker for den tekniske Kyndighed, der blev stillet ham ved Siden, uagtet han var vis paa, at hans Mening var den rette. Og for hver Gang hans Vilje og Evne maatte give sig, var det, som hans Høj frummedes. Det gav vaagne Nætter og hvileløse Tanter alt det, han fik at arbejde med, de Banfeligheder, han ikke havde tænkt sig, og de Hensyn, han ikke forud havde kunnet tage.

Som Vindploven skred fremad og blev prøvet, viste det sig, at den ikke nær saa godt svarede til Hensigten, som Meningen havde været, og mere end en Gang maatte den delvis ombygges.

Tvivlen, den grusomme Tvivl om Evnerne, frøgede den gamle Mand og skar sine Rykker i det stærke, karakteristiske Ansigt. —

Da Vindploven dog i hvert Fald var et findrigt Arbejde, blev den fremstillet ved den store Landmands-udstilling i Aalborg, hvor den kunde blive kjendt og bedømt.

Tusinder af Folk og Fæ var samlede her fra vide Egne. Det bølgede og brimlede af levende Væsener nede paa den store Plads mellem Telte, Tribuner, Skur og Træbygninger under vajende Vimpler og Flag. Som et Hav brusede Lyden fra alskens Struber og Instrumenter. Og oppe paa en høj Mark i en Udkant af Udstillingspladsen gik Vindplovens Vinger rundt.

Folk gik fra og til og saa den arbejdede. De syntes alle, det var en ganske mærkelig og godt opfundet Maskine, men praktisk brugelig! — de rystede paa Hove-

derne. Jenss Rod, der nu i Grunden saa gammel ud med graanet Haar og Stjæg, styrede og tumlede med sin Plov paa bedste Vis og gav paa en stilsfærdig Maade enhver Spørger Svar.

En Stund var der ingen Folt hos ham, og han sad med Albuerne paa Knæene og saa ned i den oprodede Muld, mens Tanterne strede om, hvorvidt Folt havde Ret i deres Dom.

„Tillader Hr. Professore, at jeg tager hans verdensberømte Opfindelse i Ojesyn?“ raabte en lystig Stemme.

„Er det Dig, Markus!“ svarede Jens og saa op med et tungt Smil.

Markus saa meget medtaget ud i sin lasede Dragt. Han løb rundt om Maskinen, følte paa den, saa den efter indvendig og lod Blikket løbe op ad Stativet.

„Naa, saadan ser den ud!“ — sagde han med et fornøjet Ansigt. „Kjør saa lidt for mig Jens!“

Han foretog en Bløjning, mens Markus stod glad og saa til.

„Det var da morsomt, Du fik den Dævl i Gang, Jens. — Jeg tænkte jo nok, Du maatte være her i Dag. Jeg har hørt Dig omtale helt nede ved Aarhuskanten, og Du har været i Avisen og faaet Statsunderstøttelse! — Ja, Jens“ — tilføjede han med Taarer i Øjnene — „Du har da vundet Sejr med Dit!“

„Sejr! — Det er ikke saa let en Sag at vinde Sejr med noget, Markus, og en er næsten lige gammel nok til at tumle med disse her Ting nu!“

Markus havde taget en Glaske frem af Lommen.

„Hold, vil lad os først saa en af Sines Mellem-mader!“ sagde Jens, og af Bindplovens Indre halede han en „Tejne“ frem, som han aabnede og fremtog nogle meget tarvelig paalagte Brødstiver.

„Ja, det er jo et gammelt Ord, at Brød til Brønde-vin er bedre end Hug til Øl. — Tak! — Staal!“

Der var ikke saa megen Eystighed over Markus som ellers, og ofte randt Taarer ned ad hans oppustede Kinder. Heller ikke Jens var saa snaskom, som naar han før var sammen med Spillemanden.

Der kom nogle Mænd op mod dem fra Udstillingspladsen. „Det er ikke værd, jeg sidder her ved Dig nu!“ sagde Markus, da han saa dem, rejste sig og tog Violinposen under Armen.

„Kom hjem til mig om nogle Dage. Jeg tror, Du kan have godt af at hvile Dig ud og hæge Dig lidt hos os, og Du ved, at Eine har ikke noget imod, at Du kommer!“

„Tat, Jens! — Ja, Du har en god Rone!“ svarede Markus med Taarer i Øjnene og sjoffede hen over Bløjningen. Jens Rod luffede „Tejnen“ og gjorde sig færdig til at tage imod dem, der kom.

VII.

Jugen spurgte mere efter Vindploven, ingen talte om den, ingen tænkte mere paa den. Jens Rod førte en tyst Tilværelse i det affides liggende Mosehus, og om hans Opfindelse blev det ganske stille, Glemselen luffede sig over ham og den, og Tidens Bølge strømmede frem over hans Hoved.

Der blev kun lavet den ene Plov for Statsunderstøttelsen.

Længe holdt han igjen, men omsider nødtes han til at forstaa, at hans Livs stolte Drøm havde opløst sig i en — Stuffelse.

Da dette imidlertid blev ham klart, rigtig skærende klart, saa bristede det for ham. Det var som Livets Foreteelser gled bort fra hans Syn og Sans, langt, langt bort, hvor han ikke ævnede at finde Lyd eller Bevægelse; han selv stod svimlende tilbage midt i Døde og Tomhed, og gennem en Dødens Stilhed sank og sank hans Tanter som døde Fugle.

Skuffelsens Taage drog sig sammen om ham og mørknede hans Forstand. —

Han blev opslagt fra sit Arbejde det ene Sted og det andet Sted. Han kunde nemlig falde i Tanter midt under Arbejdet og blive staaende i Timer uden at røre en Haand til noget, staa og stirre som efter noget fjært, der var tabt og forsvundet. Der kunde jo tales til ham, saa han vaagnede, men snart sank han igjen hen i denne Søvn-gænger-Tilstand.

Saa maatte Sine ud med Kruffen og Bøsen den lange Vej til Byerne. Tungt og trælsomt var det for den gamle Kvinde at gaa Indmygelsens Gang, men hellere det end bytte deres Hjem med Fattiggaarden. Til Mosehuset knyttede der sig et langt og lykkeligt Livs mange Vinder, der kunde hun i Fred for Mængdens Øjne pleje ham, for hvem hendes Hjærte bankede saa varmt som nogen Sine, og der kunde hun i Fattigdommen og Møden med sin Kjærligheds Varme mildne hans sidste, mørke Dage.

Det var smærtelig for hende at se, hvorledes han tabte mere og mere af den lyse Forstand, hun før havde været saa stolt over. Men han var saa stille og god, og naar hun strøg ham over Haaret, lyfte det blinkvis i de matte Øjne, og Taarerne randt ned ad de magre Kinder.

Det meste af Tiden sad han i Kaffelovnsstrogen, mimrede med Munden og stirrede ud for sig med sit døde, udslukte Blik. Han blev en Olding paa kort Tid.

Endelig lyftedes Døden over ham.

Slid.

I.

Ole hed en Karl, der i tolv Aar havde tjent hos Povl Krænsen i Kanstrup. Han var svær af Stikkelse, meget høj og ludedede lidt, havde blondt Kindstæg og blaa, gode Øjne.

Hans Kjæreste, Røde-Maren, havde de sidste fem Aar tjent paa samme Sted. Hun var meget fregnet, især om Sommeren, og havde flammende rødt Haar. Hun var en lille fastbygget en med kraftigt Liv i de graa Øjne, der under lyse Bipper sad og tindrede i godt Lune. Naar hun lo, saa man hele Tandrækken, og hendes Braknæse stræbte i Bejret midt i det runde, fornøjede Ansigt.

Det daglige Samvær havde været saa hyggeligt. Naar han saa hende skynde sig over Gaarden med et Par Spande Mælk til Kalvene eller Vasse til Grisene, saa fornøjede det ham at lægge Mærke til, hvor de tykke Ben i flaprende Træsko kunde rappe sig over den bro-lagte Plads. Naar hun tumlede Bøtter og Baljer, saa de skramlede, skurede Træet hvidt og Jærnbaandene skinnende blanke og satte dem til tørre paa Træmmebænken ved Bryggersdøren, saa blev han glad ved at se, hvor hun dog kunde nytte Næverne. Hvor hun færdedes i opskjortet Travlhed, frydede han sig over hendes kraftige, spændige Krop, der sprængte baade Knapper, Maller og Hæfter; han smilede lykkelig, og tog en frist Ekraa —

nota bene af Obels i Aalborg — for at gjøre Stemningen fuldkommen.

Sommerdagene henrandt mellem frydrende Hø og friskduftende Reg. Under Leens stærke Klang og Livsglad Spøg gled Arbejdet som en Leg, og det muntre Arbejdsliv i Skjortecærmer paa solvarme Dage og Skyn-
dingen ved Bjærgning af Aarets Afgrøde bragte dem nærmere sammen.

Om Vinterastenerne, naar hun skulde ud at malke, fulgte han hende med Lygten og fik sine Rys i Staldgangen Naar de traadte ind i den lune Staldbluf, rejste Røerne sig, frummede Ryg, drøenede og vendte deres gumlende Muler om imod dem; Hestene skræbede, rystede sig og raslede med Grimestasterne. Han gik ind i Doen, traf Skodderne fra Krybben og fodrede Bæsterne, der pustede i Hakkelsen og sparkede i Bessingen. Saa luffede han igjen og kom ind til Maren, hvor Mis listede sig varsomt frem, mjavede og strøg sig op ad hendes Skjorter. Han stillede sig med Ryggen mod Stænget, Hænderne i Lommen, thggede paa Straaen, og saa pratede de, mens de fine Mælkestraaler skummede i Spanden, og hun flyttede sig fra Ro til Ro.

Og der var jo ogsaa meget at drøfte: om de nogensinde skulde faa deres egen Stald, deres egne Køer at malke og fodre, deres eget Hus, deres eget Hjem. — Hvorledes det skulde gaa til, og hvordan det saa skulde være

Det var ved en Legestue for fem Aar siden, at Trolovelsen havde funden Sted.

Længe havde han baaret paa en lønlig Følelse, der ofte var ved at tage Magten fra ham: kunde han blot faa Lov at slynge sine Arme om hendes svulmende Krop og holde den fast — eller flappe hende paa Ryggen Men naar de var ene sammen, var det ham

ikke muligt at sige det, der netop skulde siges ved en saadan Lejlighed.

Saa var der som sagt Legeestue. Han dansede ikke meget, men hun fløj fra Arm til Arm og var saa fornøjet. Det syntes han ilde om. Det snørede sig sammen øverst i hans Bryst til nogle kvælende Fornemmelser, mens han stod i Døraabningen og saa paa de dansende. I et Hjørne skimtede han Jenss Rod, der lod Buen flyve over Strængene, mens det faldende Støv pudrede Haar og Skjæg og lagde sig tykt i Folderne paa hans Vest. Lyset i et Par smaa Lamper viftede, thi rundt i Dansen susede de unge. I en Taage af Støv og Sveddampe saa Ole dem fare rundt der var hun igjen, og som hun lo

Thi, sur, opvarmet Lust strømmede ud af Vinduer og Døre, Dampene fortættede sig til store Drypper paa Loftet og drev i tunge Taarer ned ad de graa Rarme.

Han stirrede endnu en Stund ind i Taagen og ærgrede sig. Nu dansede hun igjen med Jenss Brøjsler, den Abelat! — og saa klemte han Skraaen.

Ole tyggede den Aften en Tiørs Kulle af Obels og skyllede mere Punsch i sig, end han havde godt af.

Thi hvordan det kom sig, sad han snart ved Driftbordet. Han lod sig falde ned i en Krog, hvor han blev siddende ganske stille, meget bleg, stirrende, uden at forandre en Mine, mens de andre støjede og larmede; — han bare drak, som det var hans Livsopgave at tømme alle de Bægere, der kom i hans Nærhed.

Efter nogen Tids Forløb begyndte det at snurre i Hovedet. Han syntes, Bordet løstede sig med alle Glasene og dansede rundt, og han selv — det hele løb rundt. Det summede og larmede, men hvad det var, de enkelte Lyde kunde han ikke opfatte. — Saa rejste han sig og mumlede noget om de Satans Kvindemennesker . . .

I Sknaagen.

Da han kom udenfor, løb han mod Bindestenen.
 „Det var da ogsaa spedalsk!“

Idet han traadte til Siden, var han lige ved at falde over en Trillebør: „Nej, nu tror a s'gu . . .“

Mere fik han ikke sagt, for da han blev nødt til at gribe for sig, satte han Haanden ind gjennem en Rude; og i bare Forbavselse blev han staaende stille som en Mus.

Endenfor var der nogle Piger, som strege, og udstyrte mange for at se.

„Hvem er det, der spørger?“ spurgtes der.

„A kan Fa'n fløjte mig ikke gjøre for det. Det er saa spedalsk i Asten, og saa er det saa mørkt!“

„Hi! hi! hi!“ — lo Pigerne, der stod i Rlynge og trykkede sig op ad hinanden — „Det er jo stjerne-lyst, Ole!“

„Stjærn — he! — ja, det kan s'gu gjerne være, a har en Stjærn — he! — Det er da ogsaa spedalsk!“ —

Senere, da han sad paa en Kasse og svalede sig, lagdes der en Haand paa hans Axel.

„Ole,“ sagde hun. Det er Maren.

„Falsk som Skum paa Vand!“ svarede han med kold Foragt og stirrede ud for sig.

Hun lo og blev staaende hos ham.

„Men er det Din Mening, saa vil a . . . : . jeg elsker med Smærte . . .“

Hun lo igjen.

Saa sagde han, idet han sprang op:

„Bitte Maren! a holder, den Onde tæske mig, saa møj a dø!“

Saaledes friede Ole.

II.

Sommeren kom. Den drysfede Lys over Landet og over Havet, der bag Klitterne rullede sine Dønninger ind mod Stranden. Ingen Skove lufkede for Udsynet, og med udbredte Arme savnedes Sommerens rige Lys. Klitternes hvidgule Sand drak sig mæt deri, og ind over det lynchbrune Land frøb Skjggerne i Skjul under det lave Purl og gjemte sig i de dybe Hjulspor. Sommeren sang i Lærfens Toner, dustede fra Blomsterets Bæger, blinkede paa hvide Sejl spredt over Havet, og saa laa den midt paa Dagen og glitrede i det aabne Landskab. Øjet frydedes, naar det hist og her fandt en grøn Sig med en Byt Vand, og Blikket vedertogedes ved at hvile i Havets blaa Farve.

Ude i Sommeren, i Klitlandet drog Ole langsomt sin Fure. Af denne ubrudte Jord havde han kjøbt mangfoldige Tønder Land af sin Husbond. Det kneb undertiden med at tage fuld Fure, for de mange Tuer og smaa Ujævnheders Skyld, men de kom da til at ligge der, den ene nok saa pænt ved Siden af den anden; — gennem tung Jord og filtrede Rødder skar hans blanke Blov.

Det var en stor Stund for ham, da han første Gang spændte Jærnet i Jorden her. Han følte sig saa højtidelig stemt, trængte ligesom til Andagt, Indvielse, Velsignelse Han saa ud over sin vide Ejendomsstrækning, hvor aldrig før et Redskab havde prøvet paa at bryde ny Jord: — saa tænkte han paa sit Studepar og sine Arme. Han anede i et Øjeblik, hvad som forestod for mange Aar, for hele hans Liv. Og det var derfor han syntes, det var saa hellig en Time.

Saa sagde han, ligesom naar han holdt uden for sin Husbonds Dør og skulde til Lendrup Marked: „I Guds Navn!“ — Og saa drev han paa Studene.

Lyset dirrede, Lærken sang, Seletøjet knirkede, Rødderne rykkedes træge op af Jorden og sprang for Jærnet. Ole drev ganske langsomt frem over Gladen med sin egen Plov i sin egen Grund.

Hvor vilde han ønsket, at Maren havde staaet der henne ved Jordhuset og set ham pløje og virke med deres egen Drivkraft. Men i Aar kunde det ikke blive. — Maaſte han til næſte Aar kunde ſaa bygget ſaa meget, at der kunde ſaaſ Rum til en Stue; og ved den Tid kunde der maaſte ogſaa holdes en Ro Naa, Du bitte brogede! — Vil den graa trække Dig i Hamlen? . . . Lad Dig ikke gaa paa, bittel! . . . ikke gaa paa! — Naa, ſt! ſt! — for vi kommer ſkam ingen Steder. — Naa, ſt! ſt! Ja, til næſte Aar maatte det blive . . .

Medens Trædkhyrene bedede, brugte han ſin Spade. Der var Lørv, ſom ſkulde graves til at bygge videre paa Jordhuset, der var Inddigning at beſørge, Grøſter at kaſte, Brinker at jævne, Huller at fylde, og L yng var der ogſaa at ſlaa imellem til en Skilling.

Naar han havde gaaet efter Studene en Tid, ſalbt Spaden ſaa dejligt i Haanden, og han ſlyngede Stik paa Stik ud over, ſom det var en Fryd at tumle med den Jord og rigtig danne den efter enſ Vilje.

Det var, ſom han med ſin Spade vilde grave ſig Lykken til, og virkelig tyktes han at mærke, at han blev gladere for hvert Kaſt, ſom rullede, hver Fure, der laa, at hans Hjærte ſlog friere og ſtoltere, at han rykkede nærmere mod det, han glædedes ved.

Han troede nok, han ſkulde bryde frem til at blive ſin egen Mand, der kunde bære ſit Hoved lige ſaa højt ſom nogen Gaardmand i Ranſtrup og ſætte ſin Hat, ſom han vilde, tage den af, naar han ſyntes, og lade den ſidde, naar han tyktes, . . . ſaa tog han en umaadelig Spade-fuld og fylde ſaa langt, ſaa langt, idet han traf paa Smilebaandet.

Naar han hvæssede sine Redslaber, smaastryklede eller byggede paa sit Jordhus, nynnede han gjerne. Mest Niels Pinds Vise, som denne havde digtet, da han kom hjem fra Krigen, og hans Kjæreste sad som Kone i Østergaard. „Der gives i Verden Befymring og Møje“ holdt han ogsaa af, for den gik paa saadan en sørgelig Tone.

Var Dagværket endt, stillede han sig uden for Hytten i Aftensvalen med Hænderne i Lommen og tyggede paa Straaen. Han mærkede Hvilen som en behagelig Strøm gennem sin sunde Krop. Hans Øje fulgte Furerne, som øgedes, og Grøfterne og Digerne, som stedse blev længere. Han syntes, det groede for ham. Da blev hans Blik mildt og fugtigt.

Aftenens lette Skygger listede sig frem og gjorde Omridsene bløde. Ingen Hund gæde i Nærheden, ingen Støj fra noget Nabolag. Ensomhed. Havet durrede dæmpet i Stranden, en Vibe streg, en Hjejle fløjtede. — Mod Øst drog et Balleddrag sig ud til Havet. Yderst oppe stod en Banke som et mægtigt stort X mod ren, blaa Himmelgrund, og længere inde skimtedes de hvidtaltede Mure af Poul Krænsens Gaard. Han saa derop og smilede.

Han dvælede endnu en Tid, for det var som en Gudstjeneste at staa her og føle sig saa ydmyg og lille midt i det store og mægtige, der ligesom bar ham.

Han saa, hvorledes Matten kom, den blide, kølige Sommernat, og viftede Grænserne ud, saa kun det endeløse Himmeldyb blev tilbage. — Saa gik han ind og borede sig ned i en Bunke Søj, der i et Hjørne af Jordhytten udgjorde hans Natteleje.

III.

En Sommerdag gjæstede Maren ham her ude. Struttende af Livskraft, glad og smilende, kom hun til ham i en ny Hvergarnskjole og nystrøget Forklæde med friske Folder.

Han trykkede hende Igtfelig til sit brede Bryst, og saa gif de Haand i Haand rundt og saa paa Herlighederne. Han udviklede saa mange Planer og talte saa længe, at hun gav sig til at stoggerle:

„Men det er da forfærdeligt, som Du er bleven til at snakke!“

Han smaa-lo og svarede: „Ja, der er saa længe imellem jeg saar talt ud; for ser Du, Studene kan jeg jo nok snakke lidt med, men de forstaar mig jo ikke, og — æ — se saa har jeg i Grunden haft det som Adam i Paradiset!“

De lo igjen. Solen lo, og Lærken sang, og Livsmod lyst i de to glade Mennesters Dine.

En Vinter havde raslet ud over Egnen. Stormen havde fejet Sneen sammen i store Dyrer og Driver, saa man knap kunde komme fra By til By. Den havde skreget ind ad enhver liden Kevne og Sprække, gjort Smaasolk rædde og tæret deres dyre Tørv. Strandfogdens Smaabunker af ilanddrevet Tømmer blev bort: om Matten, og ikke en Pind var at se langs Kysten. Havet var islagt mod Land, Fisterne bankede de valne Hænder og stirrede ud efter, naar Isen dog vilde brydes. — Da flyttede Ole op til Povl Krænsens med sine Stude.

Da Sommeren kom, blev de giste. Og Ole var glad ved, at det var overstaaet, for det havde haft sine Bryderier.

Han havde staaet forred Alteret i den store, tomme Kirke og følt sig helt fremmed i sin ny Badmølledragt,

der ikke vilde danne sig efter Kroppen. Saa kom han til at se paa Præstens Støvler, der havde en Lap over Snuden, hvilket bragte ham i Tanke om Lavrids Skomager, der havde været i Klitgaard at sy paa Seletøj den Dag, han kjøbte den graabrogede Ko, — ret et dejligt Udsyn!

Saadan løb Tanterne paa egen Hoand. Han vidste jo godt, det var ugudeligt, men jo mere han søgte at holde dem sammen om det vigtige, som foregik des videre fløj de til alle Verders Hjørner, og Præstens Ord lød som en fjærn, mumlende Strøm. — Det var ved at pine Sveden ud.

„ om Du vil have hende, som hos Dig staar ? ” —

Præsten maatte gjentage: „Vil Du have hende ; . . . ” saa for Ole op og sagde i en flyvende Fart: „Jo, jo, det byder sig selv ! ”

Præsten smilede og fortsatte. Ole rødmede, fløede sig bag Øret og skottede til Maren, der ligesom blusede.

„Det var da ogsaa spedalsk ! ” tænkte han. —

Men, som sagt, nu var det ovre, og han havde hende hos sig. Hun hjalp ham trolig med Arbejdet, der gik med Liv og Lyst, kortede ham Tiden med Spøg og Munterhed og frydrede ham Dagen, der svandt som et Rust.

Men saa kom der en Tid, da Maren blev stille, hendes fremflugtige Livslyst dæmpedes, og Ole fandt Anledning til at granske over en mulig ny Udgiftspost, som maatte med Tiden kunde blive brydsom nok og true hans Livs Maal. Naturligvis, han havde ikke noget imod at men det kostede minsal.

Men da de spæde Skrig lød i hans Stue, blev Ole som vild af Glæde. Han kunde forlade sit Arbejde og næsten løbe ind for at tage det lille Bæsen paa sine store

Arme og hoppe og danse og gjøre Kunst, saa Maren maatte le, til hun fik Taarer i Øinene. Stunddom kunde han næsten brøle af rasende Lykke og tumle saa dristig med den lille, at hun af Frygt for, at der skulde hænde noget galt, smilende maatte lægge sig imellem.

Ved hvert Barn, som kom efter, var han lyktelig, og dog, — paa den anden Side øgedes hans Uengstelse; den rejste sig Dag paa Dag, naar han gik i Enrum med sine Udregninger, til en høj Mur, der hindrede de lyse Udsigter.

Hans stolte Drøm var nemlig at blive Selvejer; saaledes at forslaa, at han ikke skulde saa meget som en tynd Tostilling, hverken paa Gaard eller Grund, thi først saa syntes han at være sin egen Mand for Alvor. Han var født i Fattighuset og havde i sin Tid gaaet med Bøsen. Derfor var hans Livs Stolthed og Ære at bryde gennem de hindrende Dag, til han naaede en uafhængig Stilling. — Han talte aldrig derom, hentydede aldrig dertil, men aldrig gik der en Dag, sjældnen en Time, uden at dette Maal vinkede ham med sin Fortryllelse. Han foretog ikke et Skridt, satte ikke en Beslutning, inden han først søgte at klare, om det vilde hæmme eller fremme hans Plan; han tænkte paa denne, naar han sov ind; naar han vedblev at bøde sine hullede Træsko Gang efter Gang, og naar han tørrede sine gamle Skraaer for at blande i frisk Tobak. Uden nogen havde en Auelse derom, var det denne Tanke, der ragede frem i hans Bevidsthed, og hvorom alt andet samlede sig.

Kunde han føre et Bevis for, at han og Maren — en fordrunken Kvindes uægte Barn — var fuldt saa dygtige og lige saa agtværdige som selv de mest ansete i Sognet — ringere vilde han nødig nøjes —, saa var hans Maal naaet. Han vilde sætte Livet ind paa at føre dette Bevis, og derved gjøre det saa grundigt, at naar

Dagen kom, Sejrens Dag, da maatte alle tvinges til at godtgjende det.

Men hvis det skulde glippe, hvis Sygdom og Uheld, hvis Marens Voder, der rendte i Landet med en Bliffenflager, — væltede ind over ham; hvis Børnene skulde komme en efter anden, Udgift efter Udgift

Det var saadanne Tanker, der kæmpede i hans Bryst, naar han gik ved sin daglige Dont.

Men Ole lagde sig ud i Selen med sine Ræmpe-træster og udrettede næsten overmenneskelige Ting. — Han kaldtes almindelig blandt Folk for Ole Slider.

IV.

Børneskiffen øgedes, Areaturbesætningen tiltog, og de grønne Ugre bredte sig videre og videre i det mørke Skitland.

Imidlertid rejste der sig en mærkelig Bygning under Oles egne Hænder. Oxe, Sav og Murste vænnede han sig til at bruge i sin Fritid, og af de Gemner, han havde ved Haanden, byggede han til sit Hus, et Fløj hist og en Udbygning her, saa det efterhaanden blev til en Gaard med mange Vinkler og Kroge.

Efteraarstormene sendte ham Bjæller fra Pommeren, Bord fra Finland og Skibsvrag fra alle Nationer, Limsten savede han ud i Tirup Klev, der ikke laa saa langt borte; Sandtaro og Lyng havde han altid til sin Raadighed.

Men man skulde ogsaa tro, at hans Gaard ved en Forvirring havde klumpet sig sammen af de' forskjelligste Duse

mange Vegne fra, saa aldeles uden Harmoni og Stil var den.

Tæt paa den østlige Side i Læ af Klitkjæde laa den Naar det blæste, indhylledes Gaarden en Taage af flyvende Sand. Det søg i Vejret, hvirvlede rundt og lagde sig til Hvile i Dyrger og Smaahobe i de mange Kroge mellem Husene. Det fyldte Øjne og Øren, naar man kom udenfor, pistede paa Muderne og smøg sig ind i Stuen ved de utætte Vinduer.

Var efter Var tiljaaede Marer sine Bede og plantede Blomster; Var efter Var udslattede ogsaa Sandflugten hendes Spor. Saa rejste Ole om Haven en mægtig Jordvold med et Gjerde i Kronen af Enebærriis, der naaede i Højde med Tagstægget. Malurten, der stod i Buske langs Muren, klarede sig godt, Balsam og Umbra stod grøn, men hendes Asters og Keseda krøb undselige ned i Sandet, og de høje Georginer hang sorgmodige med Hovedet ved Siden af en Vifube.

Uden om Gaarden strakte sig de snorlige Agre. Paa lave Straa vippede smaa Ax med faste, sunde Kjærner; og naar Ole lod Blikket strejfe ad de lange Agre over det vuggende Korn, saa forsvandt de tynde Steder. Hans Græsmark rødne af Syrer med brunskedede Padderokke imellem, men Kærne fandt det fine, nærende Klitgræs paa Bunden og trivedes derved. Der var mange, mange Agre med Korn og Græs; lysere og mørkere i regelmæssige Felter laa de, omsluttede af brun Hede og graa Klitter. Ungkvæg, Faar og Gæs flokkede sig paa hans Jord. — Her var det Kongerige, hans Vidskab havde skabt; og hvert Var gjorde han ny Erobringer fra det luggroede Land.

Naar Agrenes Velsignelse var sanket i Lade, da var det en Fryd for Ole at røgte og pleje sine Kreaturer, at feje og rengjøre Stalden, at brede frist Strøelse under dem, at børste og pudse dem, og de muslende, gumlende,

gnassende Lyde af de mange tyggende Dyr kunde ret bringe ham i godt Lune. Ethvert brugeligt Straa, der var tabt, tog han op som et Bidrag til Livets Lykke, og han fandt det opbyggeligt at bære til Krybberne og se de mange Liv trives og vore Dag for Dag. Han omgikkes sine Dyr som gode Venner, pratede og underholdt sig med dem, klappede og kjælede for dem. De befandt sig vel under hans Omhu, og naar de gubbede sig op ad ham og snusede til ham med deres savlende Muler, saa opfattede han det som en venlig Tilmærmelse. — Stalden med den lunkne Ammoniakluft var ham et kjært Opholdssted.

— — Ensom og stille var deres lille Verden. Som Dampskibet under søvndyssende Larm arbejder sig frem gennem Søgangen, saaledes randt deres Tid i ensformigt Stræb.

Troner kunde omstyttes, og Riger gaa til Grunde, uden Ole mærkede det, thi der førte ingen Traade ud til ham, ad hvilken Verdensbegivenhederne kunde forplantes. Han hørte nok Tale om Rigsdagsvalg og Andelsvæsen, men de nymodens Røster, der summede i Luften, skydede han uvilkaarlig som farlige for hans snævre Livsmaal.

Det kunde træffe, at nogle tørstige Turister i Sommertiden kom indenfor, ellers saa de næsten aldrig fremmede, og sjældent kom Ole til Landsbyen. Dog var der en Tid, da det skete i det mindste en Gang om Aaret, naar Jordemoderen skulde hentes. Om Vinteren traf han hende paa en Kjalke, om Sommeren kastede han Træskoene og løb til Klitgaard efter Bogn.

I Kirken kom han kun, naar Nødvendigheden krævede det, f. Ex. ved Barnedaab. Og naar han i saadan Anledning maatte ind til Præsten, var det noget af det, han mindst af alt satte Pris paa.

Præsten tog ved en saadan Lejlighed sin lange Pibe

af Munden, kiggede over Brillerne stift paa ham og sagde i en mild, bebrejdende Tone:

„Det er sjældent, jeg ser Dem i Guds Hus, Ole!“

„Ja — jow!“ svarede Ole og saa sig forlegen om efter et Sted, hvor han kunde spytte.

„De har vel ikke glemt, at der er kun et, der er fornødent?“

„Nej — jow, — det er saa møj vis!“

Ole vilde gjerne indrømme hoabsomhelst, naar bare Forhøret ikke maatte blive alt for langt.

— En Gang om Aaret indtraf den store Begivenhed, der fik Sindet til at svinge om sit Hvilepunkt. Det var Lendum Marked.

Naar de nærmede sig Markedspladsen, saa de lange, hvide Teltrækker med vajende Flag, hørte Køernes Brølen, Pirekasser, Horn og Trommer og al den sørige Larm og Spektakel, saa hoppede Hjertet af Forventning. Hoert Mar dreve de Dagen hen, til de blev trætte; men hoert Mar stod dog atter denne Dag i Glans for dem og vinkede med sin brogede Brimmel af usædvanlige Fremtoninger.

Havde Ole fuldført sit Brang, søgte han Maren og Børnene. Disse gik med en Kringle i den ene Haand og en Trompet eller Mundharpe i den anden, og saa gnavede de vekselvis af Kringlen og tudede i Hornet og spurgte og spurgte i det uendelige med Munden fuld af Mad og Krummer i Mundvigerne.

Med langs Grøntjælgerens Borde, Bagerens Boder og Haandoærernes Udsalg, op langs Beværtningssteltene, forbi Gyngen og Gjøglerne, som særlig tiltraf dem med deres Fagter og Grimacer; gennem en Myr af Venner, kjendte og ukjendte, der var nok at se . . . Med og op, frem og tilbage Dagen lang.

V.

Den 1ste Juni oprandt med smukt Vejr. Den Dag var det 25 Aar, siden Ole Slider havde taget fat paa sin Opdyrkning. Gjælden var betalt, han var Selvejer, Maalet var naaet.

Solen skinnede paa Bygninger, der var som fornyede. Murene lyste i hvidkalket Friskhed, Vinduer og Døre smilede i lyseblaat, Bindingsværkstolper og Portene glinsede af Rultjære.

Over Døren til Materialhuset, over Havelaagen og flere Steder prangede ilanddrevne Navnebrædter med forskellige Indskrifter: „Soløven af Arendal“, „Ora & Labora von Stettin“ o. s. v. Inde i Haven stod en hvidmalet Gallionsfigur, forestillende Afrodite, der fødes af Havets Skum.

De havde begge i mange Dage væstet, kalket og malet, for at alt rigtig kunde straaale paa denne Dag, Sejrens Dag, Jubilæumsdagen.

Han var i Marken. Stift og tungt førte han sit store, forslidte Legeme, der luede mere end før; han summede sig i den ene Høste.

Det var, som han i den sidste Tid havde tabt nogen Lyst, som ingen Ting rigtig vilde flyde for ham, Tankerne løb bare rundt og kom ingen Vegne, — — og han vidste for Resten heller ikke, hvad han videre skulde granske ud, ikke var der mere, han vilde opdyrke, Husene var tilfredsstillende, Besætningen efter hans Hoved, Gjælden betalt. Og det var jo alt sammen meget godt, men vel fornøjet var han ikke.

Men det maatte da komme, det, han havde ventet paa. Der maatte aabne sig en Port til noget herligt, som han altid havde været nede lukket fra.

Han ventede det. Og i Dag maatte det komme. Agrene maatte se prægtigere ud, Fuglene synge lysligere,

Solen straalet stærkere end sædvanlig, — men det var slet ikke Tilfældet. Djet blev hurtigt møt af Overstuet, og han følte sig endog noget dvast . . . Det kunde maaſte ogsaa have sin Grund i, at han vist ikke var rigtig rast. Den Værk! eller hvad det var for noget, der tumlede i hans Krop og kun undte ham en fattig tilmaalt Nattehvile . . .

Naa, men i Dag skulde der være Fæst. Han vilde kjøre op til Landsbyen i sin ny Vogn. Det skulde blive morsomt at kjøre gennem Byen med det stærke Spand. — Mage til Stude var der ikke i ti Miles Omkreds, nej, det var der sgu ikke — med sit stærke Spand, ja, og en velslydt Pengepung i Bugelommen, — tænkte han sig smilende. — Som en gjældsri Mand gennem sin Fødestad, hvor de svære Gaardmænd stak i Laan til Halsen, Kreditforening og Bæxler, alt det nymodens Væsen . . . Jo, de skulde ligegodt saa ham at se i han flunkende Vogn, og de vilde nok kigge efter ham, ham, Jens Drejers Dreng, der havde tigget i de fleste Gaarde, — jo, det var ham . . . ja, min Sandten var det saa, det var ham . . . tænkte han og rejste sin krumme Ryg . . .

Noget efter var Ole i fuld Badmels Puds og paa Vejen til Landsbyen.

Skomager Andersen sang som sædvanligt for det aabne Vindue, Partikulier Willumsen sad paa Havebænken uden for Huset og klappede og kjælede for sin store, fede Hund, Postmesteren øvede sig i Jagtens ædle Idræt ved med en Stuebøsse at skyde Spurve i sin Have, — men der var ingen, der ænsede Ole, ingen, der anede, at det i Dag var en stor Dag for ham.

Gaardejer Hr. Jørgensen kom rast ud fra Forbrugsforeningen med noget Papir i Haanden: „Vil Du have en Aktie i Forsamlingshuset, Ole?“ spurgte han og svingede med Papiret.

„Turr!“ — En Aftie spurgte Ole forundret.

„Ja!“

„I For-sam-ling-s-huset?“

„Javel!“

Ole fik travlt med Tømmen, der var kommen under Halen paa den frahaands Stud. Da han atter vendte sig til Hr. Jørgensen, forsvandt den travle Gaardejer ind gennem Bager Jønsens Dør, hvis Klokke ringede.

„St! st! — En Aftie — — i Forsamlingshuset!“ tænkte Ole og vendte Ekraaen.

I Rjebmandsboden fik han sin Dram og sin Ekraa, som han plejede; de mange, der stod og drev ved Disken, pratede og disputerede om, hvor Forsamlingshuset burde ligge, men der var ingen, der tog noget Hensyn til Ole, aldeles ingen.

Med Langsomhed ragede han om blandt sine Kroner og betalte, hvad han var skyldig, og saa maatte han nok se at komme ad Klitten til.

Sindig skred Rjoretsøjet frem ad den daarlige Vej. Ole var skuffet. Det lød ikke til, at hans Glid og Møje i 25 Aar havde bragt det, han egentlig havde ventet. Han følte sig træt, saa sær og sælsom til Pas, saa tom og næsten forknytt. — Der var noget, han savnede, uden han ret kunde sige, hvad det var. Aldrig før havde han mærket det som i den sidste Tid, og derfor tyktes han, at han aldrig havde været saa fattig som nu, han var Selvejer . . .

Han maatte hjem til Maren, og — det er skam sandt! — det kunde hænde, at den graa Kvie kunde fælde i Dag. Naa! st! st!

Hele Tiden gjennede han paa Studene, traf Svøben i Vejret til Slag, men det blev heller ikke til mere, han nænnede ikke at slaa Dyrene, men Svøben løstede han uafbrudt, saa han var let at kjende selv paa lang Afstand, naar han kom kjørende.

Det var jo en hel lille Gaard, hans Gaard, som laa der med sine Marker omkring; — og for 25 Aar siden! — Ja, det var den samme, her var ligegodt ikke lavet saa lidt af ingen Ting, for der var da ingen Ting, da han kom herud, andet end den bare Jord . . . Men den Gang! Han var meget friskere i Sindet, saadan mere — mere oplagt end som nu . . . Mon det var Alderen, som gjorde det? Ja vel, det var jo Alderen. Den Gang havde en Ungdommen; og se da var en nem og skjævt og smeden og gelik, til hvad som helst, og — æ — Sind og Humør og det hele var nyt og ubrugt . . . Ja, den Ungdom! Nu var han — æ — ja, Ungdommen, den var da væk! . . .

Men sikkert var der taget nogle haarde Tag i disse 25 Aar, og havde han ikke haft Maren, ja se saa var det saamænd groet sammen for ham, ja, det var saa pin- nede slet ingen Ting blevet til, havde han ikke haft Maren. Naal st! st! . . .

Nu havde han kjøbt et helt Bund Kaffebonner til hende. De plejede jo rigtignok kun at saa et Bund til hver Højtid, men — to — han syntes jo, der var Naad til det nu, og se saa var de jo ogsaa som en Slags Helligdag i Dag, og Maren holdt saa grumme meget af Kaffe, hvorfor skulde hun saa ikke ogsaa have den Fornøjelse. Han havde ogsaa noget Bomuldstøj til Omhæng for Sengene, som hun saa tit havde ønsket sig, og lidt andet Pilleri havde han ogsaa. Naal, hvor hun vilde blive glad. St! st! —

Da han kom nærmere hjem efter, saa han, at Klit- bækkerne mod Vest stod i en truende Nærhed af hans Mark. Han havde jo nok lagt Mærke til, at de flyttede sig Aar for Aar mod Øst, men at der virkelig kunde være Fare for, at de ligesom skulde spásere over hans Agre, det havde han dog ikke tænkt sig. Men det var da ikke umuligt; han maatte nok se sig vel for.

Denne Opdagelse gjorde ham dog ikke modfalder, tværtimod viste der sig et enerist Blik i de gode, blaa Øjne, — der var da noget at slaas med. Saa vendte han Straaen og spyttede. Der maatte vel være Raad for det ogsaa, og han kunde dog egentlig nok have Lyst til at tage et Tag endnu . . .

Maren kom ud og tog imod ham med et fornøjet Ansigt. Hun var næsten tandløs, mager og flabbrystet, men hendes Haar var lige rødt endnu, og noget af den gamle Munterhed sad i Øjet.

Bakkerne kom ind, og Herlighederne bredt ud paa Bordet, mens Ole ledsagede Udpakningen med tilbørlige Forklaringer og en Bemærkning om, at i Dag, maatte der nok en Kop Extrakaffe til; Hvedebrød var der i Kurven:

Hun tog ham om Halsen og takkede for Gaverne.

„A tykkes jo endelig, vi har Raad til det nu!“ sagde Ole smilende og klappede hende paa Skinggen:

Festdagen var til Ende. Det daglige Stræb tog dem igjen i sit rolige Strømleje. Tiden gled med trælsomt Slid og en brydsom Kamp med en arm Natur. Efter en Mennestealderes Møjsommelighed sank de ned i de dødes Rige, uden at en Aandens Gnist havde lyset for deres Øjne.

Deres Børn tog deres Arv.

Deres Ben hviler et Sted paa en øde Kirkegaard, hvor Flyvesandet topper sig i Tuer. Fra Havet bruser en Roral til Vestvindens Gravsang.

En fæstning.

I.

Mellem Limfjorden og Skagerak ligger Hænherred. Fra den lave, venlige Fjordkyst stiger Landet mod Nord, Bakkebølgerne bliver større, Gravhøje er strøede ud over lynchældte Aaserhygge, og Landskabet bliver af et strængere, mere alvorligt Udseende, indtil det ud mod Havet former sig til en overraskende vild Bjærgdannelse med rislende Væld i Dalbundene.

Et Sted i dette Landskab ligger en Hytte, omgivet af Hede, en lav og udselig Rønne, saa Alen i Firkant og dog med høje Volde og dybe Grave rundt om og med en Overgang der, hvor en Vindebro burde have været.

Bag disse Volde og Grave bor en gammel, enlig Kvinde.

Om Sommeren kan hendes Hytte se helt hyggelig ud: mægtige Husløg paa det lave, mørklædte Tag, et grønt Kartoffelskudde, en gul Rugager og uden om det hele en mørkbrun Ramme af bølgende Hede. Smaafugle har bygget Nede under Tagbrættet og lojrer deres glade Sange for hende i den friske Sommermorgen, naar hun ved Solens Frembrud aflåser sin Dør, stikker Nøglen ind i Tagstækket for derpaa at begive sig ud over Heden, med sin Lyng-De over de stærke Myler, med langsomme, store, faste Skridt.

Men om Vinteren, naar Gylen sæber sig i Sneens

fine Dun, ser Hytten ud som en Kartoffeltule med en Skorsten paa, og da maa hun ofte grave sig ud gennem et tykt Lag Sne, der har samlet sig indenfor Volden og tilbækket hendes eneste Bindue.

Alligevel maa hun tit vade frem til Grander, til Byerne efter Hø til sine to Faar, thi hendes lille Hus kan kun rumme Foder for to Uger ad Gangen. — Sneen har fyldt Klummene mellem Lyngens Ris og Raster med sine løse Drys, hvorigjennem hendes store Fødder synker, mens Sneen vælter ned om hendes magentablaa Soffer, og de trævlede Skjorter flasse om hendes kraftedige Ben.

Men med sin tykke Stof i Haanden og sit Høknippe paa Ryggen gaar hun støt frem med sit rolig-bestemte, jævnt-betilsfredse Udtryk. Svup! — sjap! — sjup! —

Lidt længere mod Nord taber Heden sig i en bebygget Lavning, der med en Spids løber op i Bakkerne; med sin brede Ende vider den sig ud i Slettelandet mod Øst. Vandet fra Højlandet samler sig i en Mølleaa; frisk og sval flyder den gennem Dalens Bund, der om Sommeren klæder sig i et yndigt Blomsteskud: fastig, grønt Græs med Rabbelejens store, gule Hoveder, Gaaseurtens lyse Smaasole og Trævlekronernes rosenrøde Flige titte bag Græssets frodige Blade. — Et Stykke borte ser man en sirlig Wølledam, hvorpaa der ghynger en Baad med et Par Smaasøer, der larmer eller hælper sig tabse ud over Møllingen. Bagved gaar et slimet, mægroet Wøllehjul rundt, og Vandets Fald bruser mellem Tremmerne. Hinsides Wøllen har man et langt Udsyn til Huse, Gaarde og Byer.

Men Birte Vibe passer ikke i en Idyl; derfor har hun flaaet sig til Ro paa den med hendes Natur mere overensstemmende Hede. — Fra sit eneste Bindue kan hun ikke se et eneste Hus, kun Lyng, — Lyng og Himmel. — Det eneste Kulturens Vidnedsbyrd, hun har for Øje, er

Telegrafstængerne langs med den fgl. Landevej, der i Syd skærer sig gjennem den bølgende Lyngflade — Kulturens snorlige Streg tværs over Naturens bløde Linjer.

Hendes Hytte er hendes Fæstning, hvortil der ikke faas Udgang uden særlig Gunst og Raade. Det er kun saa Viennesker, der har været indenfor hendes Mure, flere har forgjæves prøvet at komme der. Og det er en Fæstning, der har modstaaet et reglementeret Angreb saa godt som nogen anden.

Det var den Gang Generalstabens Følk strejsede her omkring paa Opmaalning. En Serjant havde ofte grundet paa denne mærkelige Boligs Indre og besluttet at gjeenemtrænge det løndomsfulde Spørgsmaal, hvordan det vel saa ud. En Dag skred derfor den stolte Kriger gjennem Lyngens Burl mod sit Maal.

Birte Bibe stod ude.

„G'da, gamle Mutter!“ udbrød han flot henkastende, idet han med Lillefingeren strøg Asten af Cigaren.

Han vilde lige træde ind ad Aabningen i Volden, men Birte stod da allerede med Haanden paa hans Bryst.

„Her har ingen Grind!“

Han studsede.

„Hva'! Det kan da'nte gjøre noget, at . . .“

Men det var lige meget, enten han bad eller bandede.

„Men kjæreste lille Di!“ — Serjanten lagde kjærtegnende sin Haand paa hendes Axel; men hun skubbede den væk.

Hun vilde raade her; — det var hendes endnu, — hendes Hus, — hendes Hjem; — — hvem der saa kom; — — — og saa længe o. s. v.

Stor og bred stod hun for Indgangen med sit vejrbrune og rynkede, rolig-bestemte Ansigt, iført rød Binde-

trøje, store sværtede Skovbo-Træsto og med en tyk Stof i sin knoklede Haand.

Angrebet var afflaaet, og Fjenden tiltraadte nølende Tilbagetoget; jævnlig saa han sig tilbage, ofte standsende med højest forbavsende Miner.

„Det var dog Pokker til Kvindemenneste! Sm!“
Han strøg Alsen af med Højrehaands Lillfinger.

„Ja, saa! Sm!“

Han var saa heldig at komme i Kast med en førværende Folketingsmand der paa Egnen og slutte et Angrebsforbund med ham mod det „grinagtige Fruentimer“. Men hverken Militæret, Statsfløgten ej heller Møntens melodiske Klang ævnede at bryde igjennem.

Det var en stærk Fæstning

Birte Vibe havde smilet efter det vellykkede Forsvar. Et stille Smil i det stærke Ansigt — som kraftigt Sollys ind over Hedens storlinjede Alvor; hun var saa glad rigtig hjærteglad over, at hun havde et Hjem at raade i.

Den Hylte var hendes dyre Eje, og den havde ogsaa paa en Maade været Midtpunkt i hendes Livs Kamp.

Hun kom til Verden i det samme Sogn, hvori hun nu bor, det Aar, Englænderne tog vor Flaade. Samfundet er omdannet siden, men Birte Vibe er ikke paavirket af Kulturens Strømninger. Bølgeslaget fra Aandens Dybder og Folkelivets Rørelser har ikke naaet hendes Bolde. Naaste har hun stunddom hørt fjærne Døn af Nutidens Gang, men hun tilhører en Uddannelse, et Stykke oprindelig, kraftig og uberørt Natur. — Hendes

Hytte staar som en enlig Ø tilbage af en Tid, som er sunken og forsvunden.

Alligevel har hendes Liv drejet sig om en Ide: en uafhængig, selvstændig Tilværelse uden offentlig Hjælp.

Allerede i hendes Barndom kom Spørgsmaalet om Brød med Alvor til hendes Bevidsthed. Det faldt som en Skygge over hendes Barndage, at hun maatte tage saa haardt i med for Føden, der, endda knap tilmaalt, bestod af Salt, Brød, Kartofler og Sennep. I kolde Efteraarstid hjalp hun Moderen at grave Kartofler op for fremmede. Op ad Dagen gik Moderen ind i en eller anden Gaard og bad om lidt at drikke, for saa fik hun en Mellemmad, som hun altid gemte til sin lille Datter, hendes egen lille Pige, der frøs paa Marken i det fugtige Vejr. Moderen lagde sig paa Kvæene, tørrede hende om Munden med Uvendsiden af sit Skjort, trykkede hende tæt til sig, kyssede hende og smilede. Og den lille slugte den dejlige Mellemmad med lækker Kullepølse paa — aa, hvor det smagte!

Om Vinterastenerne kastede hun, saa Hænderne sank ned i Skjødets af Træthed; imens spandt Moderen, og Faderen snoede „Simer“. Det sparsomme Lys kom fra en Tællepraas eller ogsaa fra Marven af Siv, der svømmede i Tran paa en Undertop. I dette Tusmørke fortalte Forældrene Sagn og Eventyr, og de fantastiske Skikkelser tyktes hende ganske nær. Der var uhyggeligt stille efter hver Historie, — Karterne kradsede, Koffen snurrede, og Manden spyttede i Hænderne for at fugte Galmen, — men der kom snart en ny Historie; eller de snakkede om, hvad de havde oplevet paa Hovmarken.

I de lange Sommerdage vogtede hun Kvæg i de grønne Dale og paa brune Banker, hvorfra hun kunde se mange Mil til alle Sider. Hedelærken sang, og Havet

brummede. I stærke Baalandstorme saa hun ikke sjælben Skibe strande i Jammerbugten.

Hun skrev med en Pind i Skolebænkens Sand, lærte Balles Lærebog og blev saa konfirmeret.

Alene og Arbejdet gik for hende som en Læg, thi hun smulmede af Arbejdskraft, og Livsmodet strømmede rast gennem hendes Sind.

Da var det, der kom et sælsom lykkeligt Ufsnit i hendes Liv, Hun mødte en stilsærdig, bleg, lysøjet Karl, og de blev enige om at ville høre sammen — altid. I Sommernattens lundomfulde Stilhed mødtes de mellem Engens Høstakke eller Hedens sorte Høje, og de hvilede hinanden Elskovsord i Øre. De digtede sig ind i en Fremtid med kraftige Farver, med Ægteskabets og Hjemlivets hele frydefulde Herlighed. Men Niels blev mere bleg og hulbrystet; han spyttede Blod og magredest. Naar hun hørte hans trangbrystede Aandefang, tænkte hun, hvor hun skulde tage Tag for ham, naar hans Kræfter glippede. Hun følte sig saa stærk som to; og saa strøg hun hans bløde Haar og tog hans tynde Haand i sin og var saa lykkelig.

Saa døde Niels.

Det er mange Aar siden, og der, hvor hans Grav var, er nu en anden. Men saa længe dens grønne Tue var at øjne, vidste Birte at finde den i stille Timer. Og hvor vilde hun ikke gjerne have plantet og prydet den, men ingen maatte den Gang vide, hvad de to havde haft sammen, — ingen.

Fra den Stund blev Birte Bibe tavøs og indesluttet. Hun passede sine Ting, men talte ikke meget. Over hendes Afsyn lagde sig en kold Ro med et tungsindigt Skjær. Ved enkelte Leiligheder kunde der lyse et Blink af Lune i hendes trofaste Øjne, og et Smil kunde pippe frem ved Mundvigerne; men sædvanlig var hendes Ildtræk, som havde hun sluppet de Haab og Ønsker, der

afspejle sig i et livfuldt Spil af Miner og Blif, — som om intet havde synnderlig Interesse for hende, men ogsaa som om intet kunde bringe dette Ansigt ud af Bigevægtens Ro. Og dog var det ikke ligegyldigt.

Førlemmet, som hun var, tjente hun sig frem ved Karls- og Kvindearbejde, som det kunde falde, for otte Rigsdaler om Aaret. Men det afhængige Tjendeforhold tiltalte hende ikke. — Hun længtes efter i Ensomhed at leve sit Liv efter sin egen Lov.

Saa klinebde hun sig en Kønne op af Tørv, Brokker og Kampesten ude paa Heden og nærede sig her i syv Aar ved at slaa Lyng til otte Skilling Læsset.

For tre og fyrrethve Aar siden flyttede hun til sin nuværende Hytte. Den gamle kunde nemlig ikke længer afstives, og som hun gik og brød ned paa den, ravede Murværket ned og begravede hende næsten. — Konen, hun havde til Hjælp, kom løbende:

„Du har vel ikke slaaet Dig ihjæl, Birte?“

„Nej, men det er værre det, for jeg er slaaet for-dærvet. Kan Du saa mig gravet ud?“

Hun fik den Gang en Skade i Siden, som hver Dag volder hende Smærte.

„Hvad sagde Doktoren?“ spurgte jeg hende siden.

„Doktoren?“ svarede hun forundret, men smilede saa over et saa idiotisk Spørgsmaal.

„Hvornaar fik De saa Huset færdigt?“

„Ja, da hun nu havde faaet mig hjærget, byggede vi videre, for naar en har fremmede i Arbejde, skal en jo nytte Tiden.“

Og nu tænker hun ogsaa, at Huset kan staa, saa længe hun lever. Det er rigtignok ikke længe siden hun vaagnede en Vinternat med en lille Snedrive paa Brystet, — Muren var nedblæst i den stærke Nordøststorm — ; men den er opført i en ny og bedre Stilfelse.

Brødet har hun jo faaet, om det ogsaa somme Tider har været farrigt, og der er ingen Ting, hun har saa stor Ærbødighed for. Derfor stærer hun aldrig af et Brød, uden hun først med Kniven slaar et Kors over det, og hver eneste bitte Krumme samles omhyggeligt op; intet spildes i denne Nøjsomhedens Bolig. Det var ogsaa derfor, hun kom i Lag med at meje; thi da Forpagteren paa Lerupgaard umulig kunde opdrive en Høstmand, og Blæsten truede det modne Korn, saa var det, hun sagde: „Lad mig prøve Jærnet!“ Siden den Tid har hun ofte svunget Leen som den støtteste Karl.

Naturligvis kunde hun godt for Kræsternes Skyld, dem har hun haft i rigeligt Maal. Da Forvalteren paa Frydendal en Dag bumpede ned til hende og viste sig nærgaaende, bad hun ham først i en ingenlunde høflig Tone om at sjarne sig; men da denne Anmodning ikke syntes at frugte, tog hun stiltiende den lille Springskr og læmpede ham ud over Borden, ved hvilken Lejlighed der var dem, der mente, at der gik et Par Ribben i Løbet.

„Wens jeg havde Drengen“, sagde hun en Gang til mig, „lneb det dog svært somme Tider. Han skulde jo have ordentlig Mellemmad med til Skolen, for, skal jeg sige os, — der bliver endda nok af Haan og Tiljidsættelse for Fattigmands Barn; Livet er langt, skal jeg sige os.“

„Var det hendes egen Dreng, Birte?“

„Ja, det var min egen Dreng,“ sagde hun med lyst Ansyn. „Jeg holdt da lige saa meget af ham, som om han var mit eget Kjød og Blod. — — Jeg fik ham da ogsaa godt og vel opfødt. De skulde en Gang se ham nu, han er jo næsten Karl og saa stærk . . . Det er underligt, hvor man kan komme til at holde af saadan en Knægt,“ afbrød hun sig selv, „men, fra han knap kunde gaa, har han jo puslet om herinde med sine Legefigurer . . og pludret, som saadan en lille Fyr kan pludre! Hø! Hø!

— — Da Krabaten blev ældre, maatte jeg jo gemme Sufferet for ham."

Medens jeg tænkte paa, at saa mange Betragtninger havde jeg aldrig hørt Birte fremsætte paa en Gang, tog hun en lille Pafte, der hang ved Ovnen; det var Klude, syntes jeg, men allerinderst fandtes noget Kandis, som hun lagde paa en Tallerken: „Bærsgod! — Ja han kalder mig da ogsaa Mo'r, han kjenner jo ingen anden, og han kommer ogsaa tit hjem og ser til mig."

„Hvis Barn var han ellers?" spurgte jeg og skjævede til Sufferet, som jeg ikke fandt videre Lyst til at vederkvæge mig med.

„Maren Frøstrup hed hans Mormor, og jeg og hun var særdeles gode Venner fra Barnsben af. Hun var saa vild, saa hastig, saa stridsindet og saa igjen saa blød og myg — ja, hun var et underligt Menneske. Men det var urimeligt, som jeg holdt af hende. — Hendes Datter arvede hendes Sind, men vilbere og voldsommere, saa jeg tænkte: bare det gaar godt. — — Saa var det, den gale Svensker kom i hendes Vej, og Tøsen var jo rent ellevild i sin Elskov, hun var jo af den Slags Folk, der ingen Maade rammer. Og saa — ja saa blev Drengen da født. — Sorg og Græmmelse! Svenskeren rendte jo naturligvis sin Vej, Haanhed og Foragt og for lidt til Føden, skal jeg sige os, det tog Livet af Pige-barnet. Og saataenkte jeg, — for Maren Frøstrups Skyldfog desuden — saadan et sølle Barn! . . . Naa, ja saadan gik det saamænd til."

Birte Bibe er som sammenvoget med sin Hytte og dens Grund, saa det ene ikke kan skilles fra det andet, uden at noget maa gaa i Stykker.

„Den har saamænd kostet mig meget, denne Hytte," sagde hun en Dag til mig; „mon jeg faar Lov at blive her?"

Stemmen stjalv.

Jeg blev pludselig alvorlig, thi jeg skjønnede hendes Hjærteslag i alt det, som mit nysgjærrige Øje bare fandt sært.

Jeg fulgte hende ærbødig og med bøjet Hoved gennem den lave Dør, og — ganske vist, det var en underlig Bolig.

Et Hvilested muret af brændte Sten, en buelaaget Kiste, et trebenet Sæde, et Brædt i Stedet for Bord under Vinduet, et Ur paa Væggen, — saa var der ikke mere Bohave; jo, et Varmeapparat: en vældig stor Gryde, hvilende, med Bunden i Bejret, paa noget Murværk; gennem et Hul paa Siden syredes der fra Storstenen.

Fire vogne Mennesker kunde til Nød rummes i Stuen. Pergul, Løst af Stofke og Binde, hvorover først er bredt gammelt Papir, dernæst flade Hedetørn. Soffer, Poser, Bylter o. s. v. hænger over en Snor ved Døren. I det eneste lille Vindue ligger en opslidt Andagtsbog og et Brillehus af Træ.

Dette halvmørke Rum er Birte Vibes Fristed her i Verden. — „Fattiggaarden“ er et uhyggeligt Ord, hvis truende Klang kan bringe hende ud af Ligevægten. Thi der kunde jo komme en Tid, da hun ikke kunde passe sig selv, hun kunde blive syg og sengeliggende, og saa kunde det en Dag ske, at hun maatte bort fra sin kjære Hytte, som hun med egne Hænder har opført, og fra den Plet, hvor hun nu har boet saa frit i et halvt hundrede Aar; — det var jo ikke saa utænkeligt.

Saadanne mørke Tanter lægger Tyngsel over hendes Alderdoms Dage og stjæler en god Del af den Fred og Ro, hendes Hjærte ellers ejer, de gjæster hendes fattige Leje i søvnløse Stunder i Nattens Mørke, og de kommer ofte snigende, mens Dagens Timer glide.

Hvert Aar saar hun nogle Læs Tørst! men hun ved ikke, at de kommer fra Sogneraadet; for vidste hun

det, tog hun ikke en Billing, hendes største Gru er at faa „Pialterne skrevne," som hun udtrykker sig.

Her er det sølomme Punkt, hvor man mærker Livets stærke Pulsflag gennem hendes ellers tythudede, nopslidelige Personlighed. Ikke saaledes, at hun lader sig overvælde. Hendes Stemning strømmer aldrig over i flingende Latter eller fortvivlet Gullen. Nej, et fornøjelig-hyggeagtigt „Hø! hø!" — eller der kan trille nogle Taarer ned ad hendes rynkede Kind, uden at hun isvrig forandrer en Mine.

Birte Bibe skal man se i hendes daglige Klædedragt og i hendes daglige Omgivelser. Jeg glemmer aldrig en Morgen, jeg kjørte forbi hendes Hytte. Hun kom ud for at hilse paa mig; hun stod inden for Borden, paa hvilken hun hvilede sine sammenlagde Arme. Som hun der stod, var der en velgjørende, tryk og rolig Selbevidsthed over hendes hele Væsen som hos den, der staar fast paa sin egen, hjemlige Grund. Det randt mig i Hu: heller dø i min Rede . . . Hun stod i nogle Minutter og snakkede lunt med mig paa en vis overlegen Maade! saa drog hun sig tilbage.

Der kan nemlig stundom være en vis Overlegenhed over hende. Jeg sagde en Gang til hende, for at prøve hendes Natursans: „Hvilke dejlige Baffer derhenne, Birte!"

„Trykkes De?"

„Ja, det gjør jeg rigtignot."

„Det var jo rart, for det vilde jo ikke være saa næmt at jævne dem."

Disse Ord var ledsagede af et lunt Smil og nogle morsomme Trækninger med Mundvigerne. — Jeg snakkede saa ikke mere om den Ting.

En anden Gang, da hun talte om Døden, sagde jeg: „Ja, hvad saa?"

„Hvad befaler?"

„Hvad saa, naar De dør, Birte?“

„Ja jeg tænker jo, jeg skulde saa det godt. Men det tænker vel alle — og det maa da slaa fejl for nogle,“ lagde hun til med et Blink i Øjet.

Jeg saa hende en Gang staa paa Toppen af en Lyngbanke midt i sin Hede; rolig som en Billedstøtte stod hun med sin Stof i Haanden og saa ud over Egnen hendes Klæder flagrede svagt i Vinden. I klar Septemberluft saa jeg hende som en Silhuet mod de rene Stjer.

Saaledes som jeg da saa hende, blev hun mig et Billede paa den i Ro hvilende Kraft, som er hendes ydste Stamfrænder egen.

Paa Grund.

Ved Limfjordens Kyst træder Balkerne et Sted tilbage og omgiver en halvmaanesformig Flade. Inderst i Halvmaanen strækker Taastrup By sig langs med Landevejen, der hopper ned ad Skrænterne mod Øst, kryber op ad de vestlige Baner og lister sig videre frem gennem Hedens unge Naaletræsplantning.

Det er en ret hyggelig, lidt gammelbøjs By med mosgroede Stengjærder omkring vanrøgtede Haver, skræbredne Hylde og store Piletræer, der ved Andedammen og Gadeskjæret hænger tungsindige ud over det mudrede Vand. —

Længere ude breder sig ned mod Fjorden Indkastenes firskantede Bænger med vævre Jøl og triveligt Ungkvæg, saftige Enge og fugtige Kær, hvoraf noget er nybrudt til Ager.

Om Vinteren hviler her en istold Ro, men i Sommerens lange Arbejdsdage stråler Solen over travl Virksomhed og muntert Liv.

Herude stod en Dag en ung Mand og grøstede. Hans Hoved var lille; kort Fuldstjæg, et opvakt Ansigt og et hurtigt Blik.

Arbejdet gik rast; Grøsten, der stod frisk med sine friske Kanter, var ren og lige som en Streg paa en geometrisk Tegning. Jens Brun lod sit Øje løbe ad den med Velbehag, idet han hvilede et Par Sekunder; men saa skar den blanke Spade sig atter let og hastigt gennem Mulden.

Bliver han træt over Lænderne? Tænker han paa

en Iysøjet Kvinde, der bøjer sig over en lille Dreng i en Bugge? — imens han staar stille og ser frem for sig.

Han smiler, og Arbejdet stryger paa ny flinkt fra Hoanden, Grøsten bliver længere og længere: flere og flere Dre kommer rullende i hans Tanker.

Den Gaardmand, han arbejdede for, var under Opsejling. Som et svært ladet Fartøj, der glider i stille Vind med slappe Sejl, saadan kom han langsomt drivende og ankrede op ved Jens Brun.

„Puh! det er Fanneme strængt at trave i saadan en Hede!“ — Med disse Ord lod han sig dumpe ned paa en blød Tue. „Puh! — I saadan en Barme! Hva? . . . Bat! bat! bat!“

„Fær naar man har saa meget at bære paa!“ tilføjede Jens Brun smilende.

„Hja,“ svarede Søren Pedersen veltilfreds ved Tanken om, at han havde Raad til at holde sig saa godt et Guld; saa tørrede han Sveden af sin Pande med Trøjeærmet.

„Du skulde bare more Dig lidt med Spaden en Maanedstid, saa skulde Du undre Dig over, hvor Dit Gul vilde blive a’, Søren.“

„Ja, se, Fa’rlil,“ sagde Søren lidt stødt — „Du staar og tjener Dig en god Dagløn, bitte Fa’r! Bat! bat! . . . Men det kan da ikke række saa vidt!“ tilføjede han og spyttede.

„Det gjør det saamænd heller ikke . . .“

„Du forstaar nu alting paa Din Maade — hva? Bat!“

„Jeg har ellers tænkt, vi kunde saa en bedre Stydebane her paa Din Ejendom ud mod Fjorden. Det har Du vel ikke noget imod, Søren?“

„Jeg er jo endelig ikke mest for det; der vades jo altid noget Græs ned og — æ — den Tummel; . . . men

det forstaar sig, jeg vil da ikke forbyde det. — Tror Du nu ogsaa, det Skyderi kan føre til noget?"

"Jo, ser Du Søren Pedersen, et Folt i Baaben, der er paa sin Post, det kan man ikke byde alting. Og der kunde jo komme en Lejlighed, det kunde der jo, man ved aldrig, hvad der kan ske, det ved man ikke, og derfor er det godt at være forberedt. Det kan Du jo nok forstaa?"

"Jo, det byder sig selv; men alligevel, at tænke sig, det saadan gaar løs for ramme Alvor, det — æ . . ."

"Vi maa da en Gang vaagne her i Landet til Syn og Sans for andet, end hvad vi æder i Dag, og hvad vi skal æde i Morgen!"

"Ja, ja, Skydebanen kan J tage, naar J har Lyst, og kommer J til at reste en Titronefeddel, skal J heller ikke gaa sejl efter den. Jeg siger, vi maa Fanneme vaagne, det maa vi — hva? Bak! bak! bak!"

Dermed rokked Søren Pedersen op ad Byen til.

Skyggerne blev længere og længere. Paa den anden Side af Fjorden stod Kridtstræenterne klart i Eftermiddagsskjet, og over en mørk, hængende Overfladelinje ragede to Kirker og tre Møller frem. Fjorden var som et vældigt Spejl under Gaffel og Raa. En Fisterbaad blev roet fra Land. Narebladene søndrede Spejlets Glas, og Tag for Tag skød den sig med let Fraad om Boven ud over den kolige, blanke Flade. To Hyrdebrenge vadede med opsmøgede Benklæder ved Stranden og fangede Krabber. Bølgerne nynnede dæmpet ind mod den lave Brink.

Jens Brun havde tilhølet sin Spade med Græstørn, og hans grønmalede Madkasse, der var sammenbunden med en Olfaste, var lastet over Åglerne. Han stod og saa sig om efter den bedste Skydebane. Og han holdt ogsaa af at se ud over Fjorden, det havde han gjort fra sin Barndom af. Her var saa smukt, tyktes han.

Her i Græsset havde han leget og spøgt som Barn, nu skulde han lede Ungdommens Øvelser paa den samme Plet. Her kunde opføres et Stur, det kunde staa der; og paa den flade Grønning kunde godt holdes Gymnastik, udmærket. Det kunde blive prægtigt.

Og han skulde synge for dem; de skulde lære her lige Sange, smukke, livsglade Sange, som han havde sunget paa Høistolen; ind mellem Øvelserne, ja, og under Marschen kunde de synge dem, . . . ja kunde han bare gøre dem indlysende, at Verden dog gif længere end til Taastrup Høje og Ravnsgig Bakker!

Han var paa Vejen hjemester. Det sprang han over Grøfterne, tværs over det dugvaade Græs skyndte han sig forbi Tuer og blundende Blomster. Hjem, hjem til Marie og den lille Tyskat!

En Tost stod sig frem mod Bydammen, der stod i Forbindelse med Lergravene. Paa denne Tost laa et lille, hyggeligt Hus. Rødhvide Murselter i sorte Bindingsværks-Rammer og smaa Ruder i blaamalet Indfatning tittede frem bag et Slør af Buske og Træer.

Han havde syntes fra Barn af, at der maatte kunne leves saa lykkelig i dette yndige Hus, og nu var det hans, om han ogsaa skyldte noget paa det.

Hans Kone sad der inde ved Vinduet og liggede efter ham. Paa en slank Krop sad et kjælt Hoved med fine Træk, et lyst Blis og blondt Haar. Drengen laa i sin Bugge med nydeligt Tæppe over og sov. Her var saa rent og saa stille.

Den unge Mand traadte rast ind med en ram Duft af Muldjord og Sved om sig, frisk og glad.

„Hys, Du! Han sover,“ hvistede Marie og løstede smilende Begefingeren.

„Sover han, den Knægt?“ — Han hen til Buggen. — „Hvad, sover han den Knægt! — ikke, ikke, ikke!“

„Du maa virkelig ikke vække ham, Jens!“ Hun ogsaa hen til Buggen.

Saa ruslede de begge med ham og lo, og den lille Fyr slog sine sorte Øjne op imod dem. Saa lo og legede de alle tre en Stund.

„Var der ingen Breve i Dag? — Ikke? — Jeg ventede endda et fra Gnevoldsen. Vi skal jo have en Taler til Skyttefesten.“

„Du skulde bare læse et Stykke i „Folkebladet“, Jens; hvor det er grinagtigt Du,“ sagde hun og lo. „Aviserne ligger der.“

„Ja, men jeg skal først have vasket mig! saa kommer jeg ind til Dig, og vi skal have Lyset tændt.“

Jens Brun havde tjent udenbys og var der kommen ind i en Strømning af Folkelighed og Politik, der havde ført ham paa Højstolen, hvor hans Tankeliv var blevet vakt, og hans livlige Aand havde faaet højere Interesser.

Som en varm Apostel for sine Ideer var han kommen til sin Fødeby, og hans første troende blev Marie, hun som blev hans Kone.

Han var bleven en Prædikant for Bevægelse, Liv og Fremskridt. Næsten hver af hans Samtaler hang sammen dermed; de kunde begynde med Kær, Tørvejord, eller hvad det skulde være, de endte, uden at han vidste det, i et eller andet brændende Spørgsmaal.

Talen fik ved hans Ungdomsvarme den Personlighedens Glød, som alene giver Ordet den rette Myndighed.

Saaledes havde Marie mødt ham. Med en troen-

des ubetingede Hengivelse havde hun sænket Hovedet mod hans Bryst. Som en Flod af fyrig Elskov og svulmende Livsmod var han kommen og havde løftet hende i buggende Lykke mod ukjendte Strande, hvorhen? . . . hun vidste det ikke, brød sig heller ikke om at vide det, kun kjende Veruselsens Sødme.

Det var lykkelige Dage, der kom. — — —

Og de havde sættet Bo i det lille Hus paa Tøsten ved Bydammen. Inde mellem Træerne havde han dannet Bord og Havebænk, hvor de sad Søndag Eftermiddag og milde Sommeraftener, naar han kom fra Arbejde. — Fjorden kunde blinke gennem Løvet's Nærvær ind til dem, Storken ovre paa Peder Madsens Lade stod paa et Ben og knæbrede, og Bladene hvistede i den stille Vind i stigende og synkende Tonesald underlige, dæmpende Melodier.

Og saa sad de saa lykkelige, og fandt hinandens Hænder under deres egne Træer og drømte om den Fremtid, der bredte sig ud for dem som en herlig Sommer med grødefuldt Liv under Sol og Sang.

De kunde saa rejse sig og gaa ud i Tøsten, og han kunde fortælle længe om, hvorledes han, naar han fik Tid, vilde have det hele fulegravet, læplantet o. s. v. til Frøavl . . . „Om det kan betale sig? Ja, ja da.“ Og han fortalte ivrig videre. „Se det er Forretning du! Hva'?"

Ja, det kunde hun da ikke nægte.

„Og jeg kan da blive hjemme hos Dig og er fri for at lægge min Arbejdskraft paa fremmed Mark; og det er et Arbejde, som Du kan hjælpe mig ved.“

„Hvor det skal blive sjønt! Saa gaar vi hjemme ved hinanden og passer vor egen Jord ligesom Gaardsfolkene. — At der dog kan komme saa meget ud af saadan en lille Plet!“

„Ja, er det ikke storartet! Og vi forsender Frø i

Læredspøser fra „Jens Bruns Frøhandel i Taastrup“,
hva' !"

Hun havde smilet.

Saa kunde der komme et Par unge. En Del af
Byens Ungdom traf tit sammen her. Der blev holdt
Legemsøvelser, talt og sunget..

Det var en stor Glæde for ham, naar han hørte de
smukke Sange som „Høje Nord,“ „Jeg vil værgе mit
Land,“ „Paa det jævne,“ hørte disse Sange tone ud over
Mark og Kjær. Og det var ikke saa sjældent nu, thi de
begyndte at fortrænge de tvivlsomme Markedspoesier, som
var forfattede af den blinde Kristen Povelsen fra Bend-
søssel.

Taastrup laa lunt mellem Bakkerne og soledе sig i
en Art gammeldags Velstand. Den blundede i Sommer-
heden, selv Gaardhundene gad knap gø, men luskede dovne
om med deres lastede Sider. Den ene Gaard lignede den
anden, det samme Nøddingsted og de samme gamle Halm-
stakke bag Ladelængen, ligedanne Stuehuse med lige mange
Bærelser og Kamre. De samme Billeder af Luther og
Melancthon i Olietryk paa Væggene, og de i Glas
og Ramme ophængte Ligveris var næsten alle
rimede af den samme Degn og trykte i det samme
Trykkeri.

Her var en Koloß af Enshed i Skik og Sædvaner
saavel som selstabelige Bedtægter og Meninger, en Koloß,
der var vanskelig at røkke. Men den politiske Stemning
havde dog fremkaldt smaa Svingninger. Og Jens Brun
filede sig ind saa hist, saa her, hvor der bare var en
Aabning, hans Mening kunde saa Næbet i.

En gunstig Lejlighed havde flabt ham et vist Ry.
Proprietær von Francken, en hoven Herre, som hverken
Højre eller Venstre holdt af, tænkte paa at stille sig som
Folketingskandidat og holdt nogle Møder i Omlandet.
Med et af disse vovede Jens Brun at rette nogle Spørgs-

maal til Proprietæren, men denne blev vred og bed ham temmelig ublidt af. Han vilde lade Jens Brun vide, at han var ingen Katekismusbænder, der lod sig afhøre Side op og Side ned, han havde siddet i Sogneraadet saa og saa mange Aar og i Amtsraadet saa mange, og for Ræsten gik han til Højre, men det gjorde han med Sorg.

Jens Brun fik Ordet. Hr. Proprietæren kunde vist ingen Skade have af at læse lidt mere over paa sin politiske Katekismus (Munterhed); her blev han i hvert Fald næppe taget god. — Og hvad det vedrørte, at Kandidaten vilde gaa med Sorg til Højre, saa vilde han synes, at han hellere maatte gaa med Glæde til Venstre: (Ny Munterhed).

Saaledes blev Jens Brun ved. Og Bønderne skubbede hinanden med Albuerne og lo. Søren Pedersen fløede sig med Bibespidsen bag Øret og lo, saa det flusede i hans tykke Næse.

Taastrupboerne var stolte af Jens.

Proprietæren blev vred og spurgte, om Jens Brun maatte troede, at han var sødt i Gaar. Hertil Jens Brun svarede: „Nej; jeg tror tvært imod, at Proprietæren snarere er sødt for et hundrede Aar siden.“

Ikke længe efter mente Jens Brun at spore et for den „simple Mand“ ugunstigt Røre i Kreditforeningen, og med den Kraft, hans spændige Mand raadede over, havde han jaget Egenes Folk op af deres sorgløse Søvns paa dette Punkt. Hans Alarmraab førte til forholdsvis livlig Deltagelse i en Række Kreditforeningsfager, ja endog til et Repræsentantskabsliste.

Paa denne Maade vandt han Indflydelse. En Læseforening blev stiftet, og ved hans Hjælp fandt dygtige og tidssvarende Blade og Tidsskrifter Vej gennem den kinesiske Mur, der før kun havde ladet den gamle Stiftsavis komme frem.

I Etageen:

Ringen var brudt.

Det var gaaet for fulde Sejl nogle saa Aar, men saa blev Marie svagelig.

Hun laa en Vinteraften paa Sengen, hun havde ikke været rast, siden den sidste lille blev født. Hun kunde jo ikke saa Tid til at ligge hele Dagen — der var saa meget at sy for fremmede; men nu havde hun givet sig over, forfærdelig udaset som hun var. Sng maatte hun være, for Kræfterne svandt, men hvad var der i Vejen, det var jo ikke saa godt at sige, og Lægerne var saa dyre.

Hun laa med et lidende Udtryk i sit blege Ansigt, der var fugtigt af Mæthed's Eved. Hun havde ikke klædt sig af, da hun snart skulde op igjen for at tage sat paa Syningen; men det var saa dejligt at dase lidt.

Sengen var i Vorden, og hendes firtrede Haar strittede ustyrlig frem under Tørklædet. En Stenoljelampe stod paa Bordet og sendte sit sparsomme Lys rundt i Stuen; den var struet ned for at spare paa Olien. Det mindste Barn laa ved hendes Bryst, et ældre snorkede med sit Hoved paa Buggens snavsede Pude og det ene Ben oven over Dynen; den ældste — en fireaars Puk — sad paa Bordet med nogle Binde, som forestillede Skibe, der sejlede frem og tilbage paa Flaaden.

„Maa jeg saa en Mellemmad, Mor?“ spurgte han.

„Nej, vi kan ikke saadan spise Mellemmad, naar vi har Lyst, lille Kristen. Du kan Du vente, til Fa'r kommer hjem.“

Han var til et Møde.

Hendes magre Haand med de tydelige blaa Aarer under den blege Hud gled blødt ned over Haaret paa den lille, der laa ved Brystet, hvorefter hun saa ud for sig og saldt i Tanker.

Hun tænkte paa sin Mand. Nu staar han i Mødet og taler varmt for det, han tror; hans Øje lyser. Hun kunde tydelig se ham, det Træk ved Øinene og det Rast med Haanden er der ingen andre end ham, der har . . . der var ingen, der havde saadan en Mand som hun. De andre Mænd i Byen var nok rige, mange af dem, og han var — — han var vel fattig. Mon de ikke var det nu? Det var et tungt Ord, og de var saa unge, Jens og hun. De stræbte endda, det bedste de kunde; og hun spiste ikke mere, end hun lige kunde holde Livet med; for Jens, der skulde arbejde saa strængt, maatte da have nogenledes Kost. Og saa skyldte de endda Høkeren, skyldte ham stadig væk. Hvor man dog skulde slæbe for at saa Jøden! — Hun havde dog ikke tænkt sig det saaledes. Nu var hun jo ogsaa bleven svækket. Det hele saa saa underlig trist ud.

En Ting gjorde hende saa ondt. Hun vidste at Jens satte stor Pris paa at have alt net og propert, hun kunde se Glæden skinne i hans Ansigt, naar Huset var rent og pynteligt. I Førstningen gik det godt an, men nu! Hun kunde ikke, naar hun skulde tjene noget til Hjælp med sin Maal. Men det gjorde hende saa ondt, at det ikke var blevet, som de havde tænkt sig det begge to; hun var saa bedrøvet, men hun kunde virkelig ikke overkomme det . . .

Taarerne trillede ned ad hendes tynde Kinder.

Og mens den unge Kone græd, tænkte hun paa Fattigdommen. Hun kjendte den vel ikke rigtig endnu, men hun frygtede den som et Uhyre, der vilde suge Blodet af hendes Børns Kinder og Warven af hendes Mands Lemmer, stjæle Livslysten og Livsmødet og kaste Graven til over hendes og hans Ungdomsdrømme; som saadan et Uhyre og saadan en sort Graverkarl frygtede hun Fattigdommen. — Og var det ikke skræffeligt! Hun allerede

han sad paa Dørtrinet, syntes, han listede sig om i Halvmørkets Kroe.

Drengen var travlet ned paa Gulvet, havde faaet sin Faders gamle sedtede Hue og en af hans Veste paa, og nu gik han med en Stof i Haanden op og ned ad Gulvet i stor Alvor.

Da Moderen kom til at se ham, kunde hun ikke lade være at smile, og jo mere hun saa paa ham, des længere gik Smilet ind; til sidst blev det en hjærtelig, stille latter.

Da Drengen blev opmærksom paa, at hans Moder var fornøjet, kom han hen til Sengestoffen og vilde op til Moer, op til Moer! Og inden hun ret vidste det, laa hun og spøjte og var saa glad og godt til Mode.

Jens Brun traadte rast ind i Stuen, og idet han satte „Højskolebladet“ ind i Boghylden, begyndte han at fortælle om, hvad der gik for sig ved Møderne. Marie lyttede glad til. Hun satte Brødet frem. Han havde kastet Frakten og sad og lo af en morsom Historie. Kristen kom hen til hans Kne. Han tog ham i Armen, gnyggede ham og spurgte: „Hvad er det jaa, Du er?“

„Stamherre!“

„Og hvad siger Du?“

„Danmark! trænger Du til min Arm?“ sagde den lille Fyr med straalende Øjne og holdt den lille knyttede Haand i Bejret.

Faderen lo.

„Hvordan har Du ellers haft det, min Pige?“

„Na! det kunde jo have været værre.“

„Ja, det gaar vel nok over . . . Ah, Du lille Tyksak!“ sagde han og ruslede med Kneægten, Saa satte han ham paa sit Kne: „Ride, ride Rante!“

Jens Brun var bleven opmærksom paa, at Marie leb. Det smærtede ham at se Svækkelsens Orm gnave det Legeme, han elskede. Og derfor, trods hendes Modstand, blev der ikke Ro i Huset, før de blev enige om at tage til Lægen.

En Foraarsdag laante de saa Søren Pedersens Enspænder og jollede af Sted op ad Landevejen mod Vest gennem Hedeplantningens unge Græs og Fyr. Vejret var smukt. Foraaret bruggede i Bors og Løngens Grene; i hvert Straa, i alle Spirer sydede det, og i Blomsternes Bægere stod Vaarens unge Vin og gjærede.

Ungt, som deres Sind var, grebes det af Vaarlibets Bøst og overskyledes af dets forfriskende Bølgeslag.

Jens Brun fortalte muntre Historier om Skovrideren, som han kaldte et sølle, fjoflet Menneske, der ved gode Forbindelser var bleven læmpet ind i Embetet, som kunde føde ham. Vønderne havde ham til bedste, og der var mange morsomme Smaatræk at fortælle om ham.

Marie lo, ikke maaſte ſaa meget af Skovrideren, ſom fordi hun følte en glad og stolt Kjærlighed til den Mand, der sad ved hendes Side, og som spøjte og hyppede og fløjtede og nynnede og var i ſaa godt Lune, ſom han mindſt ejede et Kyrſtendomme.

Hun trykkede hans Haand.

Men da han ſaa hendes blege Kind og trætte Øjne, ſlog han ſine Arme om hende midt paa Landevejen og ſagde: „Marie, min egen Pige! Du ſkal blive raſt og ſtærk og ſund og rød og fed, — det ſkal Du!“

Lægen var betænkelig. Han tilraadede fuldstændig Hvile og Ro, Mælk, Rjød, Æg, Tranſtbrød . . .

Hun ſmilede tungt; hun vidſte, det var umuligt at ſtaffe alle diſſe gode Ting. Han blev alvorlig, thi det

var hans Beslutning, at Forfristen skulde følges, hvad han saa skulde bøde.

De talte ikke meget paa Sjembejen.

Mange Tanter og Planer for gjennem hans Hjerne. Han forstod, at hun var overanstrengt og manglede Næring. Og han saa med et, hvorledes hun, saa svag, som hun var, havde maaset med overanstrengende Syning og Vast for fremmede. Og hun havde gaaet saa stille. Stakfæls kjære Marie!

Han maatte gjøre noget extra; men hvorledes vidste han ikke. Han havde tjent saa meget, som han kunde; det kunde ikke blive til mere, syntes han, paa den Maade da. Han vidste min Sandten ikke . . . Naal St! St! St! . . . Hyl! Men der var jo ogsaa en anden Maade. Mon han aldrig skulde saa det i Gang med at avle Frø og Havesager . . . Lodden egnede sig fortrinlig til det. Han kunde selv kulegrave o. s. v., men hvad skulde de saa leve af imens? Det var der, det holdt. — Han havde troet, han skulde komme saa meget forud, at . . . naturligvis, der gik jo en Del Tid og Penge til Møderne, til Bladene og Bøgerne, der kunde spares, det kunde der strengt taget, men . . . I et Nu saa han en Fremtid uden Læsning, uden Tanter, uden Lys og gyste, en Fremtid, som hundrede andres, men ikke som han havde tænkt sig den, en Trællen for Brød, Brød, Brød . . .

Han syntes, som en mørk Veste steg i Vejret om hans Fodder og højere til hans Mund, som vilde det kvæle ham, saa han aldrig skulde sige et levende Ord mere.

Da blev han forfægt

Fattigdom! . . . Fattigdom! det var Mørket. — Og han kunde slide sig halvt ihjæl og lære sine Børn det samme Slæb; mens deres Moder døde af Sult, og han endte paa Fattiggaarden. Det var et herligt Liv, det . . . „Naa Din Krikke . . . æh!“ . . . Soup!

Marie hostede.

„Gjør det ondt, min Pige?“ spurgte han med en inderlig Stemmeklang, som gjorde hende glad.

Hun smilede lykkelig til ham og sagde, at det gjorde slet ikke ondt.

At hun skulde savne! Nej før skulde han stjele, røve, snyde . . . „Naa, saa galt var det vel ikke. Men var det ikke lumpent, at han skulde mangle de Skillinger til at sætte sin Plan i Værk med! Han stod paa Bippebrædtet, bare et lille Skub, saa var han paa den lykkelige Side; men ellers fik han blive paa denne her.

Han fik saamænd aldrig Penge. Laane? — Hja! — Hvem vilde laane ham? — Nej. Og slaa ind paa nogen Slags Handel? Handel uden Penge, det blev nok en herlig Forretning.

„Jens! Jens! det er en forfærdelig Vej! Hvor i al Verden . . . hvad tænker Du paa?“

„Naa! jeg tænkte bare paa . . . hvorledes jeg skulde blive Kæjser i Kina eller saa en lignende Bestilling blot en Dags Tid eller to, saa kunde jeg . . . saa vilde jeg . . .“

„Hvor Du kan fludre! Hvad vilde Du saa?“

„Saa vilde . . . jeg købe en Ko . . .“

„Ha! Ha! Ha! Se nu, Du passer Vejen, at vi kan komme hjem; lille Maren lægges vist efter mig.“

Saa rullede de videre.

En Ko! tænkte hun. Ja, det var vist ikke saa ilde. Man kan jo ikke en Gang saa Mælk, uden at tigge; Grisene skal jo have den.

„Hæls! Jens Brun! Kan Du ikke bie og snakke med kjendt Folk?“ raabte en Vandringsmand.

„God Dag, Mand Brand! — Du her?“

„Ja, ser Du, fort at fortælle: Jeg var jo ved Døren, men Du var ikke hjemme, hvad jeg jo ikke behøver at sige Dig. — Har Du været langt henne i Dag? . . .“

Maas ikke . . . Har Du været i Brostrup maaske? . . .
 Ja, jeg kunde vel tænke det. — Saa har Du været ovre
 og se til Per Lassen? Sikken Rolling, bitte Børn! Og
 Brugsforening i den ene Ende! . . . Har Du travlt, siger
 Du! Ja, ja Farlle, der skal Tid til alt. Men hvem
 er det, der kommer fjørende? Det er min søl Ole Kræm-
 mer! Saa kan jeg saa Algen. Ser Du, han er her jo
 lige paa Stedet, for han fører jo som Lyn og Torden.
 Hvor blev 'et nu a'? . . . Holdt, holdt her er det. Værsgod!
 Det er et Brev fra Skolemesteren i Hvam. Far-
 vel! Farvel!"

Han læste Brevet; det handlede om Ordningen af
 et større politisk Møde der paa Egnen.

Solen gik ned i Banterne mod Vest. Taastrup
 By og Fjorden laa for dem i Aften solens Skjær. Deres
 eget lille Hus kunde de skimte bag Træerne. Hesten pru-
 stede. En Dreng koblede under højroftet Gnetale en
 Række Rør til højre for Bejen. Til venstre stod to Par
 gumlende Faar og gloede paa dem, medens deres smaa
 Lam hoppede glade om — Taastrup laa trygt mellem
 lune Banter midt i Kløver og Korn, trygt som en af
 dens Gaardmænd midt i sin Velstand.

I den tidlige Morgenstund, Da Dugaens Berler
 hang i Græsjet, og Dagen ikke ret var vaagnet, kom der
 ud næsten af hver Gaard i Byen en Langvogn med Mænd
 og Kvinder, der skulde i Tørvefjæret. Ogene slæbte dovne
 af Sted med deres fede Sider, nogle af de agende gabede,
 en enkelt tog sig en Straa.

Før alle andre var dog Jens Bruu af Sted med
 sin Madkasse og sine Arbejdsredskaber paa Rasken. Han
 havde godt Affordarbejde i Tørvetiden, men det var strængt.
 Et slidsoomt Liv i Svød fra Morgen til Aften var det,
 og kun lidt Hvile undte han sig i Middagsstunden.
 Imens andre laa i Vognens Skjgge med en Trøje over
 Ansigtet og døse, og Hestene lastede uroligt med Hove-

berne eller hænger med Ørerne og viftede sig med Hælerne, imens skar hans flinke Spade som en Smørstikke i den fede, fugtige Tørvejord — den ene Snees Tørv efter den anden.

Han tog gjerne hjem for at kulegrave lidt i Tøsten. Han var øm over sine Kedstaber og holdt af dem som en Kriger af sine Vaaben. Naar han om Aftenen hvædsede dem paa Stenen, drejede Marie for ham, mens Børnene laa og trillede i Græsset.

Han havde kjøbt et Par Hæster om Frøavl, som han læste i ved Skinnets af en Stenosjelampe, naar han var fjed af at kulegrave.

Paa Grund af den ringe Søn svævede Nienrandene; Mønstjerne ommede sig under det evindelige Slid, og han blev mere mager. Han sagde spøgende til sin Kone, der klagede derover, at naar han tørrede ind, saa blev han bare saa meget lettere og nemmere at tumle.

Han sølte sig ikke oplagt til at arbejde i Styttens foreningen om Søndagen, saaledes som han plejede. Ingen havde heller talt om at fortsætte, Træhesten stod og vandnede i Peder Madsens Bognport, og Øvelsesgeværerne rustede i Forstuer og fugtige Karleskammer.

Derimod brugte han Søndagen til Søn.

Marie vaagede omhyggeligt over, at intet forstyrrede hans Hvile. Og saa sad hun og bødede Skaderne paa paa hans Arbejdsdragt, mens Hyldeu jendte sin sødlighe Duft ind ad det aabenstaaende Vindue, og Stærfamilien, der boede i Kassen udenfor, sang for hende.

Han laa paa Sengen med Svedperler over Næsehyg og Bænde. Hun syntes, han var bleven saa skarp i Ansigtet paa det sidste . . . Han kunde heller umuligt udholde at arbejde saa overstregt, for saa maatte Værket gaa i Stykker — for tidligt. Og der vilde gaa mere i Stykker, hvis dette skulde blive ved. Hun kjendte hans Higen og forstod den, og skulde han trykkes til Jorden

under Brødkampen, saa han ikke kunde saa røre de Binger, han havde, da vilde han blive et ullykkeligt Menneske . . . Han vilde komme til at gaa omkring med et Hul; et tomt Rum inden i sig, som han idelig og idelig vilde stirre paa, stirre og stirre. Og hun, der saa gjerne vilde have fulgt ham gennem det Liv, de havde drømt om, hun vilde blive dømt til at se ham i Trældom, bag Gitter, han ikke kunde bryde . . . ham, hun elskede. — Hun fik Taarer i Øinene. Hun følte, de var fattige. — Og hun bad saa mindelig om, at Gud dog vilde række dem en hjælpende Haand.

Det var saa tungt, at han altid var borte paa Arbejde. De levede jo næsten ikke sammen. Kunde han bare saa den Plan med Ludden i Værk. Hun skulde nok hjælpe ham, Børnene ogsaa, naar de vorte til. Maaſte kunde Børnene blive fri for at komme ud at tjene. Han vilde hjælpe hende at opdrage dem, det var han saa udmærket til. Men det var stadig disse Penge. — Og til Eſteraaret ſkulde der udbetales 100 Kr. paa Huset; hun forstod ikke, hvor de ſkulde komme fra.

Gode Penge havde han jo tjent i Sommer, men — de ſkulde jo leve. Og de levede bedre end de plejede, for han næsten tvang hende til at ſpiſe god Mad — ſaa Fiſk, ſaa Kjød, ſom han bragte hjem med. Og hun havde ogsaa haft det bedre, i den ſidſte Tid; han vilde jo, hun ſkulde blive ſund og ſtærk. Han var god, ſaa god. Na, derſom Kammerherren eller Kongen, hun havde nær ſagt, derſom Vorherre vidſte, hvor god og klog han var, ſaa vilde de hjælpe, det vilde de.

Hun gik hen og tørrede Sveden af hans Pande og vilde gjerne givet ham et Kyſ, men var ræd for at forſtyrre; dog ſå hun vidſte det, havde hun givet ham et alligevel. Han aabnede ſine Øjne til et Smil, og ſaa fik han et til.

Idet han raſt kaſtede Benene over Sengenanten,

gav det et lille Knæk i Ryggen; det smærtede, saa han blev bleg, men det gik dog snart over, og de nåde deres Søndagsstasse ude under den gamle Hylb.

En Julidag ikke længe efter flagede Jens Brun.

Op over det mørke Tag og det lyse Løv viftede Dannebrog paa en hvidmalet Granstang. Det var den første Flagstang i Taastrup; snart kom der flere, og ved alle festlige Lejligheder var Byen smykket med Dannebrogsslag.

Han flagede; thi i Dag var der atter kommet et nyt Liv til Huse. Moderen laa mat hen med et lykkeligt Smil, og han stod i Døren og nikkede fornøjet til alle Mennesker, der kom forbi, og spøjte med sine tre Smaasøstre, der travlede om i Græsset udenfor.

I Søren Pedersens Dagligstue sad tre Gaardmænd og talte om Jens Brun.

Den ene stoppede sin Pipe, den anden var lige bleven færdig med sin. Over den modsatte Bordende var bredt et mørkebrunt Bordug, paa hvilken en Flok Fluer gjorde sig til gode med en Leoning fra Middagsmaaltidet. Det var middagstilte, og det gamle Ur, med Tinstive, prydet med en snirklet Indskrift: „Jagt Heede, Vuust 1777“, mumlede søvnigt en ensformet Tif—Taf;

„Nej, dette her — bak! bak!“ sagde Søren Pedersen, — „det her med Frøavl — ok, det er saamænd det rene Humbug!“

Hans: „Ja, det er ogsaa min Mening . . . At han skulde leve af den bitte Plet, det er min Sæl en urimelig Ting! End vi andre?“

Kristen: „En skulde nok tyktes det, men naar en hører hans Grunder, og hvordan han lægger det ud — —“

Søren Pedersen: „Du kender da Jens Brun, Ja'rllle, og ved, at han ikke er nem at begaa sig med

paa de Blaader; han læser jo baade om det ene og det andet og er jo svær til at klare for sig."

Kristen: „Jeg synes nu ligegodt, det er en Mand, vi burde støtte en Smule; han er skøn at have imellem os ved mange Lejligheder, og stræbsom er han pinnede ogsaa."

Hans: „Ret nok med det, Kristen; men er han ikke ogsaa noget af en Speculanter?"

„Jeg synes for Resten" — brød Søren Pedersen ind —, „at da han nu har snakket til os om Laanet, at—æ—vi saa kunde være enige om at svare, at dette her Planteri vil vi ikke vide noget af, men Penge til en Kø, det kan han saa, hvad Dag han vil. Han kan jo arbejde dem af, ligesom vi har Brug for ham til. Græsning og Foder bliver der vel Raad til, og saa kan han saa Korn og lægge Kartofler i Tøsten."

Hans: „Det bliver vel det fløveste."

Kristen: „Skulde der mange Penge til det andet? For ellers . . ."

Søren Pedersen: „Nøj, Spirantvæsen! — lige saa sikkert som tolv og tolv er fire. Faar vi en Kope Kaffe, Mor?" henvendte han sig til Konen, der kom gjennem Stuen.

Kristen: „Jeg synes ellers ikke, han plejer at løbe galt i By."

Søren Pedersen: „Galt i By? Men Du ved da, Kristen, at det gaar gjerne saadan med de Folk, der læser og studerer saa meget, at De kan faaneme ikke klare sig med os andre i det praktiske — bak! bak! bak! — Hval! Se nu til Justitsraaden! Vi behøver ikke at gaa længer Men han er saamænd baade dygtig og klog, Jens Brun, det er ikke for det."

Hans: „Ret nok, og dygtig selvklod."

„Kristen: „Der er alligevel mange Ting, der har faaet en anden Vending. siden han kom til By."

Hans: „Ja, de render og skaber dem med deres
 Flag og Bøssjer og synger og sjoover.“

Kristen: „Det er nu min Mening, at der er mere
 i det, han kommer frem med, end mange tror og forstaar.
 Spørg de ungel Fanneme, om ikke min Søn skal faa
 Lov at komme paa Højskolen!“

Hans: „Jeg tror, Folk bliver taavle nu om Stun-
 der. Koste alle de Penge, naar vi har Præst og Degn
 at betale til alligevel!“

Kristen: „Jeg vil kun sige Dig en Ting . . .“

Søren Pedersen: „Nu skal I drikke Kaffen, mens
 den er varm; I andre holder nok Varmen, he, he, he!
 — Bak! bak! — Hva! — Værsgod! tag Fløde og
 Sukker!“

Og saa gik Snakken videre.

En Aften kom Jens Bruun trækkende med en Ko,
 han havde kjøbt. Planen var altsaa gaaet i Spaanerne,
 men der var bleven en Ko ud af den. Og det var for
 den Sags Skyld rart nok at have god Mælk i Huset.
 Hvor det vilde blive en Fornøjelse for Marie at gaa og
 passe den, malke den, flappe og tjæle for den! Og dens
 gode Mælk skulde styrke hende endnu mere, saa hun kunde
 faa sin tidligere Kraft tilbage.

„Hva, lille Bøsseko!“ og han flappede den. „Kan
 Du give god Mælk til dem derhjemme?“

Den tiltalte, der var ude over de første Ungdoms-
 aar, bar paa tynde Ben en knoklet Krop i et groft, graa-
 broget Skind.

„Det er ligegodt rart nok at have saadan en Bøsse,
 som er ens egen.“ Og saa flappede han den igjen.
 „Skal nok faa det godt, Bøsse.“

Marie stod i Døren med en lille paa Armen og
 smilede, da hun saa sin Mand komme trækkende med
 deres egen Ko. Han kunde heller ikke lade være at smile,
 da han saa hende.

Den ældste Dreng sparkede af Sted hen imod Faderen, et Par mindre Børn vraltede utaalmødige bag efter Broderen, der ikke havde Tid at bie paa dem. Den ældste kom op at ride paa Koen, de to mindre fik Plads paa Faderens Arme, og saaledes holdt de deres Indtog.

Marie flæde Koen under Hagen, saa paa Overet og var glad ved at saa sin egen Ro at malke.

„Nu skal vi rigtig være glade for Bøssekoen, Jens! Jeg skal have den malket med det samme, og saa kan den græsse paa Diget.“

Børnene gik rundt om Koen, sagde „Bu, bu!“ og rørte varsomt ved den, lo og var henrykte.

Saaledes blev Koen optaget i Husmandsfamiljen.

Efteraarsterminens truende Skyer formørkede Jens Bruns Sind.

Marie havde sagt ham, at Kjøbmanden havde yttret sig om, at Regningen blev for stor. Hun havde sagt ham det paa den læmpeligste Maade, da hun vidste, det vilde volde ham Bryderi, men det skulde jo siges. Hun havde tiet med, hvor ofte hun havde frimpet sig under Kjøbmandens tvære Maade at expedere hende paa, saa hun ikke vidste om, hun kunde saa Barerne eller ikke. Hver Gang, hun gik derhen, var det med Uagtsomhed. Hun stod og krøb sammen ved Disken for ikke at tage Pladsen op for Gaardmandskonerne, der havde Maad til at prutte, kritisere og spørge. Og saa var hun endda glad, naar han ikke vilde se altfor surt eller fuldstændig nægte hende

Kredit. Naar hun hørte Dørfloffen ringe bag sig, saa var det da ovre for den Gang.

Det havde hun som sagt tiet med.

Det var Søndag. Jens Brun gik urolig frem og tilbage i Stuen. Han havde sin Hue paa, for ligesom han var inde, saa var han ude, og Huen fik det ene Stab efter det andet, saa frem, saa tilbage. Han kunde ikke hitte ud af det; der var ingen Vej at se. Han havde nok henved et hundrede Kr. nu, men hvad . . . 100 Kr. skulde udbetales paa Huset, Kjøbmanden skulde have Penge, og Koen . . . De plejede da ogsaa at saa lidt i Saltkarret; og hundrede Kroner til det hele!

Han havde arbejdet lidt mere i Sommer, end han egentlig kunde bøje; men hvad havde det hjulpet! Det groede til om ham paa alle Kanter, det var, som om han stod paa en Grund, der var gjennembævet med tykke, seje Rødder og fyldt med Kampesten, saa ingen Spade kunde gaa igjennem — saadan var det — ikke det skarpeste Jærn kunde gaa igjennem. Og saa kunde man staa der og ase og bakse med det til — ja, hvad vilde det føre til? Potter og Janden skulde have med det at gjøre! Man kunde lige saa godt lade Spaden staa — lade den staa ganske stille og ruste og saa lade det hele rejse ad . . . „Gaa væk, Dreng!“

Den lille sad og legede paa Dørrinet, hvor Jens vilde over, han rejste sig hurtig og stirrede forbauset paa Faderen.

De strænte Barnevøjne gjorde Indtryk paa ham.

„Sølle Dreng! han blev virkelig ræd for mig. Hm! Hvorledes mon han skal saa det i Fremtiden . . . og de andre og Marie!“

Jeg er den, som skal forsørge og stasse til Huse. Hvor var det ikke herligt at kunne komme hjem og forsyne dem allesammen, saa aldrig en Tanke om Savn eller Nød skulde vaagne hos dem!

Han satte sig under Skylden og grublede; men Tanterne kunde bare løbe rundt ligesom en Cirkushest uden at komme nogen Vej.

Lille Kristen kom hen til hans Snæ og vilde op, men han skubbede ham væk, han vilde være ene. Lidt efter kom Drengen igjen og stod og pillede ved Faderens Arm. Ligesom han vilde have jaget ham bort igjen, kom han til at se ind i hans gode Barnesøjne. „Kom da!“ sagde han.

Ingen af dem sagde noget i nogen Tid. Vinden rustede i Løvet, mørke Skyer drev rast imod Øst, og ude paa Fjorden buvede en trykseude Jagt.

Saa fik Drengen Lov at se paa Uret og lægge det til Øret, og saa skulde Faderen ogsaa lytte, for det var saa morsomt med dette „Dit dit dit dit!“

„Hør!“ udbrød Drengen paa en Gang.

„Hvad er der?“

„Fuglen oppe paa Grenen! Fut, der fløj den!“

De kom i lang Snak, Drengen blev ellevild af Glæde og tumlede med Faderen. Da Marie noget esier kom ud, laa de begge paa Jorden, og Faderen var helt rød af Anstrængelse og Fornøjelse.

„Det er den tosfede Snægt!“ sagde Jens, ligesom undskyldende sig Marie smilede. Saa fulgtes de alle tre hen at flytte Bøsseskoen.

Tunge Skyer ilede hen over Himlen, rødgraa og sorte mellem hinanden væltede de sig frem som før Regn.

Mænd i Efteraarsskæder samlede ved Skolen til Sogneraadvalg. Uagtet det var over den fastsatte Tid og koldt, nærmede man sig dog med en Sindighed, som der var udlovet en Guldmedalje til den, der kom sidst.

Formanden udtalte, at det jo var de mindst be-

stattede; der skulde vælge denne Gang — men der var nogen, der havde Forslag at gøre. Et lille Ophold. Da var der endelig en, der foreslog Jens Brun. Ja, ham havde en anden da ogsaa tænkt paa — og en tredje og en fjerde. Det lod til, at der var snakket om den Ting før.

En Mand rejste sig henne i Hjørnet. Han mente, at det næppe var rigtig at vælge en Smaamand, der ikke godt kunde afse nogen Tid fra sit daglige Arbejde; det var for stor en Byrde at lægge paa saadan en Mand. Det var bare det, han vilde gøre opmærksom paa.

Ja — tog hans Sidemand fat — han vilde endog henstille, om det overhovedet var rigtig at vælge Folk, som sad i smaa Omstændigheder og havde de værste Udsigter. Her kunde jo nok være noget at overveje ved dette. Naa ja, det var bare det, han vilde sige.

Der blev ganske stille.

Mange skottede til Jens Brun. Men han, der ellers ved enhver Lejlighed havde et Ord til Røde, sad tavst med Albuerne paa Knæene og lod Blikket hvile paa Gulvet; han var lumrende rød. Det var, som han blev afflædt midt mellem disse mange Mænd, som om han havde Stivkrampe eller var hypnotiseret, mens de blottede ham Stykke for Stykke, uden at han kunde røre et eneste Lem, men dog med den klareste, mest stærkende Bevidsthed om sin Stilling — saadan følte han det.

Forhandlingen gik videre, men der var saa, der stemte paa ham. Da han mente sig ubemærket, listede han sig ud af Døren.

Hvad var der sket? Han var bleven sat uden for det pæne Selskab, fordi — han var fattig. Ikke skulde han have Ret lige med andre. Nu sad de derinde og forhandlede om Sognets Sager, han var udelukket, . . . udelukket — — han kunde gøre, hvad han vilde, gaa, hvorhen han vilde, ingen brød sig om det; han

kunde for den Sags Skyld gjerne lade sig glide ned i Mergelgraven, om han havde Lyst, man vilde maaske knap fiske ham op.

Det var bleven Aften og tykt Mørke, Blæsten susede gennem de gamle Træer, og Rustregnen drev som tæt Støv ned over hans Ansigt. Han mærkede det ikke, han gik frem og tilbage og rundt uden at vide hvorhen, frem og tilbage og rundt. Han saa ind over sin Fremtid. Han syntes han skimtede Fatiggaarden. Det flogeste, han kunde gjøre, var som saa mange andre at glemme sin Trang til at være med i Laget, drufne den i Sløvhed, som umenneskeligt Slid og Slæb, Tilfidesættelse og Fattigdom fremkalder. I dette Mørke kunde han bare lempelig lade sig glide ned. At det var som et Selvmord! pyh! — det var dog det flogeste. Slet ikke Selvmord, tværtimod; det var en Magt udefra, der vilde gjøre det af med ham. Han følte sig som kneblet og bastet af en raa Kraft, som han ikke kunde staa sig imod, men det skreg inden i ham mod denne Vold; og saa var det dog, som ogsaa dette Skrig blev kvælt af en overlegen Magt, der grinede under sin Bøddelgjærning. Men han vilde ikke kvæles, han vilde den Onde . . . ja Gud eller den Onde eller, hvem der var stærkest, dersom en af dem kunde hjælpe ham, saa tilhørte han ham, han maatte saa hans Sjæl, bare han kunde tage den forbandede Haand væk, der greb saa forfærdelig om hans Strube; for han vilde løs.

Han var netop naaet op til sit Hus. Der laa hun inde, den elskeligste af alle Kvinder og den bedste. Dersom hun vidste, at hendes Mand var stemplet med et Mærke, der satte ham uden for de agtede Mænds Rreds, hvad vilde hun saa sige? Og Børnene! Som han skred længere ned ad Straaplanet, voxte de til, og de vilde snart forstaa Stillingen; det vilde blive dem en Skygge i Hælene.

Hvad havde hun dog gjort! — Hvorfor skulde han lide dette! Men han vilde ikke lade sig knække!

Han knyttede Hænderne, rystede dem i Luften. Bare han kunde komme til at gjøre noget ondt, slaa noget i Stykker, sparke til en Hund. Han syntes, han kunde saa Luft, naar han raatte pine, trodse, hade . . .

Han stod længe uden for Huset og døse. Han følte tilsidst en Trang til at lægge sig og lade sig fryse langsomt ihjel.

Endelig drev han ind. Det var sent, Marie var gaaet i Seng. Han tændte Lyg. Her saa ikke meget ordentlig ud: paa den ene Ende af Bordet stod en Symaskine, og en hel Del Sytøj laa derved; hun havde lige sluppet det, som det stod, og var gaaet i Seng. Saa snart hun vaagnede om Morgen, skulde hun jo til det igjen. Gammelt, slidt Tøj af Børnenes og hendes laa paa Stole og Bænke.

„Hvordan er det dog, Du ser ud, Jens?“

„Hvordan jeg ser ud?“

„Ja, Du er jo saa hvid som . . . hvad er der dog hændet?“

„Na, det er ikke noget!“ sagde han og smilede uhyggeligt.

Hun sad op i Sengen med den magre Haand om Sengebaandet og flemte, saa Knøerne hvidnede.

Sveden perlede paa hans blege Pande, og hans skarpe, gustne Ansigt saa i Halvmørket ud som et Lys. Det var skrækkeligt for hende at se; han stirrede saa vildt saa ondt, syntes hun.

Saa kom det da frem. Hvert Ord, han sagde om den Krænkelse, han havde lidt, skar som en Kniv i hendes Hjærte — som en ubarmhjærtig Haand kunde føre Kniven Snit for Snit.

Da slyngede hun sine magre Arme om hans Hals,

hun fastede sig til ham og udbrød: „Jeg holder saa for-
færdelig af Dig, Jens!“

Og saa tog han til at hulle som et Barn.

Saa græd de ud ved hinandens Bryst, de to fattige
Mennesker, som dog var saa unge.

Og Blæsten tude, og Regnen piskede paa Ruderne,
men de ænsede det ikke, for Stormen, Nøden, Fattigdom-
men, hele Verden sank ned i Forglemmelse, og de var
ganske ene tilbage, de to alene.

„Mariel!“ sagde han den næste Dag, „vi er altsaa
gaaet paa Grund. Vi kan lige saa godt sige det, som
det er. Jeg er en sølle Arbejdsmand, der har tabt
Modet og Du kan lave Dig en Pose . . .“

„Men Jens da!“

„Ja, ja! Vi kan ogsaa affurat lige saa godt tage
den med No, for lige vidt kommer vi. Hvorfor skulde vi
egentlig tage os det mere surt end nødvendigt. Sagnet
skal jo føde os, naar det kniber, og hvorfor kan vi saa
ikke lige saa vel lade det knibe først som sidst. Hvad
siger Du? Er det ikke min Mening? Hja . . . jeg ved
ikke, hvad jeg mener eller ikke mener.“

Saa gik han ud i Byen, kom hjem og gik atter ud.
Han udrettede ingen Verdens Ting de første tre, fire
Dage. Hvor han kunde komme til, drillede han Gaard-
mændene af Hjærtens Lyst, især en Asten, da der var
Møde om Lovene for det nyopførte Andelsmejeri. Der
var almindelig Stemning for, at Panthaverne skulde have
Stemmeret efter det Antal Aker, de ejede. „Ja, det er
rigtig,“ sagde Jens Brun, „man skal have Stemmeret,
eftersom man har Gods til. Derfor skal Kammerherren
ogsaa have lige saa megen Stemmeret som hele Taastrup
Sogn tilsammen, det er rigtigt, for saadanne Bønder
med en halv Snes Aker, hvad Forstand har de paa
Landstyrelsen, eller hvad Interesse har de deraf? —

ikke mere end en Arbejdsmand, paa et Andelsmejeri! Hva!"

En Dag kom han rast ind, gif hen til Marie, tog hende om Livet og kyskede hende. „Du skal ikke være forkræftet, min Ven. Jeg har gaaet og set paa Dig i disse Dage, og endt har det gjort mig! men jeg var jo selv saa underlig og tvivlsraadig i Sindet. Men tror Du, jeg vil have Dig til at hænge med Fjerene? Det kan ikke hjælpe paa denne her Maade. Vi maa se at klare Kræfterne, paa en anden Vis. Tror Du ikke nok, vi kan komme i Gang igjen? Umuligt var det maaske ikke, at vi endnu kunde naa — ja, jeg ved næsten ikke hvad"

Marie saa glad op og smilede med sine forgrædte Øjne, for hun mærkede, at hendes Mand var ved at rejse sig igjen.

„Jeg sagde forleden Dag, at vi var løbne paa Grund, og det er vi ogsaa; men jeg tror, vi kan saa Baad under Baaden igjen, hvis Du vil være med?"

„Om jeg vil!"

„Ja, ja, min Pigel! Nu er det bedst at tænke over det. for jeg mener nu ikke, det kan lade sig gøre her i Landet."

„Na — til Amerika?"

„Ja, det var det, jeg mente."

Der lagde sig en Skygge over hendes Ansigt.

Han vedblev: „Jeg sælger hele Stadsen til Kjøbmanden, saa kan vi betale vor Gjæld, jeg kan saa Billet, der kan endda blive saa meget tilovers, tror jeg, at Du og Børnene kan leve et halvt Aars Tid."

„Det vil blive forfærdeligt, Jens, at leve alene her. Skal det være, lad os saa hellere følges ad alle sammen."

„Jeg tror ikke, det er flogt."

„Skal vi virkelig rejse saa langt bort til sammen"

Land, fremmede Mennesker og fremmed Maal? Jeg gruer for det, Jens!"

"Og jeg gruer for at lade være. Tænk paa Kristen og Poul og Marie og Jens — hvad for Folk kan de ikke blive til i Amerika?"

"Jeg synes, det er saa tungt."

"Ja, min Pige Men jeg mener nu, at det er den eneste Maade at komme flot paa. Men nu kan Du tænke over det, og saa kan vi siden tales ved, for vi vil handle i Enighed."

"Ja," sagde hun og lagde sig til hans Bryst. "Der, hvor Du er, der vil jeg være, og vi vil altid følges ad."

Det var hen i Marts, og Jens Brun skulde rejse. Marie og Børnene fulgte ham paa Vej. Søren Pedersen førte. Da de kom op paa de vestlige Højder, bad Jens om at holde et Øjeblik.

Saa kastede han et Blik tilbage over sin Fødeby, sin Barndomssegn og sit lille Hus bag Træerne. Han bøjede sig hen imod Marie og fik Øjnene fulde af Taarer.

De stod paa Damstixbroen og saa Skibet komme.

Marie havde tidligere syntes, der var noget fint ved et Dampskib; men i Dag forekom det hende som et grimt, ort Uhyre, der kom hvæsende hen imod hende.

Børnene gjorde store Øjne, da Skibet kom, og Forældrene vekslede endnu nogle Ord, men det var ikke mange, for hver Gang, de begyndte, kom Graaden dem i Halsen; der var ogsaa saa mange fremmede Mennesker, til Stede.

Søren Pedersen kom hen til dem og stod og gulede paa noget, han skulde have sagt, og der kom da ogsaa det ud, at Jens skulde ikke være bekymret for Kone og Børn, for de var flere Nænder, der havde talt sammen om, at de skulde ikke savne noget, saa længe de var i Taastrup. „For vi syntes dog, Jens, at vi har haft saa mange skønne Timer sammen . . . jo, det har vi Janeme, det er da vis. Og vi kunde gjerne have beholdt Dig hos os . . . jeg siger, det kunde vi Janeme! Na, Farvel, Jens Brun, og Tak! Og lykkelig Rejse? Det kunde jo hænde, Du kunde komme til at bo i Taastrup endnu en Gang, hva! — ha! ha!“

Søren Pedersen rystede ærligt hans Haand til Afsted. Dampskibet gled fra Broen under Maskinens ensformige Klappen og Hjulenes Plasken. Det blev mindre og mindre; men længe kunde det dog ses. Længe, længe stod Marie der endnu og stirrede ud efter den lille, sorte Brif — — —

Brookville, den 5. April.

Min kjære Hustru!

Tak for Dit sidste Brev, hvoraf jeg ser, at I har det godt, og at Folk er saa venlige imod Dig.

Dine kjære Breve er mig til stor Glæde i dette fremmede Land; og naar Ensomheden, Længselen trykker mig, tager jeg dem frem og læser dem igjennem mange Gange. Thi om end min Længsel derved øges, saa er det dog paa samme Tid, som Du kom mig nærmere, min egen Pige, som noget af dit Væsen barees over til mig,

som Hjemmets kjære Klokketoner kaldte paa mig i ethvert lille Ord, og dem har jeg lært at stønne dobbelt paa i mit ensomme Liv, ensomt midt imellem Menneskenes Myster og Maskinernes evindelige Klapren.

Jeg lærer nu paa Kraft at skrive engelsk; thi det er Meningen, at jeg skal ind paa Kontoret til Efteraaret, saa faar jeg en større Løn og lidt mere Fritid, og saa skal det blive dejligt at komme hjem til Dig efter endt Kontortid, og sidde hos Dig, læse højt for Dig. Vi kan tale sammen eller gaa en Tur eller pusle i Haven. Jeg har nemlig foruden Puset kjøbt et Stykke Havejord, nydigt liggende i Kanten af en Skov.

For Hesten faar jeg ogsaa en god Løn nu, stor nok til at vi kan leve rigeligt og endda saa Raad til noget extra. Jeg sender Dig hermed 200 Kr., om Du skulde have Lust til at kjøbe et eller andet til Rejsen. Biletten haaber jeg, Du allerede har modtaget. Og saa venter jeg at se Dig og vore elskede smaa i Juli Maaned. Kristen gror vel godt, og de trives vel alle?

Saa kommer den Stund, jeg har længtes saa inderlig efter, da jeg skal gjense dem, der staar mig nærmest her i Verden. Det har været saa strængt for mig i dette Mars Tid at være borte fra Eder. Jeg har ligget i min Seng og ikke kunnet sove i mange, mange Nætter og har været syg af Længsel efter Eder. Gud søre Eder raske og sunde over til mig!

I min Forladthed har jeg for Alvor lært at søge til min Barndoms Gud. Thi naar jeg vaandede mig under Adskillelsens Smærte og fastede mig urolig paa Bej, og naar jeg tænkte paa Eder, saa vidste jeg ingen anden Vej, jeg kjendte dog kun en almægtig Guand, hvori jeg trygt kunde lægge alle mine Sorger. Jeg fandt de gamle Stier og er saa lykkelig. Marie! vi vil bedre en hidtil hjælpes ad, naar vi paany sætter Vo, at vi kan saa Guds Velsignelse over vort Hjem.

Jeg synes, min egen Pige, at det er, som vi bliver giste paany, og jeg længes endnu mere efter den Stund, jeg skal føie Dig herind, end efter vor Bryllupsdag.

Det er i mange Maader herligt, frit og stort at bo herovre, og dog — det kommer jeg vist aldrig ud over — vort lille Hus i Taastrup ved Limfjorden er den skønneste Plet paa Jorden. Naar, men det kommer maaske ogsaa af, at Du bor der og er borte fra mig.

Hvordan staar de Træer, jeg plantede, Maret før jeg rejste? Den gamle Høld er vel lige hyggelig? Jeg kan saa tydelig se Dig sidde derunder med dit Bindeværk, mens Børnene triller om i Græsset.

Lad mig høre, om der ellers er sket noget derhjemme. Er Søren Pedersens Hans kommen paa Højstolen, eller hvad er det bleven til? Kan Peter og Anton samle de unge? Og Skytteforeningen?

Min kjære Kone! Det er en splittende Følelse at skulle tilhøre to Folk. Det vil blive tungt, ja, umuligt at oversabe den Kjærlighed, der knytter os til vort Fødeland. Men med Guds Hjælp vil vi herovre saa det materielle Grundlag for vor Lykke, som vi hist maatte savne; saa naar vi maa beholde Helsen, kan den Drøm, der glippede for os hjemme, endaa blive til Virkelighed. Og vore Børn kan vi saa kraftig opfores og godt oplyste.

Na, jeg længes, efter Eder alle, efter Vennerne, efter mit Folk, efter mit kjære Danmark. Herovre lærer man at elske sit Fædreland. Vil Gud, skal den Dag komme, da vi atter kan sætte Bo i Danmark og ofre det hele vor Kraft.

Kys saa vore Børn fra deres Fæder, der i fremmed Land længes efter sine raske Sønner, men dog mest efter Dig, min elskede lille Marie.

Din hengivne Mand

Jens Bruun.

I fristelse.

Det var i Hovedstaden.

Vi ser en snæver, ikke overmaade ren Gade med høje, mørke Murflader paa hver Side.

Der kommer en tyk Herre i høj Hat og Handsker hen ad Fortovet. Det elegante Tøj ser ud, som det lige var kommen fra Etablissementet, saa frist i Luv og Fold. Med et Par brune, kloge Øjne ser han lige frem, snarest en Smule i Vejret. Hans Holdning og Udtryk lader ane, at de Hindringer, der møder ham, plejer at vige. Hans Underansigt er stærkt udviklet, og over den blege, fede Kind er der et blaaagtigt Skær, hvor Ragnekniven ofte har gaaet.

Fra en Ølstues aabne Dør driver syrlige Dunster ud og blander sig med en Lugt af Klipfist et andet Steds fra. Lige over for Ølstuen hænger en forgyldt Kringletæt ved en Port.

Her standser Herren, ser sig lidt om, stikker Paraplyen under Armen og forsvinder gennem Portaabningen. — —

I Bagbygningens Stueetage bor en Enke med tre Børn. Hendes Mand havde klædt en Bestillingsmands Post, og de havde haft deres rigelige Udkomme den halve Sneg lykkelige Aar, deres Ægteskab havde varet.

Mærke var spundne umærkeligt — uden en eneste indgribende Tildragelse. Jævnt og stilsærdigt var Dagene henrundne som Bækkens smaa Bølger, der blidelig glider mellem fredelige Bredder i dybsende Tonesald — uden dyber egaaende Nære. De havde regelmæssigt læst

deres illustrerede Søndagsblad og gaaet deres Tur i Ørstedsparken med de søde, velflædte Unger, der tulrede glade omkring, op og ned ad Gangene, der snor sig mellem skønne Bæxter og Statuer. — De passede deres Dont hver for sig, og for Resten gik Tiden med at omsætte den lille Løn i Fornødenheder og smaa Nydelser og intet andet kom ud af den.

De havde ment, at deres Lykke var grundfæstet.

Saa var Sygdommen kommen snigende, og hun havde set Døden overgaae sin Mand's Livskraft. Og saa en Dag sad hun ene med sine smaa og syntes, at Livet var saa øde.

Ganske vist, det havde været over Evne at staae til Guse det, som var nødvendigt i det sidste Sygdomskaar; og al den Urybde og Pirrelighed, som Sygdommen førte med sig, havde voldt hende umaadelig Møje. Dog var det nu rart at minde, at hendes Mand til det sidste havde faaet det, han trængte til. Men skulde han have levet fremdeles, maatte hun have gaaet i Nøden med ham. Hun havde gruet for Armodens nøgne Gladmark uden Ly eller Læ for Savnets blende Kulde; — saa var han lige død.

Og dog tyktes det hende, som alle Værdier, var lagde i Muld med ham.

Hun mindedes den sidste Dag, han levede. Hans Øje fulgte hende over alt, og hans Haand, søgte stadig hendes. Det var, som hans Sjæl paa det sidste ret forstod, hvor dybt den bar paa hendes Vilde. Kjærligheden brændte i Øjets Lyg, bævede i Nervernes Slynning og meddelte sig i varme Haandtryk. Det var, som denne Kjærlighed først nu var vaagnet til sin fulde Bevidsthed.

Hun lod alt støtte sig selv og satte sig hos ham, mens underlige Ting bares hende for.

Der var ingen af dem, der havde sagt synderligt,

men dog var det, som deres Hjerter mødtes paa en ny og sølsom Vis, som der blev luffet op for lønrige, indre Rum med uanede Rigdomme. Og saadan havde de siddet i den stille Stue ved Sottesengen og fundet hinanden som ingen Sinde før.

Men det, som kunde blive en ny Begyndelse til rigere Samliv, det blev en Afslutning, et Farvel. Hun sad ved et Lig og stirrede med et stift Blik ud for sig.

Længe sad hun saaledes, og da hun rejste sig af sin Dvale, var det, som hendes Sjæl havde fulgt hans paa Vej. — —

Hun vaagnede op til det virkelige Livs Krav, til tre faderløse Børn og et Hjem, der gavede af Tombed. Og Børnene skulde have Mad og Klæder hver Dag, som kom, og der var 365 Dage i et Aar, og Livet kunde blive mange Aar.

Det var jo næsten umuligt at holde sig oven Bænde.

Hun strikkede Størter og Trøjer til en Forretning, saa hun næppe kunde finde ud og ind i Maskerne, saa alle Farver blev graa for hende, hun vaagede og græd, saa hun næsten ikke kunde se ud af sine trætte Øjne. Og hvad blev det saa til; endnu var der kun gaadt et Par Aar, og blive saadan ved, det kunde det ikke, syntes hun.

Vejen til Laanekontoret var tung, men blev hende vel kjendt. Hvert Stykke, som blev borte, som hun ikke ævnede at indløse, var som et Minde fra Lyffens Dage, hun maatte begrave. Og hun jordede paa den Maade det ene Minde efter det andet og blev fattigere for hvert.

Men der var dog et, som ragede frem paa en egen Maade. Sin mærkelige Stund, da hun skjønnede Fylden af Kjærlighedens Lykke, som Døden dog tog med det

familie. Den Dag mindedes hun fremfor alle andre Dage, fordi det var den rigeste, hun havde levet, skjønt den gjorde hende saa fattig, saa fattig. Sin Stund blev en Indvielse til Kamp for hans og hendes Værn, og Mindet om den kunde saa Livsvarmen til at strømme til hendes Hjærte, naar hun var ved at forkomme.

— — En Seng, et lille Bord, Malingen var skuret af, saa Stole og en Foldebænk udgjorde Bohavet i hendes fattige Stue. Over Sengen hang et Fotografi af hele Familien fra den Tid, Manden levede. Hun kunde nok nøjes med et Værelse, men der hørte nu med til Lejligheden en foreste Stue. Her stod et simpelt Furretærs Bord, og en strøbelig Sofa lænede sin gamle Ryg mod Væggen. Paa en Komode, der en Gang havde været malet, havde en mørkerød Glasvase med visjens Græs fundet Plads. De salmede Tapeter posede ud, for her var saa fugtigt.

Hun sad i Sovestammeret og lod de trætte Fingre slæbe sig gennem Mastearbejdet, hvormed de to ældste Børn hjalp til. De saa saa magre ud, med matte Blis i de blege Ansigter. En Gang imellem lod Moderen Hænderne hvile et Øjeblik, lænede sig tilbage, jænkede Øjelaagene og sukede. Ellers var der saa stille, saa uhyggeligt stille. —

Det ringede.

Da Moderen sukkede op, stod der en tyk Hærrer i høj Hat og Handsker med et Par fløgtige, brune Øjne og et glatraget, stærkt udviklet Underansigt.

Han spurgte, om hun ikke havde et Værelse? — Nej, det havde hun ikke. — Om Stedet her ikke skulde sælges? — Ja, det vidste hun ikke, men Ejeren boede paa anden Sal. — Tak! — Hun hørte hans knirkende Trin op ad Trappen.

Naar hun fik tænkt sig om, havde hun jo nok i et Værelse, saa han kunde jo for Resten godt saa det nederste

Men det var sandt? der var kun Udgang der igjennem. —
 Hvad mon det egentlig var for en Herre, og Gud ved,
 hvad han vilde bruge saadan et Bærelse til

Det ringede igjen.

„Ja undskyld!“ — sagde han og pustede — „Nej,
 Stedet, skulde ikke sælges. — — De skulde ikke kunde
 tage et ungt Menneske i Kost og Logi? Jeg holder ham
 i Latinskole her tæt ved?“

„Værsgod, kom indenfor!“

„Tak! — Ja, det gjælder ikke saa nøje med Pri-
 sen!“ — sagde han, idet han satte sig i Sofaen, der ry-
 stede ved det.

Hun vilde gjerne gaa ind paa det, da hun derved
 mente at søge en Udvej af det daglige Kummer; og hun
 vilde være som en Moder om det unge Menneske.
 Men der var ingen Raad til at ordne det, for det var
 kun denne ene Udgang. — Dette sagde hun.

„Nah — hvad!“

„Nej, det kan ikke lade sig gjøre!“ sagde hun saa
 bestemt.

„Jeg skal sige Dem noget“ — tog han igjen fat.
 „Jeg vil ogsaa helst leje det til mig selv. Det er mig
 nemlig saa udmærket beliggende. Og jeg vil sige dem, at
 det er aldeles ligegyldigt, hvad det koster.“

Det løb rundt for hende. Det hele forekom hende
 saa hemmelighedsfuldt og noget æventyrligt. At her var
 Renge at saa, det var tydeligt. Men hvem var han?
 En Forbryder? En Falskner? En Jack the rip-
 per?

„Ja, men “ begyndte hun.

Han tog strax Ordet: „De kan afbenytte Bærelset
 det meste af Tiden. Jeg kommer her kun en Times Tid
 om Ugen eller saadan noget.“

Med et mente hun at forstaa Stillingen, men vilde

dog vide rigtig Rede og sagde derfor: „Saa kommer De ikke alene.“

„Nej!“

„Hvem kommer med Dem?“

Han lagde sine fede Hænder paa Laarene, saa Ma-
ven foldede sig ud over dem, saa paa hende med et stillkende
Blik og sagde: „De er jo ikke noget Barn. — Det er
naturligvis en Dame!“

Saa sagde hun, idet hun bøjede Hovedet lidt til-
bage: „De maa undskyldte, min Herrel! De kan ikke
leje Værelset!“

„Ja, nu kan De jo tænke over det. Det er som
sagt lige meget, hvad det koster,“ sagde han og rejste sig.
„Jeg maa nok høre til Dem igjen en Gang?“

„Taf, det er ellers overflødigt. Jeg indlader mig
ikke derpaa.“ — —

Hun blev staaende lidt i Gangen. — Men var
det nu ikke forfærdelig dumt at slynge denne Hjælp fra sig!
Det var aldeles ligegyldigt, hvad det kostede!
Han var vist ikke ude af Porten endnu Hun rev
Døren op, men der var ingen at se.

Han kommer vel nok igjen! tænkte hun. — —

„Hvad vilde den fremmede Herrel?“ spurgte Børnene, da
hun igjen kom ind.

„Han vilde leje det yderste Værelse.“

„Skulde han saa bo der?“

„Han vilde ikke bo der, men kun være her en Times
Tid om Ugen.“

„Hvad vilde han saa bruge det til?“

„Saadanne rige Folk har jo saa mange Ideer.“

„Var han rig?“

„Det var han vist.“

„Sagde han da ikke, hvad han vilde bruge
det til?“

„Nej!“ svarede hun og rødmede. —

Hvor det var godt, tænkte hun, at han var blevet afvist . . . , Og dog! Hun trængte saa haardt til denne Fortjeneste Men paa den Maade? ! Ja, kommer han ikke ind her, saa kommer han ind et andet Sted Naar, han hører jo nok hertil igjen

Det spirrede for hendes Hjerne, hvad hun skulde og hvad hun ikke skulde. — Hvis jeg tæller til halvtreds, uden at nogen taler, saa skal jeg ikke. En, to, tre, fire aah, jeg er jo tosset!

Hvis hun nu kunde saa — ja, hun kunde maaske saa halvtredsfindstyve Kroner om Maanedes, ligesom nok til at leve af alene. Det var uforvarligt ikke at tage derimod, saadan som de havde det.

Men naar hun saa kom til at tænke nærmere paa den Times Tid om Ugen han kom, saa gyste det i hende.

„Mor!“ sagde den lille Pige og kom hen til hende, „jeg er saa sulten!“

Hun kastede Arbejdet fra sig, greb med Hæftighed den lille og trykkede ham til sig: „Du skal saa Mad, Karl, Mad i Overflødighed. Vi skal alle saa god Mad og nok af den. Og Du skal saa en Winterpels, Karl, og lange Støvler og en ny varm Seng. Aah, hvor vi skal saa det godt Og der skal komme en Herre og en Dame og strø Skillinger og Rager ud i Stuen. Og Du skal gaa i den lærde Skole, og blive til en klog og fin Herre. Og naar Du saa bliver stor saa kan Du forhaane mig og sparke til mig, og dine Søstre kan spytte paa mig, og jeg kan flække som et jaget Dyr. — Men Du og dine Søstre kan saa Mad! — Du er kommen frem! — Og jeg — aah, jeg er saa ulykkelig! Hun brast i voldsom Graad og kastede sig hulkende over Sengen.

Børnene, der havde stirret forbavset paa Moderens

fære Tale og Udsærd, kom hen til hende og kaldte hende med kjære Navne. De laa hende om Halsen. Hun var deres søde, rare gode Mor, og hun maatte ikke være ulykkelig

Denne Strøm af gode Ord og Kjærtegn sænkede Mildhed i Moderens forpinte Sind. Hun forstod, at der var Værdier, som hun for ingen Pris vilde miste, der var Forhold, hvori man ikke maatte give sig over, hvis man ikke skulde tabe Fodsættet. De dagligdags Besværligheder svandt for hendes Øjne, og der var noget andet, der højnede sig for Synet. Hun mærkede noget røre sig i hendes Bryst fra en Verden, hun til Hverdags kun anede i det fjerne. Det strammede saa friskt i Viljen; hendes Beslutning var tagen. Som rejst af en ny Kraft stod hun rant op, tog Fotografiet ned og kyskede sin Mands Billede.

Da var det, som hun mærkede Bingesus af en god Mand gennem Stuen.

Og som Dagen skumrede, og Storstadens Lygter og Blus tændtes, tog hun den mindste paa Stjødet og fortalte for Børnene. Hun vidste næsten ikke, hvad det var, men hun følte saadan en Trang til at fortælle for dem. Og hun undrede sig over, hvor hun kunde holde en hel Tale paa fri Haand om det, der var rent og sjønt og stærkt i Livet

Og Natten strakte sine sorte Fingre ud over den store By; men Tanken og hendes Børn gik gladere til Sengs den Aften, end de havde gjort i lang Tid.

Kamp.

I.

Det var for tyve Aar siden i en Limfjordskjøbstad. En fattig Kone i en fattig Stue. Hun stod med en sort, ulden Kjole, holdt den op i højre Haand og lod den falde frit ned, pakkede den sammen, grundede, rullede den op igjen, saa paa den og lagde den atter, — det havde hun gjort flere Gange — i Dragtisteskuffen, der stod aaben

Saa robede hun tankeløst om i Skuffen og fandt en Palle Breve. De var fra den Tid, hun og hendes Mand endnu var Kjærestefolk; Papiret var falmet i sugtuge Bigelamre.

Hun liggede deri

Hendes Mand var ude at gaa. Brysthygen sugede Blodet fra hans Kinder, Marven af Knoklerne og Humøret af Sindet, og saa listede han sig frem ad Bejen som en dødsmerket Mand, der føler, at han er færdig.

Hvem skulde have sagt det, da han arbejdede som Mestersvend paa Isakpladsen, og Maren tjente hos Etatsraadinden i Slotsgade. Ah, fikke Søndage!

Det var ogsaa fælt med den Syge! Ellers kunde han, kunde han — ja han kunde i alt Fald haft Brødet til Børnene og flot Tøj paa Kroppen, som han altid havde haft. Nu maatte han glide som en Skygge ud af den ene Smaagade og ind i den anden ende at kunne gjøre for en Stilling Gavn. Hver Dag

traf han i sin bedste Bynt, som den var, for at ingen skulde ane Glendigheden herhjemme.

Det havde ikke været Meningen, dette her, — nej, nej da! Bare nogle Aar, længere frem, saa skulde den gamle Kønne, han havde kjøbt, faaet Lov at takke af, og et nyt Sted med to, tre Lejligheder skulde have rejst sig rankt op med Ryggen mod Hospitalshaven. Hele Planen var særdivig — Planer, af ja!

Nu var det hele pure, pære Sur — til Kendeftenen, til Fattighuset!

Han gik nedenom Konsul Ramsøes Pakbod, for der fra kunde han se Arbejdet paa Havnebyggen. I tvilte Slag hoppede Hammeren paa Sømhovederne, Savene rev og raspede sig i lange Tag gennem Tømmeret, hen ad Planterne hræfede Høvlene, Hejseværket gav sig under Guidningen, der pek en Blok: alle disse Arbejdets murrende Lyde, inddelte af Rambullens tunge Dump.

Og saa ærgrede han sig over, at han ikke kunde tage fat med. De skulde bare have set ham tumle med Værktøjet, ham, Teodor Jensen, om han havde været rast! Der var en Gang, det Navn havde klinget ganske godt!

Han stagede sig frem gennem Bløret paa „Brødrene Johnsens“ Tømmerplads til Nyhavn, hvor Agent Sabros ny Skonnert stod paa Beddingen med de nøgne Stævne og Spunter stikkende op i Luften, og hvor smaa Limfjordsjagter løsfede Kridtbleger; udenfor laa Muddermaskinen og hev den ene Spand op efter den anden, mens en norst Slup med Trælaf frydsede forbi

Han satte sig paa en Kasse og saa paa Skibstømrerne, Løsningen, Muddermaskinen og Sluppen, til han slet ikke saa det mindste Imens bladede hans Kone derhjemme i de salmede Breve. Hun læste ikke videre, men hun mindedes hine glade Dage, da Teodor Jensen, hendes Teodor, om Søndag Eftermiddag hentede

hende, og hun gik ved den strunke, stolte Svends Side : smilende, lykkelig, misundt.

Og Billederne, der kom, naar han var bortrejst paa Arbejde, og han tjente Penge som Græs, den flotte Teodor Jensen, — de kom regelmæssigt hver Torsdag Formiddag med det røde Postbud, regelmæssigt som om alt, hvad Teodor Jensen havde med at gjøre. — De Breve, hun da havde aabnet med bankende Hjærte, var disse

Hvor al Ting dog hastig kunde falme, Klæder, Breve, Mennesker, naar Forholdene var dertil. — Men som nu Etatsraadinden? Hun var lige saa fin og smuk som altid. Men saadanne Mennesker blev jo ogsaa passede saa nøje med alt, hvad der kan holde Legemet friskt og ungt. Der kom ingen Modgangs-Uvejre over saadan et Menneskes Sind og derfor ingen Vølger og ingen Rynker i Panden.

Hun var nu ligegodt rar, var Etatsraadinden, om hun ogsaa var forkjælet; havde hun ikke haft hende i Baghaanden, hvordan mon det saa var gaaet?

Jensen var bleven saa vrippen, han kunde ikke lide, at hun vaskede Trapper og paatog sig saadant simpelt Arbejde. Han syntes jo ikke om det, for Stoltheden stak lige stiv i ham, trods den lusslidte Frakke . . . Men han var jo saa lykelig, at ja!

Føden! — Ja, hvor skulde hun tage kraftig fat, naar hun blev rast igjen! Men Børnene? De kunde da ikke overlades til sig selv altid. Her var et Ansvar, Man maatte nok værds'god at svare for, hvad man gjorde eller undlod at gjøre over for dem. Her var maaske det vigtigste Punkt af det hele. — Hun sølte at i dette aandelige Forhold til Børnene kunde ens hele Personlighed nok tiltrænges, ogsaa gik man og stillingede sin Omsorg ud til Føde, Klæder og alt, som jo dog egentlig var underordnet. —

Og alligevel var hun, som hun var pistet til at sætte næsten al Magten ind paa dette underordnede.

Hun følte med sig selv, at det umuligt kunde være Guds Mening, med Livet, at det skulde være en Trædemølle; hun var bestemt til at leve hvert eneste Øjeblik af sit Liv længere og længere ind i Lyk, i Kjærlighed, i Sandhed, ind i den finere, ædlere Verden, hvor Menneskelivets Blomst groede; — derind maatte hun for at tage Børnenes Liv med i Værten Og det var dette her, som var Hovedsagen, som var det egentlige Liv. Og saa gik man der og gjorde Opstyr og Larm for det, som bare var det uvæsentlige.

Men det var nu ikke let at rede ud; hun kunde ikke. Derimod var det saa nemt at forstaa, at Hændernes Arbejde gav Udbytte strax. Desværre var Udbytten kun ringe nok, hvor meget hun sled; hun maatte bruge Kræfterne over Mønt og slundom tage noget af Matten med og endda kun for en lille Løn.

Naar hun saa endda kunne være i Virksomhed hele Tiden; men nu havde hun ikke kunnet tjene en Stillings i to, tre Maanedes, saa syg hun havde været, før og efter, hun havde faaet en lille. Nu var hun omtrent rask, men Runderne! — de kunde jo ikke vente, og der var saa mange, som bød sig til.

Det ene Stykke var gaaet paa Laanefontoret efter det andet. Mange gode Ting, som hun maaske aldrig mere saa igjen. Nu var der denne gode Kjole — — men hun kunde næsten ikke nænne det — det var hendes Brudekjole. Naturligvis, der var jo ikke noget i det, den var jo ikke bedre end nogen anden, og naar de trængte til Brød, ligesom ikke vidste, hvor de skulde saa det fra til Aften — —

Hun glemte den i Stuffen endnu en Gang.

Saa fik hun Arbejde igjen. Og alt det, et Par

rappe Kvindenæver kunde strabe sammen i atten slid-somme Timer i Døgnet, staffede hun til Veje; der skulde meget til en syg Mand og fem smaa Børn.

En Dag kom Manden hjem og sagde, at han havde solgt Huset.

Solgt Huset! Hun syntes, det var skrækkeligt. Nu gik hun der og æltede og asede som en Teglværkshest, og saa skulde hun ikke raadspørges, naar hendes Hus blev solgt. „Har Du solgt Huset?“

„Ja, det hørte hun jo, — om Madammen ellers ikke havde noget imod det; det kunde jo aldeles ikke betale sig at koste paa den gamle Kasse, saa blev Gjælden blot saa tung, at den tilsidst masede hele Stadsen! og nu kunde der maaske dog blive et halvhundredde Daler tilovers.“

Hun blev ganske bleg; hun kunde ikke saa i sit Hoved, at det var efter kongelig dansk Lov og Ret, at Manden en skønne Dag kunde komme og fortælle, at nu havde han fundet for godt at sælge det hele, uden at hun, som havde Tummelen og Maset med at bjærge til Huse, skulde have saa meget som et eneste Ord med i Laget. Harm blev hun. For hun holdt saa meget af dette Hus. Hun var fra Landet og havde som Arv i Blodet en gammel Kjærlighed til eget Hus og Hjem. Hun syntes, det havde givet en vis Tryghed at gaa ind under eget Tag, om det ogsaa var simpelt. Hun havde dog følt sig paa hjemlig Grund og i sin Kamp ligesom hentet Styrke af den.

Men hvad var der at gjøre ved den Ting?

I den travle Novembertid pakkede hun sine Smaating sammen, og trangt var det at blive særdig; hendes Taarer faldt paa hvert lille Stykke.

Paa Rjebmand Hingelbjergs Trækvogn flyttede de saa deres Ejendele til en lille Lejlighed i Stormgyden. Hun lyttes, hun flyttede ud fra det sidste Holdpunkt

og gled ud paa rum, stor rum Sø, hvor der hverken var Bund eller Grænser.

Og saa kom Vinteren. — — —

II.

Det blev strænge Aar, der kom, Aar med Strid og Stræb.

Hun havde givet sig i Lag med en Handel. Naale, Knapper, Bændler, Bæstelsæbe, og lignende Smaatterier bar hun i en Kurb ud paa Landet og solgte, turede somme Tider flere Mil om og tilbage igjen samme Aften; for hun havde jo en søg Mand og Børnene. — Drøjt var det at trave af Sted den lange Dag fra Hus til Hus, og naar hun vendte hjem, ofte ikke før langt ud paa Natten, var hun saa udaset, at Benene rystede under hende.

Naar hun kom ind til de vildsfremmede Mennesker, og de stelede til hende, følte hun det, som om hun var i Forhør, under alle disse Øjne, der saa paa hende, som de vilde læse sig til, hvad det var for en Tingest, man havde for sig. Dette var det tungeste for hende, og saa ønskede hun sig langt bort og kunde næsten ingen Ting sige. Folk troede da netop, at der var Ugler i Nosen og gjorde hende yderligere konfus ved alle de Arnds-spørgsmaal, hun maatte svare paa.

Tusende Taarer fældede hun uden for Huse og Gaarde, hvor hun havde været inde. Og saa skulde hun ind i et nyt Hjem; — hvordan skulde hun dog saa begynde der?

Ind og ud, ud og ind Dagen igjennem paa samme Maade, det var tunge Tider.

Der var en Trappe paa Gammeltove, saadan en dejlig bred Trappe. Der har hun siddet mangfoldige Gange, naar hun vendte tilbage fra sine Ture og ikke syntes, hun kunde naa længere, siddet og hvilet sig i Nat- tens Stunder, mens hele Byen sov, undtagen Vægterne, der trastede hen ad de stille Gader, i deres lange Rapper og snøblede deres Udraab med søvnig Røst.

Den er der endnu, denne Trappe. Og hver Gang hun kommer den forbi, mindes hun hine Tider, da hun sad her med forrigfuldt Sind, og næsten var for træt til at tænke, — mindes, hvorledes Hvilen kom som en Vel- lyst, der fik hende til at smile. Blodet, som under den anstrængte Gang havde suset og rullet, stilnede af; hele den forpinte Higen og Togen efter at komme frem stilnede, Og saa lod hun Hvilens Sødme sive igjennem sig. — Der havde været noget dejligt ved disse Hviletimer. Mens Mølmet laa over By og Fjord og dækkede alle skarpe Kanter, saa tyktes det hende, at der i hendes Sind sænkede sig noget af den Hvile og Fred, som Dagens Stræb ej undte hende. Det var, som de urolige og be- kymrede Tanter, der ellers tumlede sig hos hende, traadte tilbage i Sindets natbløde Grund.

Hver Aften, naar hendes Handel var endt, kom hun hjem til sin fattige Stue, hvor Armoden grinede hende i Møde gjennem Sengenlædernes Pjalter og Børnernes hul- lede Klæder, der laa i Bunker paa Bænk og Bord; men hun saa det ikke, hun lastede sig paa sit haarde Leje og sov strax.

Om fire Timer skulde hun paa Turen igjen eller maatte stille til Vagt hos Etatsraadinden. — —

III.

Manden var død. —

Endnu mere hjælpeløs, mere ene, mere fattig følte hun sig.

Han havde jo ikke tjent noget, tærede endog paa deres sparsomme Indkomster; alligevel, der var et Hjærte, som slog for hende, et varmt Bryst at kasse sig til. Nu slog Hjærtet ikke mere, hendes Teodor laa i sin sorte Kiste med tre Alen Jord over sig.

Gjæld havde hun gjort for Kisten og Jordfæstelsen, smaat havde hun det i Forvejen, og dagligt Brød skulde der jo til — Etatsraadinden var ogsaa død.

Saa gik hun ene med sin Sorg og sit Savn; ingen delte med hende, saa lagde Mærke til hende. Drengene, der kom med Trælvogne, fløjtede muntert ned ad Gaden, Folk so'r forbi, hver til sit, Bodsfolkene stod og drev i Dørene og snakkede lystigt med forbigaaende Kjendinger — ingen ænsede hende.

Klang af Butiksfløtter, Hamren og Slag fra Værkstederne, Spektakel fra Havnen, Larm af Vogne, som kørte frem og tilbage — hun følte sig saa ene i alt dette, dobbelt ene midt i Travlheden, saa forpint og saa fattig.

Da var hun ved at opgive Været; og en Dag tog hun sin pæne Kjole paa og vilde hen og bede om Fattighjælp. Men som hun saa ned ad sig, randt det hende i Tanker, at naar man havde saa pæn en Kjole, var man dog vist for god endnu; og hvad skulde hun ogsaa sige, og hvordan skulde hun saa begynde?

Hun trak Kjolen af, hun vilde vente endnu en Dags Tid.

Hun sad om Eftermiddagen og bødede Buger og Strømper; ingenting havde hun at spise til Aften, hun maatte vel endnu kunne borge, saa meget Brød, som Vær-

nene og selv hun kunde møtte sig ved. Nu vilde hun da i hvert Fald vente med at søge fattigvæsenet til i Morgen.

Hun vidste saamænd ikke, hvad der var at vente efter, mente vel ogsaa kun, at hun vilde slaa sig til Ro og lade være med at tralle rundt i bar forpustet Irvrig-
hed; — lige meget hjalp det vel ogsaa.

Naa, man vidste for Resten ikke heller, hvad der kunde ske. Ganste vist havde hun ingen paarsørende, det hun vidste, ingen Onkel, der kunde være død i Amerika som Millionær eller saadan. Hun spillede heller ikke i Lotteriet; men alligevel — man vidste ikke, hvad der kunde ske.

Ad de Tanter, hun saadan fik, kom hun til at smile. Og dette forekom hende saa underligt; hun vidste saamænd ikke den Tid, hun havde været saa vel til Mode, naar hun ikke ejede en Bid at sætte Tænderne i. Hvad mon det skulde betyde? Noget havde det nok paa sig; for der skete saa vist ikke noget, uden der var en Mening deri.

Den ene Historie efter den anden randt hende i Hu, Historier, som hun havde hørt hjemme paa Landet som Barn og senere, om Barsler, Anelser, Drømme

Imidlertid arbejdede hendes Hænder flittigt, og hun liggende ud i Gaarden efter de mindste Børn. De to ældste Drenge, var ude, den ene var paa Tobaksfabriken, den anden gik Grinder for Konsulen. Hvad mon der vilde blive af dem, navnlig ham, Peter? For et opfindsomt Hoved var han.

Med et lo hun, for hun kom i Tanter om, hvorledes han ved et Foraarsmarked havde ført en Snor gennem Dret paa Pottemandens Lerkar, der stod paa Torvet, hvorefter han havde fastgjort Snoren til en Hestehale og saaet nogle andre Drenge til at bringe Hesten i Løb. Haha, fikken Halsøj ned ad Gaden.

Saa tænkte hun paa den Tid, hun selv gik i Skole hos den gamle Degn med Messingbrillerne, tænkte paa de Lussinger, han uddelte, men ogsaa paa de mange kjønne Fortællinger, han havde til Ræde, naar han i Religionstimerne vandrede op og ned ad Gulvet.

Der var ikke andet Bohave i Stuen end et umalet Bord, to Stole, en Slagbænk, en stor, bred Seng med flidte, slunkne Klæder samt et Ur, der for Øjeblikket gik til fem.

Det bankede paa Døren, og en Mand traadte ind.

Tarvelig, net klædt var han, havde et gulblegt Ansigt med et Par himmelblaa Øjne, en skarp Røst, stærk Dialekt og en søgt, sørgmodig Tale.

Han spurgte, hvorledes hun havde det med Je—sus.

Det var en omvandrende Lægprædikanant.

De kom i Samtale, og her var ligesom noget af Præsten, og hun var vant til at forudsætte en vis faderlig Venlighed hos en saadan Mand, saa fortalte hun om sin sørgelige Stilling og blev længe ved med alt det, som laa indeklemt hos hende.

Han holdt saa en lang Prædiken om Ver—dens vil—de Vej—e, om Satans Snarer m. m.

Hun forstod det slet ikke. I Førstningen blev hun angest, for den skarpe Stemme lød saa stærk, og de var ene; men da der var gaaet nogle Sekunder, sad hun borte og saa paa hans Mund, hørte, hvor underligt han sagde Ordene, tænkte, hvad han egentlig var for en.

Senere, da hun blev roligere sagde han: „Har De ogsaa, min kjære Kone, fortalt Vorherre, saaledes som De har det?“

Det lød saa ærligt og deltagende. Saa svarede hun, at det vidste hun snart ikke; det var vel heller nødvendigt, for han vidste jo lige saa god Bested derom, som hun selv.

„De maa alligevel gjøre det tidligt og sildig, for-

tælle alt, hvad der ligger Dem paa Hjerte. De maa tale med ham, finde hans Øre hver evige Dag for Deres Belymringer og blive ved, til de skønner Forbindelsen. Og De skal mærke Svar paa Svar, Betsignelse, Fryd og Styrke over Deres Liv. Gaa til ham, som Barnet til sin Fader!"

Han talte længe og varmt.

"Min kjære Kone, her har De en Tokrone. Det er fra ham! Det er fra ham! Det er fra ham!" — tordnede han ind i hendes Øre, saa hun blev helt forstræffet. „Fra Enkers Forsørger og faderløses Fader! Deres og Deres Børns Frelser!"

Han var borte. Hun sad med Tokronen i Haanden og var helt underlig stemt. Det kunde ikke rigtig klare sig for hende, hvad der egentlig var hændet, men noget usædvanligt var kommen inden for hendes stille Livs Omraade. Hun blev siddende ganske stille en Tid og byttede Skillingen, fra den ene Haand til den anden.

Saa rejste hun sig rast, tog et Shawl over sig og hentede Brød og Smør. Og da dette var besørget, havde hun endda Penge igjen.

Det var da underligt, syntes hun, at ligesom hun stod og hverken vidste Raad eller Udvej, saa kom disse to Kroner fra — som fra Himlen. Ja, Vorherre havde oppe i sin Himmel set hendes Nød, og saa havde han hjulpet hende, da han ikke synes, hun kunde det mindste selv. Og Manden, der bragte Pengene, havde vel Ret, han var et Sendebud. Men en sær en var han alligevel, en underlig Fyr.

Med saadanne Tanter gik den Dag og de følgende. —

Prædikanter kom igjen til hende, og de talte længere sammen end sidst. Hun kom til Møder, hvor der blev talt og sunget, hun kom til at kjende en hel ny Række Mennesker, der var saa venlige imod hende, kom

kom til at arbejde for dem, og mangen Smaating kjøbte de af hende.

Under disse ny Forhold var det, som hun efterhaanden blev omdannet, som der løsne sig noget inden i hende af det, der før havde været fast, hun mærkede Stemninger og Sindstilstande, som hun ikke før havde kjendt.

Saa var det en Nat, hun laa paa sit Beje og kunde ikke sove. Hun tyktes, hun var ved et Vendepunkt. Det var, som om hun standsede i Farten, den Fart, under hvilken hun ikke ænsede andet, end hvad der kunde give en Skilling til Føden, hun havde sat alle Kræfter ind, og som havde taget hende med i sin Malstrøm, saa alt var løbet rundt for hende.

Det var, som hun først nu ret betænkte sig paa Maalet og Meningen med det hele.

Og saa bøjede hun sit Hoved for at modtage Betsignelsen og Indvielsen til det ny, som skulde komme.

Og hun fandt den Sti, som næsten var tilgroet, og Hjærtets Tanker gik Bønnens Beje, og kom endelig frem, hvor de skulde.

Ikke som før, da hun bad sit Fadervor for en Sifterheds Skyld; nej, hun mærkede Himlen aaben og Forbindelsen tydelig, mærkede det som et Lyn, der tændtes paa Himlen fra Ende til den anden.

Da blev hun saa usigelig glad og græd af Lykke. Hun kunde slet ikke sove af bare Glæde.

Som en Strøm af Guld strømmede Rigdom ned over hende, Rigdom og Styrke, syntes hun Alle bekymrede Tanker vejr des bort, saa der ikke blev Spor tilbage. Hun og hendes Børn laa saa sikre i deres fattige Senge, sikre i den usynliges Haand. Her gik vi Menneſter og havde saa travlt, saa vi næsten var ved

at forgaa i Stedet for at lægge alt paa den Kraft, der dog alligevel bar det hele.

Lysbaagen laa hun i den mørke Nat og frydede sig. — Nu var hun slet ikke ræd for at være ude paa rum, stor rum Sø, hvor der hverken var Bund eller Grænser, thi hun havde fundet det, som kunde bære evindeligt.

Det var en underlig Nat. — — —

IV.

Hun var som forandret.

Uden at blinke gav hun sig i Lag med de voveligste Ting.

Med dristig Haand greb hun til og etablerede en ordentlig Butik.

Og det gik.

Vien beflemt var hun dog, da hun første Gang kom til Kjøbenhavn med de faa Penge, gode Venner havde laant hende, for at gjøre Indkjøb til sin Marskandiserbod.

Drosterne, Omnibusserne, Mennestenes Masse og hele det vrimlende og myldrende Hovedstadsliv var ved at tage Vejret fra hende.

Da det var overstaaet, og Damperen stod ud af Sundet, drog hun et befriende Suf og syntes, det var, som hun ustandt traf sig ud af en kæmpemæssig Bifube. — Hun sad paa en Tovrulle, mens Vinden peb i Vanterne, og Waaffinen flappede, og saa takkede hun inderligt Gud for, at han havde ført hende. Det var hendes faste Tro, at det var Vorherre selv, der styrede hvert af hendes

Fjed til de rette Steder. Ligesfrem og bogstavelig ledede alt, alt uden Undtagelse. — Og det var denne Tro, der bar hende ind i det ny, frimodige Liv.

Forretningen øgedes. Fattigfolk fik Stotsøj og Klæder, som de aldrig betalte, ikke kunde betale, og som de heller ikke blev krævede for. Penge laante hun dem ogsaa, selv om hun skulde bruge dem samme eller næste Dag. Om hun fik dem igjen. var hun ikke altid sikker paa, men et var uroffeligt vist: hun fik det, hun havde nødig. — Og det var ikke hende's Penge. Hun skulde blot bruge dem, som Vorherre selv vilde brugt dem; og hun troede ikke, han vilde sige nej, hvor der var saa haard Trang til Stede.

Sultne Kolportører og Lægprædikanter har mættet sig ved hendes Bord. De gik frit ud og ind. Her var et Slags Brændpunkt for broget religiøst Liv. — Gudelige Samtaler lød ofte i hendes Hus, men Vanden og raa Tale taalte hun ikke. Naar nogen bandte over Værernes Pris eller andet, tav hun eller hængte Varen bort og gik til den næste Runde.

Som Børnene voksede til, kostede de mange Penge at holde i Skole. Da Peter var konfirmeret, kom han i Lærerskole hos en spøgelsesfuld og snu Mester. De arbejdede en Gang hos en Røjmand, hvor der paa Loftet henlaa store Korndynger. Mesteren havde Duer, saa han gad nok have noget af al den Rigdom. I den Hensigt fik han Peter til at tage et Par langstastede Støvler paa, og saa skulde han vade langs ad Dyngerne. Naar der saa ikke kunde være mere i Skafterne, maatte han hjem og løse Udbyttet. Det var en Svir for ham. — Men da han tit kom hjem til sin Moder og med oprigtig Glæde fortalte slige Oplevelser, og hun desuden kom under Vejr med, at han bedre lærte at lyve end at tømre, saa endte det Ufsnit af hans Liv med et Kursus paa en Højskole.

Det kostede altsammen, men det var, som hun kunde faa Raad til alt. Hendes Selvtillid voksede, og ikke saa sjældent tænkte hun: Det er dog i Grunden storartet, hvad jeg har kunnet gjøre!

Men saa kom der et Aar med ringe Omsætning. Der var længe imellem, at Dørkloften ringede, og naar det skete, drejede Handelen sig i Almindelighed om noget ubetydeligt.

Da blev hun betænkelig. Thi hun havde netop øget sit Lager og haft særlig store Udgifter det foregaaende Aar. At det ogsaa skulde træffe saa uheldigt, men hvem kunde tænke det. Hendes Kreditorer blev urolige da Tidrummene mellem Afdragene blev længere end sædvanlig og vedblev at vokse. Saa blev de paatrængende allesammen. Børnene gjorde Krav, og hun havde ogsaa paataget sig andre Forpligtelser, der maatte opfyldes. Det traf sammen om hende fra alle Kanter, og hun kunde umulig tilfredsstille alle Fordringer. Hvorledes skulde dette dog klare sig, tænkte hun.

Hun opgjorde Forretningen, det bedste hun kunde. for at se, hvorledes hun egentlig var stillet; det havde hun ikke tænkt paa. Fra Morgen tidlig til Aften flidig talte hun de mange Gjenstande, vurderede, overvejede, noterede op; hun gennemrobede hele Varelageret i kort Tid — under Uengstelse og Bekymring.

Mon hun ikke kunde betale enhver sit? Skulde hun virkelig komme til at gaa fallit? Den Tanke pinte hende uafsladelig, og knap kunde hun sove om Natten. Hvor var Borherre henne? Hvis hun skulde miste alt, vilde hun aldrig blive til Menneſte mere. Som en kæntret Skude vilde hun synke og aldrig komme op mere. Men det maatte ikke ske! Og af hele sin stærke Sjæl bad hun Gud om Redning.

Hendes Opgjørelse viste et lille Overſtød, naar Va-

terne kunne sælges til gangbar Pris. — Hun skrev Breve, laante Penge og udfoldede hele sin Virksomhedsævine. Men alligevel kom der en Dag et Brev fra hendes største Kreditor, at hvis Gjælden ikke var betalt inden fjorten Dage, vilde vedkommende stride ind.

Hun saa ingen Udvej, og saa satte hun sig med Brevet i Haanden ned mellem Bunterne og græd. Hun syntes, det hele var forbi. Alle Baand slappedes, og hun græd, til hun akkurat var lige glad, hvorledes det gik. Hun bar et Brev paa Posthuset og expederede en Kunde med en Sindsro, der forbausede hende selv. Men saa baagnede hendes Uro igjen, smærteligere end før.

Var der ingen Gud til? For var han til, saa var her da noget at hjælpe paa. Kunde han virkelig forsvare at lade hende blive en Tiggerste paa hendes gamle Dage, hun som hele sit Liv havde stræbt efter at holde sig oppe? Skulde hun gaa i Graven med Stammen over sig? Og Børnene!

Men det var ikke det værste. Der var noget andet, noget, som havde været hende helligst af alt, der vilde træufes, noget, som hun havde stølet mest ubetinget paa, der vilde roffes. Det var som hun atter stod ved et Vendepunkt. — — Det kæmpede i hendes Bryst. Var der et fast Punkt i Tilværelsen? Eller var der ikke? — Hun mente at have fundet det, og nu! — Om det nu ramlede sammen for hende? Om hun nu skulde slynge ud fra dette faste Punkt? Ud over en Afgrund af Mørke og Rædsel. Jo, for hvis det nu glippede for hende, saa vidste hun ikke, hvad hun skulde holde sig til i Verden, og naar det ikke var en Magt, der kunde bære hende, saa tyktes hun, at hun blev saa uheldig, saa uheldig.

Lidt efter lidt blev hun dog stille i Sindet, saa mild og saa stille, og hun ønskede intet hellere, hvordan det saa gik, end at hun maatte bevare sin indre Stat og bliver baaren ud over alle Vansteligheder. Og denne Fø-

læse, denne bløde Træng til at blive baaren, overstyggede alle andre Tanter og dæmpebe hendes Uro.

Men derfor blev hun ikke mindre virksom. Hun fik de tilstrækkelige Penge strabet sammen i rette Tid. Handelen blev lidt livligere. Byen drev over, og det blev atter lysere for hende.

Men Angsten for dette Uvejr har holdt sig som en mørk Sky over hendes Liv.

V.

Der løber en Åa gennem Rjøbstaden. Paa den anden Side af Byen er den en klar Bæk, men den optager saa megen Spild og Affald, at den bliver ganske mudret og styg der, hvor den løber forbi Maren Jensens Sted.

Paa den anden Side staar en høj Fabrikbygning med den kolde Murflade lige ned i Vandet.

Paa hver Side af hendes Dør er der i sort Felt malet med store, gule Bogstaver: „M a r e n J e n s e n, M a r s k a n d i s e r“. De to store Butiksvinduer prange med den mest brogede Marstandiserudstilling, man kan tænke sig. Kommer man ind i Bodén, møder Øjet en ikke mindre forvirret Samling af forunderlige Ting, fra gamle Støvler til Sølvgafler. I næsten overvældende Mængde er det til Stede i den lange Bod. I Baggrunden er der et grønt Forhæng, og naar hun med en vis Stolt-hed trækker det til Side, ser man en Mængde fuldstændige Dragter, grove og fine, fra 18—20 Kroner;

det er den fine Del af Forretningen. Her er Tøj for en hel Kapital.

Og midt i alt dette er Marständer Maren Jensen Midtpunktet. Forretningen er lidt efter lidt skulmet op omkring hende, uagtet hun er mere varsom, end hun før har været. Og rundt imellem Bunkerne gaar hun med sit sikre Øje og sin rappe, ordnende Haand. Hun er paa Færde den udslagne Dag, og naar Dagen er forbi, sætter hun sig til sine Regnskaber, der rigtignok kun er for indviiede, thi hun har opfundet en hel ny Tegnskrift af Rhyds og Streger og underlige Tegn, som kun hun kan tyde.

Er hun saa endelig langt ud paa Aften bleven særdig med det, der er at gjøre, siger hun til Pigen: „Kæl mig Avisen!“

Hun følger nemlig Dagens brændende Spørgsmaal med levende Interesse. Man ser hende tit ved store politiske Møder i Anlægget og ved Missionsmøder i Randers eller paa Borup Højstole.

Om Natten kan hun tit ikke sove for Bært i de gamle Lemmer, og hun tænker, hvor inderlig god Gud dog har været mod hende, og hvor underligt han styrer alt for den, der tror. Hun tænker paa gamle Dage, Nødens og Fattigdommens Dage, paa saa mangt og meget

Det er lidt træls at saa begyndt om Morgen. Men det gaar med hende, som med de gamle Postheste: Naar hun faar begyndt og først bliver varm i Leddene, saa stryger det af i en jævn paalidelig Fart.

Hun stiller altid i Tide bag Disken. Der er hendes Post, og denne svigter hun ikke.

Naturligvis falder hun en Dag paa Valpladsen, men sejrløs falder hun ikke.

Knuds Saga.

I.

Det var en Dreng, der hed Knud. Han var stor af Væxt og stærkere end de fleste af sin Alder. Haaret var lyst og meget fagert.

Hans Fader boede i Ryde, assides paa en Straa ning, der vendte ud mod Limfjorden. Nedenfor laa tætbyggede Byer, i Nærheden Hytter spredte rundt paa sandet Højmark.

Lige ved hans Faders Hus laa der en Gravhøj med velbevaret Stensætning. Den Høj kaldte Knud sin. Naar han stod heroppe, kunde han se vidt om Land, mange Mile til alle Sider, og det holdt Knud af. Over mange andre Gravhøje skimtede han Havet i Nord, hvor det gik sammen med blaa Skyer. Og ikke langt mod Syd styngede det blide Fjordvand sig med Grene og Bige ind imellem bakket Land.

Paa denne Høj laa Knud ofte med Hænderne under de runde Kinder og lod brømmende Blikket tumle sig fri i dette Landskab, enten det smilede aabent til ham, naar Solen skinnede, eller trak et Taageslør for. —

Hans Fa'rfa'r var død, men Knud havde dog hørt ham fortælle om Kampen paa Røden og mangt et senere Baabenstifte med Engellmanden. I Knuds Forestilling laa Kampgny, Slagbulder og Baabengjald om den gamles Minde. Farmoderen boede i sin Aftægtsstue og var vidt

fjendt for sine Eventyr, Sagn og Sange. Hun sad paa en Halmstol ved Siden af Døren og gumlede paa en Brødbilling, mens hun flittig lod Koffen snurre. Det tørre, gulbrune Ansigt var gjeunemkrudset af Rynker og ombundet af et fastbundet Båndeklæde.

I Mørkningstimerne var Knud næsten altid hos Farmoderen, der maatte synge og fortælle for ham. Mørket listede sig frem af Kroene, og paa dets bløde Grund opførte Riddere og Ellesfolk, Kongesønner og Prinsesser, Helte og Sørøvere en broget, ustyrlig Leg. Fa'rmoderens højtidelige Stemme manede frem og manede ned de sære, sælsomme Skikkelser.

Ofte laa han hos hende om Natten i det lufkede Soverum.

II.

Knud indrettede en Bolig i Højens Stensætning. For Indgangen satte han et Brædt med Tværstang. Derinde havde han sit Rustkammer. Et stort Laag var bleven til hans Skjold. Et Træsværd havde han staaet sig, en Glitsbue manglede ikke, og til en Stenøge, der var fundet i Højen, lavede han et Skast. Paa Kammerets Vægge hang hans Vaaben og Bærge, og selv sad han paa en Sten derinde. — Ofte iførte han sig sin Rustning, og saa kaldte han sig Gram Stærke.

Folk syntes underligt om han, men Børnene deromkring fra Husene kom gjerne for at se og høre paa ham. Saa lænede han sig til sit store Sværd og fortalte Fa'rmoderens Historier eller sagde: „Jeg er Gram Stærke.

I Styggen.

Jeg har fældet tolv Ræmper, tretten Bjørne og et Bildsvin. Jeg har friet Prinsessen fra den grumme Trolde i Flammehjæret. Jeg drager snart ud igjen for at kæmpe mod vilde Dyr, onde Menneſter og arge Trolde. Og ſaa møder jeg dem i Skoven og ſaa hugger jeg til dem med min Øxe, og ſaa vil de ribe mig ihjel, men ſaa griber jeg mit lange Sværd og hugger Hovedet af dem"

Og Børnene ſtod med undrende Øjne og fulgte Beretningen om Gram Stærkes Bedrifter.

Naar han var færdig, vendte han ſig raſt og hug Lemmen i efter ſig. Børnene ſaa til hverandre; der var ingen, der turde forſkyrre ham. De gik ſtille et Stykke bort og gav ſig til at lege.

En Dag var Ellen Øſtergaard kommen derop. Hun var en fin Pige, Barn af rige Folk. Hun havde ſaadanne ſtore, ſjældent dybe Øjne. Da Knud havde været noget inde i Højen, bankede hendes ſpinkle Haand paa Lemmen.

"Hvem er det, der banker paa min Dør?" ſpurgte han med grov Røſt.

Med ængſtelig, ſpæd Stemme ſagde hun: "Gram Stærke! maa jeg komme ind til Dig?"

Lemmen aabnedes og lukkedes efter Ellen Øſtergaard. Hun lagde ſin tynde Haand i hans lyſke Næve og ſagde: "Maa jeg bo hos Dig, Gram?"

Han ſvarede: "Du er en Prinsesse og jeg er en Kongesøn. Sæt Dig hos mig, ſaa ſkal jeg melde Dig om mine Bedrifter."

Den mørke Hule blev til et Slot med gyldne Sale, der ſtraalede i Guld og Sølv. Og Gram ſad paa en Trone med ſin Prinsesse

III.

Om Sommeren tjente Knud nede i Østergaard. Han vogtede Høvederne paa Stranden, der gik ud til Fjorden. Naar han med opsmøgede Buger pjastede i Vandet, lagde han ofte Mærke til, hvor forskellige i Form og Farve, de tusender af smaa, runde Stene, der laa ved Stranden, dog kunde være, de vaade Stene, som Bølge-skulpen stadig holdt fugtige. Han skrev Bogstaver og Figurer i det graa, halvtørre Sand med sin Hørdestav, eller han laa i en optrukken Baad, som Tørren skilte i Fugerne, og stirrede /paa de mange Sejlere, fulgte dem med Øjnene, timevis i alle deres Vendinger og Bevægelser.

Mod Vest gik der et Næs nd i Fjorden. Hvis han nu var en Biking, tænkte han, havde været en Biking, saa kunde hans Snekke være kommen der om Næsfet med udbuget Bredsejl og Fraad om Boven, og han kunde have staaet i Forstavnen, højt oppe, overvejet, om han skulde gaa i Land, eller han skulde lade være, mens den fuldtmandede Skude bruste af Sted, og de slæggede Bildmænd agtede paa deres Høvdings mindste Bink

— — En Sommeraften kom han neden om Haven. Ud over Diget hang Blomster og Buste. De syrlige Dufte drev ud fra det fugtige Løv. Der trillede et stort Æble ned for hans Fødder paa Grønningen. Han tog det op og saa ind gjennem det grønne Net et blegt Æggesansigt med et Par store, sjældent dybe Øjne og et fint Hoved, der nikkede. Han drejede Æblet i sine buttede Hænder og saa, hvor hvidt, gult og rødt det var.

Da han lagde sig til Hvile om Aftenen i Karlekammerets Sengeklæder, der var flamme af Snavs og Sved, saa havde han Æblet hos sig. Han laa og tænkte for det, satte Tænderne til, men kunde dog ikke nænne at bide. Og saa tænkte han paa et Ansigt, der

nillede bag grønne Blade, og paa et Par store, dybe Dine, der smilede.

Det var ikke sjældent, at der trillede et Æble ud paa Grønningen, naar han gik forbi Haven.

IV.

Anud groede stærkt. Han mærkede, hvor hans Lemmer blev vorne, hvorledes hans Kraft tiltog. Det var, som han skjønnede Styrkens Safter stige i sig, den thste Virksomhed i et ungt Legeme, der groer.

Om Sommeren bar han til daglig ikke anden Dragt end et Par Buxer, en Lærredsbluse og en lys Hue, der klædte ham raff. Hans nøgne Hud var brunet som en vild Mand. Hans Læber var røde og kjøbsfulde, de blaa Dine glinsede fra Overfladen, men i Grunden var Blikket uden Jld, eller den lurede maaske under det matte, ubestemte Udtryk.

Anud passede knapt sit Dagværk saa tro, som han plejede. Man kunde træffe ham døsende med et Græsstraa i Munden i Stedet for at drive Ploven og hviende Armene paa sit Redskab kunde han falde i Tanke, indtil noget rev ham ud af denne Tilstand. Saa fo'r han op, slog og sled i Arbejdet som en gal Mand med store Kræfter.

Der var ingen Historier mere at faa ud af ham, og saa var de Ord, han meldte.

„Bare han ikke bliver helt sær!“ — sagde nogle

„Han skulde ikke have gravet saa meget i Rolhøjen!“ Og saa rystede de paa Hovederne.

En Søndag skrev Knud nogle Verslinjer op paa et tomt Karduspapir: han havde læst dem i et Blad og synes saa godt om dem. Han sad i Karlekammeret, og Bllyanten rufte sig tungt frem over det ujævne Underlag:

Jeg længes, længes og lider,
lider med Sot i Sind,
mens Dagen sagtelig strider
som Liggfærd ad Daagen ind.

Det brænder, brænder herinde
i Tusende Funters Baal.
Gaar det mod Lysets Tinde
— eller ad Mørkets Maal?

Brystet spændes af Glæde,
der sprænger den spinkle Mur;
saa er det Sorgens Sæde,
Længselens Fangebur.

Mig selv jeg ikke kender
Hvad er det som forestaar?
I Jubel og Lykke det ender,
eller ogsaa til Bunds det gaar.

Ellen Østergaard vorede sig rart og liljestjøn. Matblaa Narer grenede sig tæt under den skære Hud. Naar det traf sig, at Knud saa ind i hendes store, mørke Øjne, var det som hans Væsen sugedes ned i et Dyb; og han blev svimmel.

Men sjældnen mødtes de. Deres Beje laa jo paa forskellige Kanter. Ofte kom der Gæster til de rige Østergaards Folk, ofte var hun ude, og naar hun var hjemme, var hendes Blads inde i de store stadselige Stuer

eller i Haven; — og han skulde jo tjene sit Brød ved alstens grov Gjerning i hendes Faders Gaard.

V.

Ellen Østergaard var den blegeste Brud, nogen havde set.

Rød og rund havde hun aldrig været, men hun var mere bleg end før, mere mager med Skygger under Øjnene.

Brylluppet kom før nogen vidste af. Brudgommen, Jens Bisgaard fra Nabobyen, og Forældrene paa begge Sider havde ønsket en snar Afgjørelse; der var ikke noget at vente efter.

Han var den eneste Arving til frugtbare Marker, fede Bæster, mælkerigt Kvæg og meget gammelt Sølvtøj. Og saa desuden var han en fjøn Karl, retsindig, fornuftig, ude over de første Ungdomsaar.

Folkene fra Østergaard og Bisgaard var gamle Omgangsvenner; de tilhørte Slægter, der i flere Led har siddet inde med Egnens bedste Gaarde; Slægtssammenholdet var stærkt. Der var ikke Mangel til Gifte norden for Limfjorden. Der var jo ikke nogen fornuftig Grund at sætte sig imod.

Saaledes kom Giftermaalet, og hun lod det gaa over sit Hoved som en tung, men uafvendelig Skæbne. —

Det var kun en Gang imellem, at der stod saa stort et Bryllup der paa Egnen. Mange velhavende Gaardsfolk fra flere Byer var indbudte. Stuerne var fulde af Gæster, Gaardsrummet af Bogne og Indmarken

af Heste. Her var samlet alt det velnærede af Folt og Fæ deromkring. Rostbare Klædninger og smukt Seletøj, dog holdt indenfor den lidet brammende Bondestil. Stovte Bondestikfeller, hvis Rng ikke var frummet under overanstrengt Slid. Borne Kvinder med friske Ansigter, fri for de Rynker, som Belymringen skriver paa den fattige Kvindes, og fri for dennes ængstelige sky-bestedne Blik. Det var Folt, som var paapassende i deres Bedrift, grundmurede i deres Økonomi, selvsikre i deres Dom. De forstod, at de præsenterede noget særligt; forstod det især, naar de kom sammen i et saadant Gildeølag.

Overflødigheden strømmede i Godtøl, Punsch og Kaffe, dyngede sig op i Sul og Rager og dustede fra alle Slags Stege. Og medens Mændene ærtede hinanden paa en lun Maade ved Smaadrillerier og vrøblede ved Punschen, og Konerne fladrede om Vævetøj og Næstens Fejl, saa dansede de unge i Storstuen til Violin og Klarinetter, en Dans, der fremfor alt var kraftig.

Og saa stod der Gilde tre Dage. og tre Nætter i Råd, som kun Bondemaver, Bondenerver og Bondehumør kunde holde til.

Men Brnden var den blegeste Brud, nogen havde set.

VI.

Rnud havde travlt i Bryllupsdagene. Der var hundrede Smaating, som nødvendig skulde ordnes. Han udførte alt uden egentlig at vide det.

Men det kom til at staa tydeligt for ham, at den Areds af Mennesker, her var samlet i Bryllupsgaarden, stod han udenfor. Hans Rolle var kun at tjene den og være med at danne Underlaget for dens Magt og Velvære. Det var den, der havde lukket sig om det, han elskede, derind var hun forsvunden.

Der sprang mange onde, vilde Tanker ud i hans Sjæl i disse Bryllupsdage.

En mærkelig Ting var hændet.

Idet han gik over Stuegangen, kom Bruden fra en Sidedør, og de saa hinanden. Da var det, som der fo'r Gnister fra hans og hendes Blik, varme Straaler, der mødtes i en Flamme; som deres Sjæle slyngede sig i inderlig Omfavnelse og kjælede for hinanden med sømme Tilstaaelser, bævede i Kjærlighedsfryd og Smærte: alt det, der kan ligge i et Blik, i hvilket Sjælene brænder hinanden i Møde.

Det var dette mærkelige, som var hændet.

Var der ikke kommen nogen og havde skræmt dem, saa havde han maatte taget hende i sine Arme, uagtet hun var fæstet til en anden, og han var ikke sikker paa, hvad han videre kunde have gjort.

Men det hele varede kun saa længe! som Bøgens Ruf. Folkesærdsel frem og tilbage.

Hvor det var stræffeligt med alt det af døde Ting, der stabledes op mellem Mennesker, som hørte sammen, og lukkede Solen ude fra Livet. Men han maatte gøre noget, han maatte bryde paa. Han mærkede en vældig Trang til at øve en Daad, en Bedrift, som kunde knuse, knuse . . . og som kunde bære ham selv op gennem den bragende Lyd af det, hans Kraft lagde øde.

Paa Østergaard kunde han ikke længere leve.

VII.

Anud havde mange Tjenester i kort Tid; han kunde ikke flaa sig til Ro. Mest opholdt han sig paa Herregaardene, for Livet faldt ham for stilsærdig i Bondens Gaard.

Det varede ikke længe, før Anud blev kjendt fra Markeder, Lejestuer og Danseboder.

Det var en Dag paa Lendum Marked. Folt samlede sig til en Rhyngede Wiennesker, der stod i en Kreds og saa paa noget. Anud sloges med mange. Han stod i Stjortærmene, svingede sine Næver hurtig i Luften og slog som med Rølleslag sine Modstandere i Grus, deriblandt nogle af de mest ansete Gaardmandssønner derfra Egnen. Det varede imidlertid ikke længe, indt han var ene i Kredsene, thi ligesom hver sit Mærke af hans tunge Lab, listede de sig bort i Føltestimmelen.

Anuds Tøj var oprevet, og Hatten sad helt i Natten. Han var rød og svedig af Punch, og Øjnene gni- strede uhyggeligt, idet de spejdede efter Fjenden. Han vuggede sin svære Krop i Hosterne og spyttede af Straa- tobak. Saa løstede han sit unge Hoved, pustede gjennem de spilede Næsebor og saa ud over Mængden med et Blik, der sagde, at der var intet i Verden, som han ikke turde driste sig til.

Da mødte ham et Par mørke, dybe Øjne i et blegt Ansigt; de saa mildt og sørgmodigt paa ham.

Væll brølede han og borede som en gal Tyr sit Hoved ind imellem den tætte Mæsse, som stod deromkring, snoede sig hen mellem Folt og Fæ og Boder og alt det Markedstros, som var der, — og blev borte.

Men ude i Heden, som omgav Markedspladsen, en Lavning laa han og hulkede. — — —

Ellen Østergaard døde af Tæring et Par Aar efter Brudruppet.

I Følge n

Knud havde ikke mere fast Tjeneste, men flyttede fra Sted til Sted, arbejdede ved Vejene, ved Teglværker, og Udtørringsforetagender, hvor han kunde flytte, naar han syntes. Helst vilde han være, hvor der var flest Folt og mest Larm.

Han var den fremmeste af alle, tjente de fleste Benge, drak de fleste Glas og slog de største Slag. Der gik stort Ry af hans Bedrifter. Men aldrig havde han et Elfskovsæventyr.

I ensomme Stunder, naar han saa et Par dybe, sorgmodige Øjne, hvile mildt paa sig, græd han ofte.

VIII.

Der var Krig mellem Tyske og Danske.

Knud havde strax meldt sig som frivillig.

Han var en ildfuld Soldat. I en varm Træfning havde han, da Fanebæreren faldt, grebet Flaget, og siden bar han det med Stolthed.

Det var den lykkeligste Tid, han længe havde levet. Glansen fra Fædrenes Bedrifter, der havde lyshnet for ham i Farmoderens Aftægtsstue, stod sine Straaler gennem Tiderne og lagde sit Guld over Kampen, og der var en rusende Spænding for ham ved at befinde sig paa den yderste Rand af Grænsen mellem Liv og Død.

Hornet lyder, avancer! Danske kommer i Storm. Skridt op over en Skraaning ind mod et Hejn, Kanonerne tordne. Granater springer. Til højre brænder et Hus, til venstre slaar Luen ud af en Gaard, og paa en Banke et Stykke borte springer en Vælde

sine Ringer rundt i Flammer. Et dansk Batteri fører frem og protser af. En herreløs Hest løber forbi. Rundt omkring Mylre og Mudder af Folt og Heste og Trods. Adjutanter fare som Pile hen over Marken. Den frogne Jord er opblødt af Aprilvæde; store Sneflatter har Solen ladet ligge i Skyggen.

Danske komme i Stormskridt ind mod Hegnet. Knud bærer Fanen højt. En Granat springer i Nærheden; Jord og Stumper af Arme, Ben og Hjørner springer omkring; Stykker af blodigt Mennefteskjød og Tøjstumper falder tæt ved ham. — Avancer! — Knuds Hjærte banker i bølgende Livsfølelse. Han planter kraftig sine Støvler i Møret, der overstærker den blaa Mundering. — Avancer! — Der ligger et Lag af Støv og Snarv over hans Ansigt; Soldaterhuen er stukket i Mafften, saa den store Skygge staar næsten lige i Vejret; Sveden siler ned over hans sorte Rinder og efterlader lysere Spor. Hans Øjne straalere.

Dannebrog vifter over hans Hoved, mens han hælper sig fremover under den ilksomme Gang. I et Glimt ser han et Par mørke, dybe Øjne brænde sig i Møde.

Fra Hegnet kommer en Salve. Et Hagelvejr af Beværfugler. De fløjter, svirrer over Hovedet og suser hen i Luften, de surer den bløde Mark og slynger den vaade Jord ind i Ansigtet paa Knud og hans Fæller.

En Kugle træffer ham i venstre Side. I det Sekund, Knud synker, synes han, at en tynd Haand lægger sig i hans, og en barnlig Stemme siger: „Maa jeg bo hos Dig, Gram?“ „Du er en Prinsesse!“ — begynder han at tænke, men saa er han død.

E n d e.

